

خلاصہ دستور تونو

روابط، امتیازات، مقاصد، تقسیم

اونور گنڈ معلومات ل سور تونو

سورة الفاتحة - سورة ق

Ketabton.com

مدرس: مولانا خلیل الرحمان صاحب مدظلہ

طالب: محمد ایوب

سورة فاتحه

(۱) کجی سورۃ دے پیر ترتیب قرآن کے پیدال نمبر اوپینزل کے ۵ نمبر ہیں سورۃ مدثر ندے: علق- قلم- مزل- مدثر- فاتحہ، رکی، اودنی سارۃ تو تخصیص رکھ لے شی چہ بعضے الفاظ لکھ صلوات، جہاد، باز کولہ پیر کی سورۃ نو کے لغوی معنی سرہ رازی اودنی سورۃ نو کے پیر اصطلاحی معنی سرہ رازی میں داچنی سورۃ نو کے خطاب زیات تر مشیر کا نو اوامیان تہ وی اودنی سورۃ نو کے خطاب ہمیشہ اہل کتاب او عالمنا نو تہ وی کی سورۃ ہف دی چہ ہجرت نہ تھکے نازل شوے دی اگر چہ یہ طائف یاہل مقام کے والے تہ وی اودنی ہف دی چہ ہجرت نہ بعد نازل دی اگر چہ نمبر یہ موقع یا فتح مکہ نہ پس ولے تہ وی۔ 86+28=124

(۲) نومونہ سورۃ فاتحہ: دفتاحے گزوں نومونہ دی قانون دادے چہ کثرۃ الاماء بتذکر علی کثرۃ الصفاء لکہ یوسرے چہ قاری ہم دے عالم ہم، حافظ او مفتی ہم دے دا گزوں القابات دے سڑی پیر گزوں وصفا تو دلالت کوی دغہ شان دفتاحے ہم گزوں نومونہ دی اودا نومونہ چا دزان نہندی جو کڑے۔ بلکہ دا اول نقل دی و بی ﷺ نہ:

- (۱) فاتحہ: افتتاح ندے پراستونکے: دے سورۃ سرہ افتتاح دقرآن اشوہ... (۲) اساس القرآن: بنیاد قرآن یا خلاصہ قرآن: دتمام اسمانی کتابونو اودقرآن خلاصہ ہم دے سورۃ کے دہ
- (۳) سورۃ صلوات: حدیث دے: لاصلواتہ لمن لم یقرأہ بفاتحہ الکتب پیر جمع کے امام اوپینزلہ موز کے موز گز اربہ خانہ وائی ورنہ موز نہ کیگی نور سورۃ نو د مخلوق پیر خود اودا سورۃ دخالق پیر خود دے
- (۴) سورۃ صحر: پیر شروع دے سورۃ کے حمدوندی
- (۵) سورۃ الشافیہ: داسورۃ روحانی پیارود پارہ ہفادہ کہ چرے معنی مطلب سرہ پورا یاد کڑے شی اوئل پرے او کڑے شی
- (۶) کافیہ: چاچدا سورۃ زدہ کڑو معنی او مطلب سرہ اوئل نے پرے او کڑو نو د جنہم نہ خلاصی پارہ بی کافی شی دہ لہرہ (۷) وافیہ: مکمل مضمون لحاظ سرہ: درجہ پیر درجہ کیے ٹول بیانات دی
- (۸) رقیہ دم والا سورۃ: لکہ شگہ چہ ابوسعید الخدریؓ چلو ملگر وسرہ جہاد تہ تلے دوپہ لارہ کے دو تو م شتر چہ مار یا لرم خوڑ لے دو... اکڈے ترے وانستے... بعضے خلق دے نہ پیر دم پیے اختلاو استدلال کوی مگر دا غلط دی ہفہ خوال غیبیت وو ستاد اشوی۔

(۹) کز: خزاند وعلوم: شیخ القرآن صاحب پیر فرمایں چہ کہ چرے ماتہ اللہ شگہ ۶ کالہ عمر اکڑی اوڑہ مسلل ہم دافاتحہ بیانوم نوز ماعمر پیر ختم شی مگردے دفتاحے علوم پیر ختم نشی

(۱۰) تعلیم المسلمہ: رسوال کولو جل یا علم: ژوہیے تعریفونہ داللہ، بیاحیلہ عاجزی، بیاسوال کول بل داچہ شہ غوث سل پکاری دی ہدایت اوپدے ثابت قدی او شگہ بہ نواڑے احادیث کے رازی چہ بہتر پیر دعا دیونس وہ (لا الہ الا انت سبحانک...) زکہ چہ دد عار دے شرائط وادھف دے داڑہ دے دغا کے دو (۱) چہ چا نہ نواڑے ہفہ بہ تھل نہ پاک گزوںے (۲) چہ شہ نواڑے نو دغے شہ ہفہ مالک گزوںے (۳) چہل زان بہ عاجزہ گزوںے۔

- (۱۱) ام القرآن: ام اصل یا مورت وائی شگہ چہ مور اصل دچی وی دغے سورۃ فاتحہ اصل دٹول قرآن دہ
- (۱۲) ام الکتاب: دٹولو اسمانی کتابو اصل یا خلاصہ ہم دے فاتحہ کے دہ
- (۱۳) سبع مثانی: اودہ اثیونہ چہ بار بار ویلے کیگی مانزہ کے کس

(۳) وجہ و تقدیم: ہے خوز مونگ علماء دے لس وجوہات خانی مگر ہفہ زیات تر علمی دی دلست صرف دوہ وجوہات وایو:

- (۱) ٹول قرآن پیر دو قسمہ اثیونہ مشتمل دے یو علمی بل علمی علم او عقیدے سرہ تعلق لری لکہ توحید او رسالت یا ایمان بالا خرہ وغیرہ او عملی صرف عمل سرہ تعلق لری لکہ قیام الصلوات یا حج وغیرہ نو پیر دے فاتحہ کے دا داڑہ قسمہ موجوددی ژومی دے اثیونہ علمی دی چہ عقیدے سرہ تعلق دے او بل ثلور مہمیت ایاک نعبہ... تعلق عمل سرہ دے
- (۲) پیر اعتبار دہم قرآن ۴ حصے دے (۱) التالیق لکل... (۲) الربی... (۳) المبارک فی... (۴) ایمان... نو فاتحہ الحمد للہ کے خالق تہ اشارہ دہ رب العالمین کے دو پیے ہے خلاصہ پیر امن کے در پیے ہے المبارک: خلاصہ اوپہ مالک یوم الدین کے داخرے ہے خلاصہ نو فاتحہ خلاصہ دقرآن دہ او قانون دادے چہ خلاصہ مقدم دی پیر تفصیل او تفسیر حضرت مولانا شبیر احمد عثمانی دفتاحے و تقدیم وجہ دا خانی چہ قرآن کے ۶ خبرے دی، توحید+ رسالت+ احکامات+ قیامت+ حال دنونکو+ حال دنونکو نو فاتحہ کے دا شگہ واڑہ شہ پوہہ عالمان چہ خطاب کوی نو ژوہیے خلاصہ شگہ کڑی او پیر پیرے مفصل بیان او کڑی ک

(۴) مقصد سورۃ یادوہ یا محویر یا زبدہ (سج) دسورۃ چہ ٹول سورۃ دھفہ نہ تاویگی ہفہ دے (۱) ایاک نعبہ دایاک نستعین (۲) مقاصد اربعہ عالیہ۔ قرآن پاک 8 مسئلے بیانوی چہ 4 کپے مہمات او 4 کپے مہمات دی مہماتو تہ مقاصد اربعہ عالیہ ہم وائی چہ ہفہ دای (۱) اثبات دتوحید (۲) رسالت... مہمات دادی..... نو فاتحہ دغہ ژومی ثلور بیانوی دا ثلور مقاصد دفتاحے دھمات اولفظ نہ داسے ثابت دی چہ الحمد للہ نہ تہ ایاک نستعین پورے توحید خو پیر ڈاگردے مگر اھد نا الصراط... ضالیین پورے شگہ ثابت دے داسے چہ مونگ داسوال دھفہ ذات نہ داسے کو چہ دے کار نہ صرف اللہ دے اثبات درسالت ترے داسے ثابت دے چہ علمی او عملی مسئلے مونگ تہ چاہیان کڑے یا داڑے دا رسول۔ شہ کے درتہ بیان کڑے قرآن کے۔ دے نہ صداقت الکتاب مسئلہ واضح شوہ دغے صداقت الکتاب ہم دا خلہ چہ اصفا داللہ یا صفا تہ بندہ چہ ایاک نعبہ وغیرہ کے دی مونگ تہ رسول شگہ رارسولہ دہ داسے پیر قرآن کے بیان کڑے دہ اللہ رحمن اور جم دے او قرآن ہم د اللہ رحم دے پونس ۵۸ قبل بفضل اللہ ورحمہ... ہم دغے مسئلہ ایمان بالا خرہ ہم دا خلہ چہ احمد وند اللہ شہ پارہ وائے اودا عبادت داللہ شہ پارہ کو دے دپارہ چہ پیر قیامت کے پکارا شی بل داللہ رب یعنی تربیت دبدن اور روح کونکے دے نو دروح تربیت پیر قرآن سرہ کوی دے دپارہ چہ داز روح سے قیامت کے بیخ شی دغہ اہ۔ پیر مالک یوم الدین سرہ اثبات قیامت براہ راست نو مختصر داچہ دفتاحے ہر ایت یا ہر لفظ نہ دا ثلور مقصدی خبرے واضح دی۔

08889000000

(۵) تقسیم دسورۃ: جسے خود دس سورۃ فاتحہ تقسیم پہ 8 او 15 حصوں پر بٹوے دئے مگر لذتہ موبگ صرف پہ درے حصوں کو۔ نو سورۃ تقسیم دے پہ اعتبار دس مینوسرہ پہ درے حصوں کو:

- (۱) بڑی درے اتوں (الحمد لله ثم ما لك يوم الدين) مشتمل رہی پہ آسایہ سر۔ اللہ پہ یواسم (اللہ) اسم ذاتی او باقی ثلوث نہائی دی۔ پہ الحمد لله سرہ رر پہ تمام مشرک انو کیگی پر رب العالمین سرہ رر پہ مینا مونوسیا نو او صابینو کیگی پہ الرحمن الرحیم سرہ ہم رو پہ مشرک انو کیگی چدرکت ذمہ دار بل ٹوک گزوی بہ مالک یوم الدین سرہ رر دے پہ ہفت مشرک انو چہ بل لرہ دشفاغت ذمہ دار گزوی نو داڑو سے حصہ مختص دہ حقوق اللہ لرہ
- (۲) آیت ۴ چہ حقوق اللہ او حقوق العباد کچے مشترک بیانیگی پہ ایاک نعبد کے واللہ حق دادو چہ عبادت خاص کڑے شی اللہ لرہ او بندہ حق دادے چدے عباد انو کی اود غسے پہ ایاک نستعین کے ہم۔
- (۳) آیت ۵ نہ تر آخر پورے۔ دیکے خالصہ بندہ حقوق دی چہ کچے درو یو لو بیان دے اجمالاً۔ کد چہ بندہ وائی چہ اھدنا الصراط المستقیم نو حدیث قدسی دے چہ اللہ فرمائی چہ ہذا بعبدی دا از مادہ حق دے۔ نو سورۃ فاتحہ کے رر دے پہ ثلوث فر تو (۱) دھریہ: ددی دا دعوہ دہ چہ اللہ خلتہ دا ہر شہ حادثاتی طور پیدائی او حادثاتی طور بہ فناہی نو الحمد لله سرہ پدے دھریہ باندے رداوشو چہ اللہ خالق دے ہر شہ
- دے۔ (۲) مجموعیان او صائین (آتش پرست او نمر پرست) پہ رب العالمین سرہ (۳) رر دے پہ مشرک انو چہ دریا ر تو او بتا نو عبادت کوی پہ رب اور نمن سرہ (۴) ہفت فلاسفران چہ یو مخلوق دہل د پیدائش او فنا کو لو سبب گزوی شہتہ چہ cause & effect relationship ویلی کیگی۔

تفسیر کبیر فاتحہ متعلق لیگی چہ فاتحہ کے ۵ خبرے اللہ او مخلوق سرہ متعلق دی: اللہ سرہ متعلق ۵ خبرے (۱) الوہیت (۲) ربوبیت (۳) رحمانیت (۴) رحیمیت (۵) مالکیت۔

دبندہ متعلق (۱) عبادات (۲) استعانت (۳) طلب دہدایت (۴) طلب دستقامت (۵) طلب نعمت نوزستے ۵ ڈبوسو ۵ سرہ داسے ترتیب وار تزی چہ مونگ ستا بندگی زک کوو چہ نت اللہ اولیے۔ مونگ ستا نہ استعانت یا مدد زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا نہ ہدایت زک غواڑو چہ تر بے۔ اتانا نہ استقامت زک غواڑو چہ تر بے خاص رحمتا پہ خاص خلقت دی۔ اتانا نہ نعمت سوال زک کوو چہ نہ مالک دسز او جزایے۔

- (۶) امتیازات دسورۃ فاتحہ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ اجمالی خلاصے دفران۔ قرآن ثلوث حصے دے دثلوث مقاصد و لحاظ سرہ۔ اثبات دتوحید۔ رسالت۔ صداقت الکتاب۔ ایمان یا آخرہ۔ نو فاتحہ دے دے ثلوث داڑو حصو خلاصہ پیش کوی اجمالاً او مختصراً (۲) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دتمام اسمانی علوم کو کم چہ پہ کتب سابقہ کے دی۔ دھنٹے نو لو علوم و لباب ایاک نعبد و ایاک نستعین دے
- (۳) داسورۃ ممتاز دے پہ بیان دچل / طریقے خلود سوال۔ روستوبے وضاحت اوشی (۴) سورۃ ممتاز دے پہ بیان د دعا خاص کو لو چہ کومدعا غوسل لازم دی - اھدنا الصراط المستقیم
- (۵) داسورۃ ممتاز دے پہ خاص کید و موز سرہ چہ رتہ سورۃ صلوة ہم وائی یعنی دے نہ بغیر موز نہ کیگی۔ مقتدی یا امام بہ ضرور فاتحہ وائی۔ پہ نومو نو دفاتحہ کے دے وضاحت شوے دے۔

ہفت حروف چہ فاتحہ کے نشتہ: (۱) ت / (۲) خ / خا (۳) ذ (۴) ز / ز / (۵) ش۔ (۶) ظ / ظا (۷) ف / فا / فاول پہ انعام ۱۲۲ کے راجہ ردی دا حروف پہ فاتحہ کے ولے نشتہ نو یعنی علماء فقہا۔ جواب کوی۔ چہ زک چہ الفاظ زیات تر دعباب زانو کے استعمال دی او فاتحہ شفا و السورۃ دو۔

اعتراض (۵) ایت ۰۶: سب سے باندے چن پورہ خمرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نابت بخیر منہ (۲) زہہ واللہ دکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پتھاذا الولد باندے چہ موبگ دنا بنانو نہ منع کوے۔ نو ۵ جو ابوند کوئی (۱) سبحانہ (۲) بل لمانی السلوت والارض (۳) کل لقا تونون (۴) بدلیع السلوت والارض (۵) واذا قضی امرنا فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہ تہ رشتونے پیغمبرے نو ستا پیر سالت واللہ ماسرہ خبرے اوکڑی: جو ابوند وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذا لک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الایات لقوم یوتونون ددے دوو جو ابونونہ علاوہ علماء ددے جواب ہم کوئی چہ یو مجازی بادشاہ دکم نفاظ کو لو د پارہ دھر چادر ہوازے نہ نہ زنی۔ نو حقیق بادشاہ شنگہ دا سے اوکڑی۔

ہو دا ووم او اتم اعتراض در میان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ تو حیدر مرکز و فواے بنی اسرائیل و ناسو مکینہ شرک و لے شروع کڑو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکہ ابراہیم دعا و نوو لے و اب پیغمبر منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: تو حیدر و لو نونیا ہر کرامتیں تو تبلیغ و فو ناسو لے تو حیدر ناکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۳۲: پتھو بل دقبیلے چہ تہ پچیل دین کے پتھلہ پتھک او تر دد کے لے کھ یو خواج کلہ بل خواج۔ جواب ایت ۱۳۲: اللہ المشرق و المغرب (یعنی زہہ واللہ دکم تابع یم۔۔) اعتراض (۹): دصفا اور داپہ طواف۔ چہ پتھلہ خود صفا اور داطواف کوے حالانکہ دودہ ہتان (ناکیلہ او اسلاف) دوو اوموبگ دبتا نو دعبادت نہ منع کوے۔ جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا والمرودہ سن شعرا اللہ

بیانور و ابونون کے زواج، انذار، دلا تو بے درے شرائط پایت ۱۶۰ کے، دلائیل و توحید، رد شرک او بیان دحرمانتو کو لے شی انما حرم علیکم المیتہ۔۔ (چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانور)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: ددے پتھقلہ درے ابے خبرے کوئی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذنبیل ملک (۳) اصلاح ذنبیل کور منزل (۲) پتھ سورۃ انفال کے: چہ میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوئی

منزل (۳) پتھ سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل پارہ او گورہ شروع ددریے حصے پقران کے)

نویت ۱۷۷ کے اے دجہاد ل صفات ذکر کوئی ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیات المدین (دملک اصلاح دپارہ ثلور اصول) ذکر کوئی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثشی (لا تاکلوا اموالکم۔۔)

بیا بیان روج پتھ کج کے مال او بند در داڑھ لگی دغدرنگ جہاد کے ہمدراڑھ لگی۔ ایت ۱۸۹: بیا ایت ۱۷۷-۱۷۹ پورے ۱۸۰ تو انین دکور سولوبیا کیگی۔ ہغہ دادی:

(۱) ایت ۲۱۵: دکور مشرہ ہغہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشرہ ذنبیل کور مدافعت کوئی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شھر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبی عن الخمر و البیسر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح اللہ شی (۶) ایت ۲۲۱: نبی عن الکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبی عن الجماع فی حالت الجھیش (۸) ایت ۲۲۳: مقصد جماع

(۹) ایت ۲۲۴: قسم خوئل واللہ پونوم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: دطلاق انشام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۴: کندے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیہ (لا جناح علیکم۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق و غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت للارواح (۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاند و رکولو طلاق شوے شوے تہ

ددے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پتھ بیان دجالوت او طاوت ایت ۲۴۶-۲۵۲ چہ کتھ دایم دجہاد پارہ دودہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چہ کتھ تفسیر ددے رویے حصے ششم شی نو وصلہ باقی خلاصہ بہ بیانور)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کیے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ غیب ذکر کوئی متفقینو مال تہ فی سبیل اللہ او جرور کوئی بخلاوتہ:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ مٹے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: ہغہ دعوہ ذکر کوئی چہ کونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیا د دوو فر تو بیان کوئی یو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان د

شیطان او نمرود دے چہ سرکشہ فر تہ دہ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشد کوئی لکہ ابراہیم او عزیز بیا مثالونہ پارہ دخرچ کو لو پتھ ایت ۲۶۱-۲۶۳ (اللہ درضاد پارہ)

او ایت ۲۶۳-۲۶۶ کے ددی اغرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے دطیب مال و رکولو حکم دے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ددفعات پتھ سو دخرور باندے ایت ۲۸۲: ایت طولیلا چہ بیان دمعاملاتو کوئی۔ چہ لین دین پتھ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور دمسکو کوئی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بیا ایت ۲۸۲ کے بیان دتوحید پتھ لمانی السلوت سرہ پتھ ایت ۲۸۵ کے اثبات در سالت کوئی پتھ امن الرسول

سرہ۔ دریم پایت ۲۸۶ کے پتھ لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوئی او انفاق پرے قیاس کوئی زکہ چہ انفاق نہ بغیر جہاد ممکن نہ دے۔

(۲) اثبات در رسالت: (چہ نبی خدا اللہ پیغمبر دے او آخری دے) نبی کچھ فرمائی چیز ما مثال داسے دے لک پو عمارت دی ہنے کے پوختہ کہہ وی۔ مالک نے الگوی ہفتہ بلڈنگ برابری۔
 انا خاتم النبیین لانی بعدہ اود دے اثبات در رسالت مقصدے چہ در رسول پہ طریقو کے کامیابی گزول۔ بدعتی چہ بدعت کوی۔ نو نبی گرہ نہ آخری رسول گزوی۔ نہ دھتہ طریقو کے کامیابی گزوی
 (۳) الجہاد فی سبیل اللہ: جہاد کہد جہد نشی نو معنی ہے وہ انتہائی کوشش کول۔ دپارہد اشاعت قرآن او سنتو۔ چہ دین واللہ دے۔
 او کہ جہاد جہد نشی نو مطلب ہے دے فراختیا یعنی ہفتہ عمل چہ اسلام بیفر اختیار مالاو گی او مقابلہ کے کفر تنگیگی او ختمگیگی۔

(۴) الا نفاق فی سبیل اللہ: واللہ دین دپارہ مال گول۔ (اوس نے ربط بنا کولہ: انفاق بہ جہاد دپارہ کولے جہاد بہ اثبات در رسالت دپارہ کولے او اثبات در رسالت سرہ ملک کے توحید رازی)
 نوڑو ہے دوہے مکے مہما تو نہ او آخرے دوہے مکے دمدا تو نہ رادانتے۔ باقی ہفتہ غلور نوڑو چہ صداقت الکلب + ایمان بالآخرۃ او تنظیم + آداب دی۔ دھتہ ہم ذکر کیگی مگر
 مختصراً/ضمنیاً تفصیل پدے سورۃ کے دوہے غلور و مسلو کیگی۔ قرآن زدہ کولود پارہ اصل کے دوہے مسلو ضرورت وی۔ پریدے ہفتہ نوڑوے خبرے چہ ۱۶ علوم غلط یادوی۔

تقسیم سورۃ: سورۃ ۴ حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۰۰: اثبات دتوحید کوی (۲) ایت ۱۰۱-۱۷۶: اثبات در رسالت کوی (۳) ایت ۱۷۷-۲۵۳: الجہاد فی سبیل اللہ بیانوی

(۴) ایت ۲۵۴-۲۵۷: الا نفاق فی سبیل اللہ بیانوی

خلاصہ سورۃ ٹوہے حصہ: بیا دغڑوہے حصہ ہم دہ پہ در یو با یو بانندے:

باب نمبر (۱) ایت ۱-۲۰: چہ بیان دفرق ثلاثی کوی کولے چہ سورۃ الفاتحہ کے مختصر بیان شوے۔ نو دلہد دھغوی صفات، دھغوی حکم دنیوی او اخروی ہم بیانوی۔
 باب نمبر (۲) ایت ۲۱-۳۹: دغڑوہے باب اصل کے بطور تمہید و دپارہ ددے دوہیم باب۔ زکہ چہ دلہد کے اصل مسئلہ یا مہا الناس اعدو یکم ذکر کولے شی۔ دیکے سبق دے ملتے چہ کلکتہ
 بیان دتوحید اور کڑے نو غلط پہ درے ڈلے کیگی۔ او پہ اصول و قرآن کے پہ تم نمبر بانندے ددے در یو ڈو لو بیان شوے دو۔

نو دے باب کے ٹوہے خطاب عام وے۔ او دعوہ دتوحید دہ۔ چہ ۵ دلائل عقلیہ پرے بیانگی۔ او بپا ثمرہ پرے ذکر کولے شی: فلا تجعلوا اللہ اندا۔ بیا اثبات در رسالت، بشارت
 منوکتہ اودفع داعتراض پہ ایت ۲۶ کے پہ ان اللہ لا یستجی... بیا ایت ۲۸-۳۷۔ پورے غلور نعمتو نہ ذکر کولے شی یہ کیف تکفرون باللہ سرہ (۱) چہ دشت نہ م شتہ کڑے
 (۲) ددنیائول نعمتو نہ تارہ پیدا کڑل (۳) ستا سونیکہ تم عزت نصیب کڑو پو لو فزشتو (۴) لغزش مورتہ ہم معاف کڑو۔ وغیرہ
 باب نمبر (۳) ایت ۴۰-۹۶: ٹوہے رکوع بطور تمہید چہ خطاب عام نہ پس خطاب خاص کولے شی یہ یعنی اسرئیل الذکروا سرہ چہ ٹوہے دینی اسرئیل اور دے خصلتو نہ ذکر کوی۔

لکہ (۱) تحریف (ولا تستروا... ایت ۸۱) (۲) تلبیس الحق بالباطل استمنان جن ایت ۸۲ (۳) ترک عمل (اتامرون الناس... ایت ۸۴)
 ددے مقابلہ کے دوہما نو ددے صفات: (۱) صبر (۲) صلوة (۳) ایمان بالآخرہ ایت ۲۵-۳۶ (۴) داڑوہے رکوع بطور تمہید دھتے ۶ خطا یو نو پارہ چہ خطا یو ستہ روت نوائی
 خطاب (۱) بیان داؤ تو نمونو اود دہ تمونو/عذابونو: نمونو دادی: (۱) نجات من الغرورون ایت ۳۹ (۲) نجات من الفرقون ایت ۵۰ (۳) ایتاۃ الکتاب ایت ۵۳

(۴) عفوہ من القتل ایت ۵۱-۵۴ (۵) حیات بعد الممات ایت ۵۵-۵۶ (۶) تظلیل النمام ایت ۵۷ (۷) انزال المن واسلامی ایت ۵۷ (۸) انجاء العیون من الحجر ۶۰
 دوہے قلمونو/عذابونو دادی: نزول العذاب من السماء ایت ۵۹ (۲) ذلت واهوان بسبب کفران ۶۱
 خطاب (۲) ایت ۶۳-۷۲: دینی اسرئیل و دشرا نو ددے خصلتو نہ: (۱) نقض العھود ۶۳-۶۴ (۲) الخیل فی ذیل البقر ۶۷-۷۱ (۳) قتل انفس ۷۲
 او دمو جو دہ بنی اسرئیل و دشرا خاے (۱) تحریف فی الدین ۷۵ (۲) منافقت ۷۶ (۳) تقلید و آبا و اجداد ۷۸ (۴) مخصمین لا نسھم بالجند ۸۰
 خطاب (۳) انکار ہم من الادامر و اتیانہم بالکفر ۸۳-۸۶
 خطاب (۵) انکار دمو جو دہ نبی نہ ۸۹
 خطاب (۶) خلاصہ ما سبق ۹۵

(چہ کچھ تفسیر دے ٹوہے حصے تم شنی نو صلہ باقی خلاصہ پہ بیانوی)

دوہیم حصہ ایت ۹۷-۱۷۶ داڑوہے غلور ایتونہ پدو داڑوہے شمارو لے شی۔ لکہ شگہ چہ علمانچلو کتابونو کے بابونہ تری۔ او دھردو بابو در میان کے یو فصل وی۔ چہ دغے فصل کے ٹکے اور دستود داڑوہ
 بابونہ ترے شوے وی۔ دغہ شان دغلاور ایتونہ داڑوہے حصے نچلو کے داسے تری چہ ٹوہے حصہ کے اثبات دتوحید و نو دویہ کے اثبات در رسالت دے۔ نو داڑوہے مکے دجرا سبیل رسول تہ اللہ
 طرف نہ راوڑے وے۔ لہذا پہ جبرائیل بانندے اعتراض پدے داڑوہے مسلوا اعتراض دے۔ نو پدے دہجدوہیم حصہ مونگ دایت ۱۰۰ پزائے دایت ۹۷ نہ شروع کوی۔
 نو ایت ۹۷-۱۵۸ پورے ۹ اعتراضات دی۔ او دھتے جوابونہ او ایت ۱۵۹-۱۷۶ پورے شتورے اسہم خبرے در رسالت مسئلہ متعلق دی۔

اعتراض (۱) پہ جبرائیل بانندے ۹۷-۹۸: چہ مونگ تارہ رسول او دا قرآن زکہ نہ منو چہ تارہ دجبرائیل راوڑی چہ ہفتہ زمونگ پہ مشرا نو عذابونہ راوتے دی۔ نو ۵ جوابونہ کوی۔
 جواب (۱) قرآن باللہ پہ حکم نا کیگی۔ (۲) قرآن دھتے کتابونو تصدیق کوی۔ (۳) ہڈی (۴) و شرای (۵) ایت ۹۸: ٹوک چہ جبرائیل سرہ دشمنی کوی نو ہفتہ اللہ سرہ دشمنی کوی نو اللہ ہفتہ سرہ...
 اعتراض (۲) سلیمان بانندے ایت ۱۰۲: چہ سلیمان صفائی بیانوے حالانکہ ہفتہ جاو دگرو۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: دما کفر سلیمان وکن الشیطن کفروا
 اعتراض (۳) تہ مونگ دحمر نہ مع کوے حالانکہ اللہ ددے خولود پارہ دوہے فرشتے ہاروت او ماروت را کیگی وے۔ نو جواب: ایت ۱۰۲: حتی یقول انما نقضتہ فلا تکفر
 اعتراض (۴) ایت ۱۰۲: چہ تہ مونگ دچلو مشرا نو ددین او رسم راج نہ مع کوے جواب ایت ۱۰۲: لا تقولوا راعنا دشراک او دے اے خبرے مہ کوے۔

اعتراض (۵) ایت ۱۰۶: اپنی نیک باندی سے چہن یوہ خبرہ کوے اوصابلہ۔ جواب (۱) ایت ۱۰۶: نائت بخیر منہ (۲) زہ داللد حکم تابع یم

اعتراض (۶) ایت ۱۱۶: پاتھاذا الولد باندے چہنہ مونگ دنا سنا نونہ منخ کوے۔ نو ۵ جوابونہ کوی (۱) سبحانہ (۲) بل لہ مانی السلوات والارض (۳) کل لہ قانون (۴) بدلیع السلوات والارض (۵) واذا قضی امرأ فانما یقول لہ کن فیکون

اعتراض (۷) ایت ۱۱۸: کہتہ رشوتونے پیغیرے نوستا پیرسالت واللہ ماسرہ خبرے اوکزی۔ جوابونہ وہ کیگی۔ (۱) ایت ۱۱۸: کذاک قال الذین من قبلہم (۲) قد بین الامت لقوم یقنون درے دو جوابونہ علاوہ علماء درے جواب ہم کوی چہ یوحازی بادشاہ د حکم نافذ کو لو پارہ دھر چادر وازے تہ نہ زری۔ نو حقیقی بادشاہ شنگہ داسے اوکزی۔

دو اورم اواتم اعتراض درمیان درے خبرے دی۔ (۱) ایت ۱۲۵: بیت اللہ و تو حید مرکز و نووایے نبی اسرا کیلونا سو کپیکہ شکر و لے شروع کرو۔ (۲) ایت ۱۲۹-۱۳۰: موجودہ پیغمبر محمد ستا سو دیکھ ابراہیم دعاوہ نووے دانہ پیغمبر نہ منے (۳) ۱۳۳-۱۳۴: توحید و لو لو انبیاء کرام سو سب تو تبلیغ و نوو تا سوو لے تو حید نہ انکار کوے۔

اعتراض (۸) ایت ۱۴۲: پے ٹویل قبیلے چہتہ پے چیل دین کے پچیلہ پے شک اتردے کے۔ کلا یوحاں کلا بل خواج۔ جواب ایت ۱۴۲: اللہ مشرق و مغرب (یعنی زہ داللد حکم تابع یم۔۔۔) اعتراض (۹): دھفا اور واپ طواف۔ چہ پچیلہ خود صفا اور واطواف کوے حالانکہ دوہ بتان (ناکیلہ او اسلاف) دو۔ او مونگ دبتا نو دعوات نہ منخ کوے۔ نو جواب: ایت ۱۵۸: ان الصفا و المرودہ من شعائر اللہ

بیانوروا اتیونو کے زواجر، انذار، دلا دو بے درے شرائط پے ایت ۱۶۰ کے، دلا کیلو پے توحید، رد شرک او بیان دھر ماتو کو لے شی انما حرم علیکم الہیۃ۔۔

(چوکھ تفسیر روے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

دریمہ حصہ ایت ۱۷۷-۲۵۳: پدے کے جہاد فی سبیل اللہ ذکر کو لے شی: اول دجہاد پارہ درے منازل دی:

منزل (۱) سورۃ البقرہ کے دے: دوے پے پھلہ درے اے خبرے کوی: (۱) تربیت دجہاد (۲) اصلاح ذہل ملک (۳) اصلاح ذہل کور

منزل (۲) پے سورۃ انفال کے: چہ پے میدان جنگ کے ۶ قاعدے ذکر کوی

منزل (۳) پے سورۃ مجادلہ کے: یعنی دفتے نہ بعد قانون و آداب (تفصیل دپارہ او گورہ شروع در یے حصے پے قران کے)

نو ایت ۱۷۷ کے دجہاد لس صفات ذکر کوی ۵ دھقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق دی۔ بیا اصول اربو لسیاست المدین (دملک اصلاح دپارہ علور اصول) ذکر کوی۔ لکہ

(۱) ایت ۱۷۸: قصاص من الظالم (کتب علیکم القصاص) (۲) ایت ۱۸۰: تقسیم المال بل القانون شرعی (کتب علیکم اذا حضرا۔۔۔)

(۳) ایت ۱۸۳: فرضیت الصوم (کتب علیکم الصیام) (۴) ایت ۱۸۸: نبی عن الارثقی (لا تاکلوا مما اکلم۔۔۔)

بیایان درج پے شکر حج کے مال او بندرواڑہ کی زندگی جہاد کے ہمرواڑہ کیگی۔ ایت ۱۸۹: بیایا ۲۱۵ پورے ۱۸: قوانین کور و لو بیانیگی۔ سفہ رادی:

(۱) ایت ۲۱۵: کور شربہ سفہ دی چہ مال لگوی (۲) ایت ۲۱۶: مشربہ ذہل کور مدافعت کوی (۳) ایت ۲۱۷: قتال فی شھر الحرام (۴) ایت ۲۱۹: نبھی عن انحر و المہجر

(۵) ایت ۲۲۰: اصلاح لیبیتی (۶) ایت ۲۲۱: نبھی عن نکاح المشرکین (۷) ایت ۲۲۲: نبھی عن الجماع فی حالت الحیض (۸) ایت ۲۲۳: مقصدہ جماع

(۹) ایت ۲۲۳: قسم خوئل داللد پونم (۱۰) ایت ۲۲۶: مسلد ایلا (۱۱) ایت ۲۲۹: وطلاق اقسام (۱۲) ایت ۲۳۳: مسلد رضاعت (۱۳) ایت ۲۳۳: کڈے خزے عدت

(۱۴) ایت ۲۳۵: حکم الخطیۃ (لا جناح علیکم۔۔۔) (۱۵) ایت ۲۳۶: طلاق غیر مدخول (۱۶) ایت ۲۳۸: مسلد صلوة (۱۷) ایت ۲۴۰: وصیت لازواج

(۱۸) ایت ۲۴۱: مسلد دفاندو و رکولو طلاق شوے شوے تہ

درے نہ بعد مسلد جہاد پرے تفریح کیگی پے بیان دجالوت او طالوت ایت ۲۳۶-۲۴۲ چکے دامیر دجہاد پارہ دوہ شرائط خالی (۱) علم (۲) جسم یعنی ہمت

(چوکھ تفسیر روے در یے حصے ختم شی نوہلہ باقی خلاصہ بہ بیانو)

ثلورمہ حصہ: ایت ۲۵۳-۲۸۶ پورے: پدے کے انفاق فی سبیل اللہ کے دے۔ چہ ترغیب ذکر کوی منفیقو مال تہ فی سبیل اللہ اوزر و کوی بخلاوت:

ایت ۲۵۴: دمرگ نہ تھے انفاق اوکڑے ایت ۲۵۵-۲۵۶: سفہ دعوہ ذکر کوی چکونے مسلد پارہ بہ انفاق کوے۔ بیاد دو دفتر تو بیان کوی پو ایت ۲۵۷-۲۵۸ کے چہ بیان ر

شیطان او نمرود نے چہ سرکش فرقدہ۔ بل ایت ۲۵۸-۲۵۹ کے چہ بیان اصحاب الرشاد کوی لکہ ابراہیم او عزیز بیامثالونہ دپارہ دخرج کو لو پے ایت ۲۶۱-۲۶۳ (داللد رضاد پارہ)

او ایت ۲۶۴-۲۶۶ کے دنیا غرض دپارہ۔ ایت ۲۶۷ کے طیب مال و رکولو حکم درے ایت ۲۷۵-۲۸۱: ۵ دفعات پے سو خورد باندے ایت ۲۸۲: ایت طویلا چہ بیان دمعاملاتو

کوی۔ چہ لیبین دین بہ شنگہ کوے۔

بیا آخر کوع کے بیان دھنے ثلور و مسلو کوی کوے چہ تیرے شوے پٹول سورۃ کے بہ ایت ۲۸۴ کے بیان و توحید پے لہ مانی السلوات سرہ پے ایت ۲۸۵ کے اثبات درسالت کوی پے امن الرسول

سرہ۔ دریم پے ایت ۲۸۶ کے پے لایکلف اللہ سرہ بیان دجہاد کوی او انفاق پرے قیاس کوی زکہ چہ انفاق نہ پیغیر جہاد ممکن نہ دے۔

سورة ال عمران مدنی (ترتیباً بعد از بقرہ - نزولاً ۸۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بقرہ	سورة ال عمران
۱-	بقرہ کے بیان ظہور رسکلووہ توحید، رسالت، جہاد، انفاق۔ توحید ظہور وارے ذکر و۔ ایت ۲۱، ۱۱۶، ۱۶۳، ۲۵۵، او ۹ اعتراضات پر رسالت او جوابونہو	نودے سورة کے ہم دغہ مقاصد بیا نیگی مگر زیات وضاحت اور ترقی سرہ۔ دلنا اووہ وارے توحید وے لکہ ایت ۱۰۹، ۶۴، ۵۱، ۲۶، ۱۸، ۲، ۱۸۹ کے۔ او ۱۵ اعتراضات پر رسالت او دھنے جوابات ذکر کوی۔ نو دا سورة یہ ترقی دے۔ دھنے سورة البقرہ سے نہ۔
۲-	بقرہ کے دیہود وال (عقل) دعا جڑے ذکر او شو۔ واذا دعنا موسیٰ ارا عینا لیتیم اتخولتم الحجل ایت ۵۱	نودے سورة کے دعیسا یا نو د الہ (عیسیٰ) دعا جڑے ذکر کوشی چھہ کزور سے دو۔
۳-	بقرہ کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دکور او ملک دجہاد رازی۔	نودے سورة کے بیان دھنے تو انیوود چھہ سرہ اصلاح دجماعت یعنی تنظیم کیگی۔
۴-	زیات تر خطاب دلک مغضوب علیہم (یہود یا نو) تہود۔	نودے سورة کے زیات تر خطبات ضالیونہو دے۔ یعنی عیسایانونہو چہ یہود پے روان دی۔
۵-	بقرہ کے دشترکانو پے دعوہ رد۔ چہ قالوا انظروا لعلکم ترحمون ایت ۱۱۴ (اللہ ناہان نبوی دی)	نودے دعیسا یا نو پے دعوہ چھہ عقیدہ تسلیمت دہ رد دے۔ عیسیٰ او بی بی مریم خدایان گنوی۔ نو اللہ تعالیٰ دوی ٹولو اودوی دیکولو عاجزی بیانوی۔ چہ زکریا دے بی بی مریم، عیسیٰ او جبرائیل ہم عاجزی بیا نیگی۔
۶-	دلک یہود یا نو سرہ ایت ۹۳-۹۵ کے مباحلہو۔	نودے ایت ۶۱ کے عیسایانو سرہ مباحلہو۔
۷-	دطاوت دملگرو دعا ذکر دہ پے ایت ۲۵۰ کے ربنا افرغ علینا صبرا	نودے دسنا باو دعا ذکر دہ پے ایت ۱۴۷ کے ربنا اغفر لنا و لنا
۸-	دبی اسرائیلونہو وعدہ نحتسل ذکر و۔ پے ایت ۸۳ کے واذا اخذنا بیاق بنی اسرائیل لالتعمدون الا اللہ...	عامنوسلمانونہو وعدہ نحتسل ذکر دی پے ایت ۱۸۷ کے واذا اخذنا اللہ بیاق الذین اذوا لکلمہ لیتینہم للناس.....
۹-	ایت ۱۵۹ کے پے کاتمین حق باندے لعنت دھنے کیدو	نودے ایت ۷۸ کے پے مرتد باندے لعنت دھنے کیگی۔
۱۰-	ایت ۱۷۴ کے وائی چہ کاتمین حق سرہ باللہ قیامت کے خبرے اونہو کڑی۔	ایت ۷۷ کے فرمائی چہ چاچہ اللہ پے اکا کا ما تو دنیا واخترہ سرہ باللہ خبرے اونہو کڑی۔
۱۱-	بقرہ کے دیکو انویجاد بیہود بیان دو۔ لکہ حضرت طاوت	نودے سورة کے دمجورہ امت دجہاد بیواو دھنوی دجہاد رازی بیان دے لکہ بدرین
۱۲-	ایت ۱۶۶ واتسوا لعلکم ترحمون	ایت ۹۷ کے فرمائی چہ درج نہ انکاری کافر دے
۱۳-	ایت ۱۳۰ کے ووا عتیم اعلم ام اللہ (دابرہ ہم بارہ کے تا سو چو دے چھہ یہودی دو اویسیان وائی چھہ عیسائی دو) نو تا سو پو نیگی او کہ اللہ پو نیگی۔	ایت ۶۶-۶۷ کے ہم دغہ مسلک واضح کوی او فرمائی چہ واللہ اعلموا واتموا لعلکم ترحمون

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان دال دحضرت عمران چھہ بی بی ایت ۳۳، اور بی بی مریم ایت ۳۶ او نو سے حضرت عیسیٰ پے ایت ۴۸ کی بیا نیگی۔ دا سے بل سورة کے ترقی۔

(۲) سورة ممتاز دے پے عاجزے د پزود الہانو ا۔ بی بی مریم مور، ۲۔ بی بی مریم ۳۔ زکریا ۴۔ فرشتے او ۵۔ عیسیٰ

(۳) سورة ممتاز دے پے عبدیت دعیسیٰ (بندہ ثابت کولو باندے) او ددہ پے عاجزے ۳۳ نقطے بیا نیگی دڑو سے حصہ دریم باب کے۔

(۴) سورة ممتاز دے پے رد دھنے شیکو دعوو یا اصولو دعیسا یا نو چہ عیسایان نے پیش کوی۔ لکہ (۱) عیسیٰ نہ ابن اللہ وائی (۲) زمونگ دین کامل دے (۳) زمونگ دین، کتاب او پیغمبر

ٹول واجب الاطاعت دی۔ (۴) محمد صرف عربو پیغمبر دے۔ (۵) عیسیٰ ٹولے دنیا لرہ پیغمبر دے۔ (۶) مونگ ہم موحدین پو۔ نودے سورة کے ددے شیکو وارو دعوو رد دے۔

(۵) سورة ممتاز دے پے بیان تو انیوود اصولو تنظیم

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان دھنے او خبر وچہ ددنا خواہشات دی نوترہدین الدنیا دپارہ ہفتہ بیانوی ایت ۱۴ (۸) سورة ممتاز دے پے اوچو تولو دعیسیٰ اسمان تہ ایت ۵۵

(۹) سورة ممتاز دے پے بیان د وفات محمد ایت ۱۴۴ افا سن مات اقول القلتیم علی اعقابکم

(۱۰) سورة ممتاز دے پے فضیلت دبی بی مریم دھنے دخت پے نور و خرد باندے ایت ۴۲

مقصد دسورة: بیان دھنے ثلور و مقاصد و کوم چہ تیر شوے دو پے سورة البقرہ کے اثبات و توحید اثبات در رسالت جہاد فی سبیل اللہ انفاق فی سبیل اللہ مگر پے زیاتے ترقی

سرہ دھنے سورة نہ۔ مثلاً ہلتہ ثلور وارے توحید و نو دلہ اووہ وارے توحید ذکر کیگی۔ ہلتہ ۹ اعتراضات دو پے رسالت باندے نو دلہ ۱۵ اعتراضات او د

دھنے جوابونہو۔ بقرہ کے پے توحید صرف عقلی دلائیل دو۔ نو دلہ ال عمران کے پرے عقلی، نقلی، او وحی دے واڈہ دلائیل دی پے مسئلہ توحید۔ بقرہ کے انفاق د

پارہ مثالونہو نودے سورة کے زواجردی بخلاوتہ۔ نو پدے وجہ سورة ال عمران زیات پے ترقی دے پے بیان دھنے مضامینونو کوم چہ تیر و پے سورة البقرہ کے۔

تقسیم دسورة سورة تقسیم دے پے در یو حصو باندے (۱) ایت ۱-۶۳: اثبات توحید کوی (۲) ۶۴-۱۰۱: اثبات در رسالت کوی او دفع ۱۵ اعتراضونو کوی دسکر بیہود طرف نہ

(۳) ایت ۱۰۲ - آخر دسورة پورے چہ کے جہاد او انفاق دا ڈاڈہ سکے بیا نیگی۔

بیاد دغہو سے حصہ تقسیم دہ پے در یو بابونو باندے: (۱) ایت ۱-۱۰: (۲) ایت ۱۱-۱۸: (۳) ایت ۱۹-۲۵: (۴) ایت ۲۶-۶۳: ہر یو باب کے شیکو شیکو خبرے کوی او ڈو سے خبرہ دعوہ توحید دہ۔

سورة نساء: (۱) مدنی سورة دے ترتیباً ۴ بعد از آل عمران او نزولاً ۹۲ بعد از مجتہد

(۲) ربطاً سابق سرہ: مولانا غلام اللہ خان اکی ربطاً دے خانی چہ (فاتحہ) ایاک نعبد و ایاک نستعین (بقرہ) ولا نعبد ولا نستعین البقرہ کما فعلت اليهود و النصارى کون (آل عمران) و لا آل عمران کما فعلت النصارى (نساء) و تؤید ذی حقوق النساء (مائدہ) اللهم فازل علينا مائدة انعامک و رحمتک (باقی زمونگ د شیخ القرآن صاحب طرف ند دے ربطاً دے)

شمار	سورة آل عمران	شمار	سورة نساء
۱-	فاتحہ کے در یو ذی لویان اجمالاً او شونو بقرہ کے مغضوب علیہم نہ خطاب دو اول عمران کے ضالین تہ	۱-	نوسورة نساء کے ژوبے ڈے معلوم علیہم نہ خطاب دے
۲-	سورة بقرہ او آل عمران اصلاح و عقیدے کوی	۲-	نوسورة نساء اصلاح و معاشرے کوی۔ (عقیدہ نے مقدم کڑلہ بہ اصلاح و معاشرے)
۳-	قوانین ذکر کوی د پارہ د تنظیم د جوڑولو	۳-	قوانین ذکر کوی د پارہ د اصلاح و معاشرے
۴-	د آئی د ژوبے بیان پیدو شرطونو سرہ ایت ۸۹	۴-	د منافق د ژوبے بیان پہ خلور شرطونو سرہ ایت ۱۳۵-۱۳۶
۵-	د عیسیٰ د برہ خیر و ولویان پد ایت ۵۵ کے (ورافعت الی)	۵-	تفصیل د برہ خیر و ولویان پد ایت ۱۵۷-۱۵۸ کے او رد پہ هغو چر دعوہ کوی دقلو لوی عیسیٰ
۶-	ذکر د صحابا کرامو ایت ۱۵۵ کے (عفا اللہ عنہم)	۶-	ایت ۶۹ کے دوی بہ انبیائے کرامو سرہ وی
۷-	قول د منافقانو ۱۵۶ کے: (لوکانوا عندنا ماتوا و ماتلوا)	۷-	جواب: ۷۸ کے (این مانگو نو ایدر کیم الموت و لو کنتم فی بردج مشیدہ)
۸-	ایت ۱۳۰ (لانا کلوا الریوا)	۸-	ایت ۲۹ کے: هغه مال چہ باطلے طریقے سرہ گلے شوبہ ن ترے اوساتے
۹-	ایت ۱۸ کے: واللہ او فرشتو گوای پد اثبات د توحید	۹-	ایت ۱۶۶: واللہ گوای پد صداقت د قران
۱۰-	ایت ۳۱: فاتحونی بحسبکم اللہ (واللہ تقرب د رسول پد ابعادارے کے دے)	۱۰-	سورة نساء کے شرائط د اتباع د رسول بیانگی
۱۱-	بیان د قتال د کافر و سرہ	۱۱-	ایت ۹۳: بیان د ۵ دفعا تو پہ هغه چا چہ مومن قصد قتل کڑی
۱۲-	بیان د مجاہدینو کوی	۱۲-	بیان د فضیلت د مجاہدینو کوی
۱۳-	ایت ۶۷: ابراہیم نہ یہودی دو او نہ نصرانی	۱۳-	ایت ۱۶۵: اتباع د دے ابراہیم او کڑے
۱۴-	سورة آل عمران بیان د مقاصد و اذعقاد و ولوی	۱۴-	سورة نساء بیان د اعمالو کوی
۱۵-	ایت ۱۸۵: ٹوک چہ جنم نہ بیج شو هغه کا میاب دے	۱۵-	ایت ۱۳: دا کامیابی پد اتباع د اللہ او د رسول کے سرہ ملاو گی
۱۶-	ایت ۱۹۵: (بعضکم من بعض) دا مومنان سرہی او هغه نچلو کے د پوئل ندی۔	۱۶-	ایت ۱: (خلقکم من نفس واحدہ) ٹول دیو با با اولاد دے
۱۷-	خاتمہ پد بیان د تقوا او شوه	۱۷-	شروع پد بیان د تقوا او شوه

(۳) مقصد یا دعوہ سورة: بیان د هغه امور چہ اصلاح پرے لگی د معاشرے۔

(۴) تقسیم او اجمالی خلاصہ سورة: (۱) ۵۷-۱ پورے: مقصد: بیان د ۱۶ هغه احکاماتو کوی چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی بین الرعیات یعنی پد مابین دعوامو کے (۲) ۵۸-۱۳۳ پورے: مقصد: بیان د ۸ هغه احکاماتو چہ د هغه نفاذ سرہ اصلاح رازی پد بین الرازی او رعیت یعنی د حاکم او دعوامو مابین کے

(۳) ۱۳۵-آخر پورے: مقصد: بیان د در یو ذی لوی فرق تلاش کوی (۱) مومن (۲) منافق (۳) او کافر یا اهل کتاب

(۵) تفصیلی خلاصہ سورة: ژوبے حصہ ایت ۱-۵۷ پورے: بیان د ۱۶ احکاماتو کوی چہ اصلاح پرے رازی دعوامو مابین کے۔ دے تہ احکامات رعیت دانی۔

حکم نمبر ۱ ایت ۲	حفاظت او کڑہ د تقسیم د مال	حکم نمبر ۲ ایت ۳	حفاظت او کڑہ د بیہمانانو د جنگو
حکم نمبر ۳ ایت ۴	عامو بیبیانو تہ دے حق مہر د کڑے شی	حکم نمبر ۴ ایت ۵	دیو تو نو د مال حفاظت او کڑے
حکم نمبر ۵ ایت ۷	عامو غلغو سرہ احسان کوے	حکم نمبر ۶ ایت ۱۱	مال د قانون شرعی مطابق تقسیم کڑے
حکم نمبر ۷ ایت ۱۵	زان د فاشاؤ نہ بیج کڑے	حکم نمبر ۸ ایت ۱۹	میراث کے مال او جائیداد ملاو گی مگر حصہ (عورت) نہ
حکم نمبر ۹ ایت ۲۲	ذچلو مشرانو کڈو سرہ نکاح مکوے دیکے ادب دے	حکم نمبر ۱۰ ایت ۲۳	بیان د دغے ۱۳ محرماتو
حکم نمبر ۱۱ ایت ۲۹	نبی عن الاموال المحرمات (ذرام مال نہ زان اوساتے)	حکم نمبر ۱۲ ایت ۳۲	نبی عن العدوان (زیاتے مکوے پد نچلہ حصہ صبر او کڑے)
حکم نمبر ۱۳ ایت ۳۳	ایفاء الیہود (دعدے پورہ کڑے)	حکم نمبر ۱۴ ایت ۳۳	امیر بیت الرتل (سربراہ پد سڑے وی)
حکم نمبر ۱۵ ایت ۳۵	د هغه او خاندان مابین کے صلحہ او کڑے	حکم نمبر ۱۶ ایت ۳۶	حکم التوحید و رد شرک

بیا ورپے نورو اتھو کے زواج دی

دویمہ حصہ آیت ۵۸-۱۳۳ پورے بیان د اتھو (۸) ہضے ایکا ماتوچدھنے نفاذ سرہ اصلاح رازی پے یعنی الرای او رعیت یعنی دحاکم اذموامین کے۔ جوہر القرآن د رتد احکامات سلطانیہ والی۔
انوم حکم تویر دے پے ہاسبق داواؤ دھو بانڈے۔

حکم نمبر ۱	حکم نمبر ۲	حکم نمبر ۳	حکم نمبر ۴	حکم نمبر ۵
حکم نمبر ۱ ایت ۵۸	(حکم حاکم تہ) دعوامو حقوق پے بادشاہ بطور امانت دی۔ دادے ادا کرے شی۔	حکم نمبر ۶ ایت ۱۰۰	حکم نمبر ۷ ایت ۱۰۱	حکم نمبر ۸ ایت ۱۰۵
حکم نمبر ۲ ایت ۵۹	(حکم رعیت تہ) چد قرآن، سنتو اودچیل امیر تالعدار شے۔	حکم نمبر ۹ ایت ۱۰۰	حکم نمبر ۱۰ ایت ۱۰۱	حکم نمبر ۱۱ ایت ۱۰۵
حکم نمبر ۳ ایت ۶۳	حاکم اذموام دواواؤ تہ (حکم القتال) د اللہ پے لار کے جہاد اوکڑے	حکم نمبر ۱۲ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۱۳ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۱۴ ایت ۱۰۵
حکم نمبر ۴ ایت ۹۲	اختیاطی القتل (وماکان المؤمن...)	حکم نمبر ۱۵ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۱۶ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۱۷ ایت ۱۰۵
حکم نمبر ۵ ایت ۹۲	اصلاح نیت (اذاضرتم فی الارض فقیبوا...)	حکم نمبر ۱۸ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۱۹ ایت ۱۰۵	حکم نمبر ۲۰ ایت ۱۰۵

نورو آیتونو کے تنبیہ اوزواج دھو

دویمہ حصہ آیت ۱۳۵- آخرہ پورے بیان ددریو ڈوکوی (۱) منوشین (۲) منافقین (۳) کافرین/اہل کتاب۔

(۱) دستمبی پے وجہ یا اہل نیکولوپہ وجہ منومانو د زواج پے ۳ آیتونو کے زویہ حصہ (۱-۵۷) او پے ۲ آیتونو کے پآخرے۔ ٹول ۵ زواج (رفقہ) دی۔

(۲) منافقین چدوائی پوشا دکوی مل شے۔ چدے پشان د لستوزی دمار دے زواج د کردی پے ۶ آیتونو کے زویہ حصہ او پے ۱۷ آیتونو کے دستو۔ ٹول ۲۳ زواج د کردی۔ (ٹولون زیات زواج منافقینو دور کرے لگی)

(۳) کافر/اہل کتاب۔ صریحہ صریح امدادی دے حکم کھلاخ اژدی دق نہی دہ نوزواج د کردی پے ۱۲ آیتونو کے زویہ حصہ او پے ۹ آیتونو کے دستو۔ ٹول ۲۱ زواج د کردی۔ (پدویم نمبر زیات زواج پوہہ ظلو/اصل کتاب/عالماتونو دی)

(۲) امتیازات دصورہ:

شمار	وجہ د امتیاز	شمار	وجہ د امتیاز
۱-	سورہ متازدے پے بیان د اصولو د معاشریہ	۲-	سورہ متازدے پے سبر برایی د سڑی
۳-	سورہ متازدے پے بیان د تقسیم د میراث د سڑی	۳-	سورہ متازدے پے حکم د حفاظت کولو د مال د یتیم او دے وقوف
۵-	سورہ متازدے پے زکوات د مہر خپلو خصوصت	۶-	سورہ متازدے پے بیان د ۱۳ محرما توچدھنوی سرہ نکاح نہ کنگی آیت ۲۳-۲۴
۷-	سورہ متازدے خصوصت پے ادب و رکوع سرہ پے درپو طریقو آیت ۳۳	۸-	سورہ متازدے پے منع کولو د نماز نہ پے حالت دے ہوئی آیت ۴۳
۹-	سورہ متازدے پے بیان د قتل خطا او قتل عمد (قصدا) ۹۲-۹۳ او دفعات پے قاتل	۱۰-	سورہ متازدے پے بیان د صلوة سفر آیت ۱۰۱
۱۱-	سورہ متازدے پے بیان د قتل پے ہسابق آیت ۱۳۵-۱۳۶	۱۲-	سورہ متازدے پے بیخ دوئی د محمد ذکوع سرہ آیت ۱۶۳
۱۳-	سورہ متازدے پے زجر منومانو تہ پے درپے وارے چدیکے نار نار نار ذکر دے آیت ۱۰/۱۳/۳۰	۱۳-	سورہ متازدے پے بیان چد پوہ حصہ یو وخت کے پوہ نکاح کوکے شی۔
۱۵-	سورہ متازدے د تدبیر د کمزور دے دشیمان (پے مقابلہ د اللہ) آیت ۷۶	۱۶-	سورہ متازدے پے بیان د تعداد د نکاح سڑی د پارہ یعنی ۴ پے یو وخت سرہ
۱۷-	سورہ متازدے پے رد دھو چدوائی چد مہنگ عیسیٰ قتل کرے دے آیت ۱۵۷-۱۵۸	۱۸-	سورہ متازدے پے خاص کولو د تلور قسمہ خلقو چد اللہ بہترین کڑی دی۔ آیت ۶۹

نوم (نساء): اگر چہ سورہ کے بیان د کور و زخو لکہ یتیمانانو ادا پے وقوف ہم شدہ مگر نوم نساء نے زککو د پوہ معاشرہ کے پھنے دور کے زیات تر ظلم زنا ناسرہ کیدو۔ دہی دور نہ نکلے پے ایران کے دوہ فلسفے تیرے وے۔ (۱) مژدک (۲) مانی: دوزک د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال اوحصہ دے نوددے فساداتو زکوات و لو د پارہ کیدو مگر طرز حکومت نافذ کرے شوچدھنے مطابق پے مال اوحصہ کے ہر سڑے دے نہ مشترکہ فائدہ اٹھتے شی۔ حصہ دچا ذاتی بی بی شوہ گنولے کیدی دے فلسفے سرہ انسانی رشتے ختم شوے۔ تقریباً ۳۰ سال بعد مژدک قتل کرے شو۔ او کیونرم ناکام شو۔ بیادویم فلسفی مانی راہا سیدو۔ دھقہ د فلسفے مطابق دنیا کے فساداتو جزا مال اوحصہ وے نوددے نہ نجات حاصلو د پارہ دے دہرہایت فلسفہ نافذ کرے شوے۔ مگر ۳۰ یا ۴۰ سال بعد انسانی کے محسوس کڑے شو۔ او د فلسفہ ہم ناکام شو۔

بل خوا پے ربوک د احوال دو۔ چد چاتہ پے بلور زبیرے ور کڑے شو۔ ۵۸-۵۹... ظلم و جبر، مشورہ... بائیسیکہ علی بن ابی طالب نے فی التراب رخ بہے تور شو۔ ادسوح کے پوہ چد آیام دہ در سوایے ژوند تیر کڑی یا کدے پھیرے زکی کے ناسا۔ سورہ نکور: داذا موء و د سکت یا کی ذمہ قتلت: ترجمہ: او شو وخت چد ژوند دے فن کڑے شوے جیہی نہ تیوس اکریشی چتہ پے کومہ گناہ قتل کرے شوے۔

حضرت ابوسفیانؓ تہ نبی افرمایا کیں چد شو واقعہ دچیل د جہالت د دور بیان کڑے۔ نور فرمایا چد شو کار پنے ڈیرہ موہ د کور نہ باہر دوں۔ چد کورتہ راعلم نویوہ خٹکے ماشومہ جیہی مدکور کے اولیدہ... یو خوانے چلہ واقعہ بیانوی۔ او بل خود نبی دستر گو مہار کونہ اوکھو دارے وگلے۔ ہم ددے د جہالت دور خبر دہ چد یو دارے صحیح ابن ناجیہ پے لار روان دو۔ یوسڑی چلہ لور ژوندے ٹولہ۔ دہ ور تہ او دے چد ا جیہی بہ پے ٹو را کڑے۔ ہفتہ درتہ والی چد پدو او خانوہ دہ ور تہ دوہ او خان ور کزل۔ بیابہ چد چاہم لور او شوہ۔ نودہ تہ بہ تلل۔ او د چلے لور پیکشکں بہے کو۔ او داو خانو مطالبہ بہے تے کولہ۔ چد شو وخت د اصصح ابن ناجیہ وفات کیدو ۱۴۰ جیکسی نے پے کور کے ژوندے ساتلے وے۔ یہود چد عالمان د دین بہ گنولے کیدل حیض والا زنا نہ دے زچلہ کورہ ویستے... عرض داچہ معاشرہ کے دن زانا نو پارہ ہٹ زائے نہ دوں۔ ددوی حقوق مکمل پامال دوں۔ نور قرآن کے دن زانا نو پوہ سورہ نساء راغے۔ چد زانا نو تہ دے ددوی مناسب حقوق ور کزل۔ مگر زانا نہ چد قرآن نے خبر دہ دی نویںرے راغتے دی پے چوک کے ولاڑے مطالبہ د مساوی حقوق کو۔ دوی جیل حیثیت او مقام اونہ پھندو۔ نبی تہ یوحسبا راغے فرمائی چد پے مازیات حق دچادے نبی ور تہ دورے وارے دمور حق یاد کڑو پے ظورم نمبرے ور تہ د پلار حق یاد کڑو۔ مگر نور او تو امونہ پیش قدم مسلمان قوم بہ ہمتیہ ذلیلہ او حواز مری۔

سورة مائدہ مدنی (ترتیباً ۵ بعد از نساء نزولاً ۱۱۲ بعد از الفتح)

رابطہ مابقی سرہ

نمبر	نساء	نمبر	مائدہ
۱-	سورة شروع شوے دو پہ خطاب عام (یا ایھا الناس) سرہ	۱-	داسورة شروع شو پہ خطاب خاص (یا ایھا الذین یؤمنوا) سرہ او خاص رو دستو دعام نہدی
۲-	اصول دا اصلاح و معاشرے بیان شو	۲-	دلنہ مسئلہ دحل او حرمت دہ (چٹوک دحرامو حلالو خیال نہ ساقی نو معاشرہ تباہ کیگی)
۳-	چہر کلہ دعوامو او حکامو اصلاح اشوہ	۳-	نودلتہ رد پہ شرک فعلی (نذر غیر اللہ) کوی چہ داسم دا اصلاح دپارہ ڈیر ضروری دے
۴-	رد دشرک فی التصرف او شو پہ بارہ دعیسی کے ایت ۱۷۱	۴-	نودلتہ پہ شروع دسورة کے رد دشرک فعلی (نذر غیر اللہ پہ نوم) کوی
۵-	ایت ۳۳- والذین عقدت ایمانکم (کہ چا چا سرہ وعدہ کڑے وی ہنہ دے برابر کڑی)	۵-	پہ شروع دسورة کے اذوا بالعقود
۶-	آخر دسورة کے - بین اللہ لکم ان تصلوا	۶-	نودے سورة کے نور احکامات بیانوی چہ ہنہ حلال حرام دی
۷-	زدا جریمہ دودتہ و کڑے شو	۷-	ایت ۵۱ او ۵۷ کے دھغوی ددوستی نہ نئے منع او کڑہ
۸-	طعام خبیثہ (مال دیتیم) بیان شو	۸-	نودلتہ بل قسم طعام خبیثہ (نذر غیر اللہ) بیان کیگی
۹-	۱۷۴ او ویل پہ قرآن نور دے	۹-	۱۶-۱۵ کے فرمائی (دیسدی پہ اللہ) صرف رزنا نہ بلکہ۔۔۔
۱۰-	ایت ۱۷۱ لا تقولوا ملامتہ	۱۰-	ایت ۷۳ فتوہ د کفر لکوی پہ ہنہ چہ دوائی چہ بل اللہ شتہ
۱۱-	۱۱۶/۳۸ کے ان اللہ لا یغفر ان یشرب۔۔۔	۱۱-	۷۲ فقہ حرم اللہ علی الجنۃ (ترقی دہ پہ ماسبق)

امتیازات دسورة

۱-	سورة متار دے پہ بیان دسا نکوار بو (حل/حرمت وغیرہ) چہ نور دسورة نو نہ زیات پرتے دے	۲-	پہ ترک دموالو تو داصل کتابو او ذکر و ملتو نو دھغوسرہ ددوستے
۳-	بیان دمائدے پہ نصرناؤ	۳-	بیان دکفارے قسم ایت ۸۹
۵-	حکم دذکاریانو لکہ ذکاری سپے مارنہ	۶-	بیان دذبو جو دزنانو او نکاح اهل کتابو خزو سرہ
۷-	بیان دھغے واقعے چہ باندے حملہ شوے وہ (ایت ۱۱ کے) او اللہ بچ کڑے دو	۸-	بیان ددو زامنو آدم حاتیل او قاتیل
۹-	بیان حکم دسارق او سارنے ایت ۳۸ چہ لاس ترے کٹ کڑے	۱۰-	ایت ۱۱۶ تفصیلی جواب دیتسی اللہ پہ قیامت کے
۱۱-	نفی دعلم غیب ڈولو انبیا وند ایت ۱۰۹	۱۲-	بیان دکلم پہ بارہ د ڈاکو ایت ۳۳
۱۳-	بیان دتفصیل ددیسلاو پدے رد کوی		

تقسیم دسورة: سورة لس حصے دے

- ۱- ایت ۱-۵ : بیان دھغے مقصدی مسئلو کوی چہ حل حرمت سرہ متعلق دی (تخریجات اللہ/عباد، نذور اللہ/عباد)
- ۲- ایت ۶-۱۱ : بیان دامورد مصلحاؤ کوی (کلکوالی دپارہ)
- ۳- ایت ۱۲-۱۹ : مثال دھغو چہ اللہ وعدہ کے برابر نہ کڑہ (یعنی ہغوی بیان دحق ندے کڑے)
- ۴- ایت ۲۰-۲۶ : انجام او حالت دمتکاسلیو (سستو) پہ دامردو اللہ کے (یعنی ہغوی کار دحق ندے کڑے)
- ۵- ایت ۲۷-۳۰ : دظالم سزاؤ کوی چہ ہنہ اللہ درحمت بندو الے دے پدہ باندے
- ۶- ایت ۳۱-۵۰ : تسلی محمدتہ او قباح/خباثتو نہ بیانوی داصل کتابو
- ۷- ایت ۵۱-۵۸ : تھدید (زجر) و رکوی مومنانو تہ پہ موالاتو (دوستے) داصل کتابو
- ۸- ایت ۵۹-۶۶ : تھدید (زجر) علمائے سوءتہ چہ چہ ہم مسئلہ نہ بیانوی اود بل مقابلہ ہم کوی
- ۹- ایت ۶۷-۸۶ : ترغیب فی التبلیغ او طریقہ تبلیغ خانی
- ۱۰- ایت ۸۷- آخر : اعادہ و ثلور د مقصدی سلو (تخریجات اللہ/عباد، نذور اللہ/عباد)

بیان دھنغے تلور و مسلو و متعلق دی دھرامو او حلالوسره (تحریمات اللہ/عباد نذور اللہ/عباد)

تحریمات اللہ: ہنغے نیر ونہ چہ اللہ حرام کڑی دی ددے حلالول گناہہ

تحریمات العباد: ہنغے چہ اللہ حلال گرزولی دی مگر انسان پیزان یا پبل حرام گرزولی دی دا گناہہ

نذور اللہ: ہنغے نذرونہ چہ انسان نئے دا اللہ پے نوم اکڑی دقربت الہی دپارہ یا شکا کولو دپارہ۔ دا جائز دی۔ ددے حرام گنزل گناہہ

نذور العباد: دغیر اللہ پے نوم نذر/منختے کول۔ دا گناہ او کفر دے دا کول او ددے حلال گنزل گناہہ

نودا دوہ جائز او وہ نا جائز دی

تائیداد پدے تلور و مسلو او گورہ:

- (۱) تحریمات اللہ ۳ بار لکدایت ۱: غیر محل الصید واتم حرم ایت ۹۰..... انما الخمر والمیسر ایت ۹۶..... و حرم علیکم صیدالہرما تم وما.....
- (۲) رد و تحریمات العباد ۴ بار لکدایت ۱: احلت لکم من بحیرة الانعام ایت ۸۷ لآخر مو..... ایت ۹۶ اهل لکم صیدالہر ایت ۱۰۳ ما جعل اللہ.....
- (۳) نذور اللہ ۳ بار لکدایت ۲: الا الھدیہ ایت ۹۷: والھدیہ ولقلا ندہ ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور العباد) طیب (نذور اللہ)
- (۴) رد و نذور العباد ۴ بار لکدایت ۳: وما اھل لغیر اللہ بہ ایت ۳: وما ذبح علی النصب ایت ۹۰: ولا نصاب ایت ۱۰۰ غنیمت (نذور غیر اللہ)

نوٹ:

- (۱) تحریمات العباد کے عقیدہ غلطوی مگر شے نہ حرامیگی او نذور العباد کے عقیدہ ہم غلطوی او شے ہم حرام شو۔
- (۲) بعضے شیان ذاتی طور حرام وی لکد ہے، گیدڑ وغیرہ
- (۳) بعضے شیان حلال وی مگر دیوصفت دو ہے حرام شی۔ لکد چیلے بغیر حلالید و مڑ شو یا دغیر اللہ پے نوم ذبح کڑے شو۔
- (۴) بعض اوقات دو ہے دیوکار و تعظیم دو ہے حلال حرام ہی لکد روڑے پے چہ حلال خوراک حرام شو۔ یا لکد موزکے وغیرہ
- (۵) کلکد دو ہے دعت دانسان نہ پو شے حرام شی لکد انسان اشرف المخلوقات دے نو دے بہ پیناستہ خواک کوی پے ولاڑہ خوراک زنا در کوی
- (۶) بعض اوقات یو حلال کار حرام شی د تعظیم دزائے/مقام دو ہے لکد بیت اللہ شریف کے شے وژل یا شاخ ماتول

سورة النعام (مکی ۶ بعد از ماندہ ۵۵ بعد از حجر)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة ماندہ	شمار	سورة النعام
۱-	رد و شرک فعلی	۱-	رد و شرک فعلی اور اعتقادی کیلگی پیدے وجہ سے متصل راژو
۲-	نفی علم غیب اوشو د انبیاء نہ پرایت ۱۰۹ کے	۲-	ایت ۵۰ کے ربی نہ خصوصاً نفی علم غیب کوئی چاہے پیغمبرہ چلہ ورتا اویہ چہزہ عالم الغیب نہیم
۳-	ایضاً	۳-	ایت ۵۹ کے خلاصہ راہی (وعندہ مفاتیح الغیب)
۴-	آخر سورة کے دعویٰ و تحید (وللہ ملک السموات والارض۔۔۔)	۴-	نو پیدے سورة کے پیدے دعویٰ دلائل عقلیہ او نقلیہ ذکر کوئی
۵-	وللہ ملک السموات والارض ہر شہ واللہ دی بل ٹوک متصرف ختہ	۵-	نودلتہ سر کے الحمد للہ
۶-	د خواہنے ذکر اوشو دنصاراؤ د پارہ	۶-	نودلتہ خلاصہ ذکر کوئی پرایت ۱۴ کے چٹو لوتہ خوراک و رکوی صرف نصار اوتہ نہ
۷-	ایت ۱۰۳ کے رد اوشو دانعام محرماؤ چہ خلقو پوزان حرام کڑے و۔	۷-	ایت ۱۴۳ کے بیان کوئی دانعام محلاؤ
۸-	عاجزی بیان شوے وہ دیکھی پراخر سورة کے (ایت ۱۱ کے)	۸-	نودلتہ دنور و مقرر بیوا انبیاء عاجزی بیان کیلگی
۹-	رد و تحریمات العباد اوشو چہ شرکا لوبہ دزانہ پیزان بند کو۔	۹-	۱۴۰ ایت کے دیوبل قسم تحریمات العباد ذکر کیلگی چہ عقد زنا و دخیٹہ دنہ بچے دے
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے عیسیٰ تہ جاو گرو پیلے وو	۱۰-	ایت ۷ کے قرآن تہ جاو دو آئی نو پیدے وجہ سے متصل راژو

امتیازات د سورة

- ۱- سورة ممتاز وے پہ تفصیلی رد و شرک
- ۲- پہ کثرت د دلائل عقلیہ (تقریباً ۲۵ دلائل دی)
- ۳- پہ بیان دعوات ستہ
- ۴- پہ لثرت داعتر اوشو اوجوا بونو (۲۳ اعتراضات پتال قالوا او یقولون سرہ ذکر کوئی اوجوا بونہ قل سرہ مطلب دا چہ ربی د نبوت عمر ۲۳ سال و دا وٹول عمر ۶۳ سال دو یعنی ٹول عمر پہ تا اعتراضونہ کیلگی اوتہ پہ جوا بونہ کوے
- ۵- د ثلور و واژو اقسام و شرکا نور ددے کے (۱- مشرکین بالعباد الصالحین ۲- بالکواکب ۳- بالملک ۴- بالجن)
- ۶- سورة ممتاز دے پہ نزول د ٹول سورة پہ یوزلے چہ دومرہ لوے سورة بل پہ یوارے ندے نازل شوے
- ۷- نزول د کثرت د ملک کو ددے سورة پہ تعظیم کے چہ ۷۰ ہزار فرشتے دے سرہ نازل شوے وے
- ۸- بیان د تقریر داہراہیم چہ ڈیر سخت تقریر یے کڑے و دچیل قوم او خاندان تہ چہ ۷ زلہ یے ہنوی تہ گمراہ و پیلے دی ایت نمبر ۷۴ نہ۔۔۔
- ۹- بیان د مثالونو د شرکا نو لکھ ایت ۷۱ او گورہ
- ۱۰- زیات زواج و شرکا نو تہ

مقصد د سورة رد و شرک مکمل (۱) اعتقادی (۲) فعلی شرک شدے۔ (۱) واللہ صفت مخلوق تہ در کول (۲) یا مخلوق صفت اللہ تہ در کول

تقسیم د سورة پہ اعتبار د مضامینو پیدے حصو کے دے

- (۱) ایت ۱۱۷ پورے ڈوبے حصہ چہ رد و شرک اعتقادہ مکمل کوئی (۱- شرک فی العلم ۲- شرک فی التصرف ۳- شرک فی الدعاء ۴- شرک فی العبادت)
- (۲) ایت ۱۱۸ نہ آخر سورة پورے رد و شرک فعلی (تحریمات اللہ تحریمات العباد نذورات اللہ نذورات العباد)

نفی و شرک فی العلم او گورے پہ آیت ۳، ۵۰، ۵۹، ۷۳ آخری سر، ۸۰،

نفی و شرک فی التصرف او گورہ پہ آیت ۳ کے (وہو اللہ فی السموات والارض) ۱۳، ۱۴، ۱۷، ۴۶، ۵۸، ۶۲

نفی و شرک فی الدعاء او گورہ پہ آیت ۴۰-۴۱ کے ۶۳، ۷۱

نفی و شرک فی العبادت او گورہ پہ آیت ۵۶، ۱۰۲، ۱۶۲، ۱۶۳

سورة انفال (مدنی نزولاً ۸۸ بعد از بقرہ ترتیباً ۸ بعد از اعراف)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة اعراف	شمار	سورة انفال
۱-	سورة انعام کے مسئلہ دو حید ثابت شوہ پہلا کیلو عقلیا و سرہ او پہ اعراف کے نقلیا و سرہ	۱-	نودلتہ حکم دقتال دے مطلب داچہ پہلا کیلو سرہ اون شوہ نو اوس و سرہ جہاد او کڑہ تو رہ ورپے راواخلہ زکہ چہا بنیرد جہاد نہ کیگی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	مخکے سورتو نو کے مقابلہ دہجہ وہ	۲-	نودے سورة کے مقابلہ دتورے دہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے ذکر وچہ بخو انوکفار و منڈم او ویستو	۳-	ایت ۷ کے ددے امت دکفار و منڈم ویستو حکم دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۹۵ کے بخو انو امتو نو دھلاکت بیان دو ورستو مالبرارے نہ	۴-	نوپدے سورة ایت ۲۸ کے زجر و کوئی مومنو نو نہ پہ بیند مال باندے
۵-	ایت ۲۰۵ کے ذکر وچہ اللہ پہ عاجزے سرہ یا کڑے۔	۵-	ایت ۲ کے دمو نانو بخو خانی چکلہ اللہ یا کڑے شی نودہ باندے برہ راشی او عاجز کی کوئی اللہ نہ
۶-	بیان داند او دوسری سرہ طرف اللہ نہ وخت پہ وخت (پہ ۵ مرحلو کے دھنے ذکر او شو)	۶-	ایت ۹ کے نبی سرہ داند او بیان دے نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۷-	ایت ۱۹۹ کے دو چہ وَاْمُرْ بِالْعُرْف	۷-	ہغہ دے او امر دلتہ دے سورة کے ایت نمبر کے ذکر دے۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	واقعات دو دہخو انو امتو نو او انبیاء	۸-	نوپدے سورة کے دنی واقعات بیان نوی نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۶۸ کے افتراق دینی اسرا کیلو بیان شو چہ جہاد اشوے دو۔	۹-	نوپدے شروع دے سورة کے وَاَصْلُحُوا ذَاتَ بَيْنِكُمْ (یوبل سرہ یوزائے شے)
۱۰-	ایت ۲۰۴ کے حکم پہ اوریدو دقران دو	۱۰-	نودلتہ ایت ۲ کے ایمان والا ذہیان دے چکلہ قران اوری نو ریگی او ایمان یے نکار کیگی

امتیازات دسورة

۱-	سورة ممتاز دے پہ او امر و نسا و باندے پہ اول دسورة کے ایت ۱	۲-	سورة ممتاز دے پہ او صاف خمسہ دمو نانو باندے ایت ۲-۳
۳-	سورة ممتاز دے پہ ہنے وعدے چہ اللہ کڑے وہ ایت ۷ کے اخذی المبتدین...	۴-	سورة ممتاز دے پہ بیان دو وعدہ و میدان د جہاد ۶ قاعدے میدان د جہاد او اوومہ قاعدہ ورستو جہاد نہ
۵-	سورة ممتاز دے پہ بیان دفریب/چل دقل دنی ایت ۳۰	۶-	سورة ممتاز دے پہ دوو امنو دنی زمانے ایت ۳۳ (ذات درسل + استغفار)
۷-	سورة ممتاز دے پہ بیان دمو نوز د مشرکانو ایت ۳۵	۸-	سورة ممتاز دے پہ تقسیم د غنیمتو نو ایت ۴۱
۹-	سورة ممتاز دے پہ خوب دنی چہ اللہ درتہ کافران کم نکارہ کڑل ایت ۴۳	۱۰-	سورة ممتاز دے پہ بیان دقریر دنی ایت ۳۰

مقصد دسورة: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ (دے سورة بل نوم سورة القتال ہم دے) یعنی دیکے د جہاد نہ علاوہ بلہ خبرہ بنتہ

مختصر خلاصہ دسورة

(۱) پہ اول کے درے او امر ذکر کوئی ایت ۱ کے (۱) اتقوا اللہ جہاد کے پہ صرف اللہ نہ یہ کوئے بل چانہ نہ۔ (۲) ذَا صُلْحٍ ذَاتَ بَيْنِكُمْ یعنی چل ملگری بہ نہ وجہے۔ (۳) ذَا ظِلْمٍ وَاظْلَمُوا الرَّسُولَ (۲) بیان دینو او صاف نو دمو نانو ذکر کوئی ایت ۲+۳ کے انما المؤمنون الذین... (۱) و جلت قلوبہم (۲) زادتہم ایمانا (نکارہ کوئی اثر دایمان) (۳) و علی ریحہم بیوکون (۴) یقیمون الصلوٰۃ

(۵) اتفاق فی سبیل اللہ تعالیٰ

(۳) دے نہ ورستو واقعہ جنگ بدر ذکر کوئی بطور تمہید یعنی جہاد تہلی و رکوی چہ کہ لگ ہم یے نو دقتال نہ نہ ریگی او گورہ جنگ بدر کے لگ وے مانخ در کڑہ ایت ۵ نہ تر ۱۴ پورے دا بیان دے (۴) ایت ۱۵ نہ شپک قاعدے میدان جہاد ذکر کوئی ادھر یوہ قاعدہ پہ یا لہما الذین امنوا سرہ ذکر کوئے شے۔

قاعدہ نمبر ۱: ایت ۱۵ فلا تو لوہم الا دبار د قاعدہ یے لگو لے دہ دمو نانو ہنے پزرو صفا تو کے نو صی صفت سرہ چہ اللہ نہ ریگی نو مخلوق نہ نہ نہ ریگی جہاد کے بہ کافر تہ شا کوئے نہ۔
 قاعدہ نمبر ۲: ایت ۲۰: میدان د جہاد کے دقران او سنتو تابع ہے۔ دایے تفریح کڑلہ پہ دویم صفت دمو نانو چہ ہغہ دو زادتہم ایمانا (دفریح مطلب نتیجہ د یو عمل یا عقیدے دہ)
 قاعدہ نمبر ۳: ایت ۲۴: اتقیوا اللہ و الرسول... د تفریح کیگی پہ دریم صفت دمو نانو۔ دلی ریحہم بیوکون۔ چہ امیر درتہ حکم او کڑی چہ ہنے محاذ تہ ورزہ نو دامہ دایہ چہ مونگ کم یو یا اسلحہ بنتہ
 قاعدہ نمبر ۴: ایت ۲۷: لا تخونوا اللہ و الرسول... د تفریح دہ پہ شلورم صفت دمو نانو اقیم الصلوٰۃ چہ مونگ کوئے۔ صحیح نوحیانت بہ نہ کوئے او صحیح مونگ تہ قران خالی۔

قاعدہ نمبر ۵: ایت ۲۹: ان تقوا اللہ لیجعل لکم فرقا... کہ اللہ نہ پرے لے گا۔ دے تفریح کڑو پہ پوزم صفت دمو سنانو چہ انفاق وود کہ انفاق کوئے نو اللہ بیخ اوٹم سونہ ڈیر کڑی

قاعدہ نمبر ۶: ایت ۳۵: اذا لقیم فیئہ فایتوا داشیکمہ قاعدہ کے پہ چنگے ۵۱ واڈو قاعدہ تفریح کڑو چہ پیدھے قاعدہ کلک شہ ہرے قاعدہ سرہ فایتوا اولگوہ داسے حکمت والا کتاب بہ بل چرتہ وی۔

قاعدہ نمبر ۷: ایت ۴۰: دقیر یا تو تفصیل بیانوی چہ ترغیب دایمان و رکڑوہ۔ داسے پیدھے ویلے چہ رب دباڈ پرے و اچوہ او سخت سخت جیونو کے و اچوہ۔ داسے بل دین بہ چرتہ وی۔ چہ کافر دپارہ کے ہم امن دے۔

دشروع نہ ربط

(۱) سورہ بقرہ کے ہم دجہاد بیان وود۔ ایت ۱۷۷ کے دجہاد بڑینگ وود ۵ عقیدے سرہ او ۵ عمل سرہ متعلق۔ بیاد مجاہد دملک داصلاح دپارہ ۳ قوانین ذکر کڑو (۱) قصاص من الظالم (۲) تقسیم الاموال بالقتالون شرعی (۳) حکم الصوم لارتجاع نفس (۴) نبی عن الرشی اودھے دجہاد و کور دپارہ ۱۸ قوانین ذکر کڑو۔

بقرہ ۲۴۷ کے دامیر شرائط ہم ذکر وود (۱) اضطفہ ربہ (غورہ کڑے شوے) (۲) علم زمینان جنگ او علم دقاعدہ و جنگ (۳) لیسیم: حوصلہ (۲) نو ال عمران کے تنظیم جوڑ وود دپارہ ۵ قوانین ذکر کڑو زکہ چہ جہاد ہلہ کیدیشی چہ تنظیم وی دمسلمانانو قاعدہ (۱) ایت ۱۰۲ کے چہ عقیدہ ڈو لو بہ یوہ وی (۲) ایت ۱۰۳ قانون بہ موقران و سنت وی (۳) ایت ۱۰۴ و لکن منکم ائمۃ یدعون الی الخیر (۴) ایت ۱۱۵ خیل مال بہ لگوے (۵) ایت ۱۱۸ غیر از دار سرہ بہ راز نہ ساتے او پدے پوزمے قاعدہ بانندے دوا واقعات ذکر کوی دجنگ بدر او دجنگ احد..... دامد وایہ چہ مسئلہ نرمہ کوہ چہ خلق ڈیرشی۔ نہ فتح یہ کثرت دہ او نہ شکست پہ قلت دے۔

(۳) نو سورہ نساء کے دمعاشرے داصلاح دپارہ قوانین وود۔ دعوامونہ ۱۸ قوانین اودامیر او معومور میز کے ۸ یا ۹ قوانین وود۔ اوبیان د در یوڈ وودو مطلب دا چہ دمو سونوڈے سرہ ملگرے شہ او زان اُساند و منا فقوا و کفارو دواڈونہ۔

(۴) سورہ مائدہ کے دل و حرمت مسئلہ وود۔ مطلب دا چہ جہاد ہفتہ ٹوک کوئے شہ چہ بہ مسئلہ دل حرمت یے ایمان او عمل دواڈوہ وی۔

(۵) سورہ انعام کے دشوک اقسام وود او میدان تبلیغ ۶ قاعدے/غٹڈے ذکر وود دپارہ داؤحید

(۶) سورہ اعراف کے پیدھے مسئلہ دتوحید دلائل تھلیہ وود

(۷) سورہ انفال: اوس میدان جہاد تہ راشہ۔ جہاد او کڑو ہنوسرہ چہ چنگے مسئلہ نہ سچ اڈوی۔

سورۃ توبہ (مدنی نزولاً ۱۱۳ بعد از مکہ ترتیباً ۹ بعد از انفال)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ انفال	شمار	سورۃ توبہ
۱-	قاعدے ذکر و میدان جہاد	۱-	نودائے اعلان دجہاد دے نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۶۰ کے لاء علم و حکم (رسول اور اصحاب بٹول و دشمنان نہ پہنچنی)	۲-	آیت ۱۰۱ کے لاء علم (اے رسول تے نہ پہنچنے) مفروضہ
۳-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے	۳-	نودائے ہفتے بیانیوی چہ ہفتوی سرہ بہ جہاد کوے۔
۴-	آیت ۴۱ کے تقسیم زمین و نوو	۴-	نودائے آیت ۶۰ کے تقسیم فرضی صدقہ تو دے یعنی ۸ مصارف خالی
۵-	آیت ۵۸ کے وائی چہ کہ دے کافر و بے لوطو نہ ریگے نہ معاہدہ واپس کڑے۔ او جہاد دسرہ او کڑے۔	۵-	آیت ۷ کے وائی چہ دشترکانو بہ شلو طوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	پہر سورۃ کے او دے چہ فاصلحو ذات بینکم (چلو کے یوزائے شے)	۶-	نو بدے سورۃ کے وائی چہ برآت من اللہ (غیر دوسرہ بابائی کاٹ او کڑے)
۷-	آیت ۶۰ کے او دے واعدو لہم ما سخطتم تیارے او کڑے۔	۷-	آیت ۳۶ کے زجر ہفتو چہ تیارے نہ کوئی۔
۸-	اوصاف دمو مانو ذکر وے پشروع سورۃ کے ہم او پہا خرد سورۃ کے ہم	۸-	اوصاف دمنافقانو بیانیوی۔ نو بدے وجہے متصل راوڑو۔
۹-	واقعہ جنگ بدر ذکر وے۔	۹-	نودائے واقعہ جنگ حنین او جنگ تبوک ذکر وے
۱۰-	آیت ۳۵ کے دشترکانو مونز بے فائدے دے۔	۱۰-	آیت ۱۸ کے وائی چہ عبادات بے فائدے دی نو مسجد شہرہ جوڑوی۔
۱۱-	قاعدے میدان جہاد ذکر وے شگ	۱۱-	صفات دمنافقانو چہ دی چہ ہم پدے باعدو عمل نہ کوئی

نومونہ سورۃ: سورۃ لکڑو نو بدی: لکڑ (۱) سورۃ توبہ: دین مسلمانانو نہ نطلی شوے وہ نو دھنوی دو بے ذکر وے چکے۔

(۲) سورۃ برآت: چہ اعلان دبابی کاٹ دے دشترکانو سرہ

(۳) سورۃ مہاجرہ: او چہ تو کئے: دشترکانو نہ دی و دوڑے او چہ کڑے دے

(۴) مشرکہ: سرول: منافقان او دشترکانے سرولے دی

(۵) خاثرہ: کستو کئے: دمنافقانو ۶۳ گندونے راکستے دی۔ (داسے نورے ہم ڈیر نومونہ دے سورۃ دی۔)

امتیازات سورۃ:

۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرق اربعاو (چہ کو مسرہ بہ جہاد کوے)	۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تقسیم دشترکان چہ کو مسرہ جنگ کوئی
۳-	سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی بیان د اوصاف نو دمنافقینو چہ ۶۳ صفات دی	۴-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان حکم دشترکانو د مسجد جوڑو لو چہ نہ دے جوڑوی۔ آیت ۱۸
۵-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دغزوہ حنین او تبوک	۶-	سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۱ چہ چیل بجران او مولیان بہ پہ خدائے توبہ سرہ نہ بیئے
۷-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دعارثو آیت ۴۰	۸-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان د مصارف فرضی صدقہ قانو آیت ۶۰
۹-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان مسجد ضرار	۱۰-	سورۃ ممتاز دے پہ دے چہ سر کے بسم اللہ ختہ
۱۱-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجہاد دشترکانو آیت ۱۹	۱۲-	سورۃ ممتاز دے پہ بیان دجنائے نہ کو لو دمنافقو آیت ۸۴

مقصد سورۃ: القتال فی سبیل اللہ تعالیٰ او بیان دفرق اربعاو

(۱) دشترکان (دو دی بیارے اقسام دی: یو معاہدین: چہ ستا سرہ معاہدہ شوے دے۔ بل مخالفین: چہ ستا سرہ جنگ کوئی دریم: مخالفین چہ تاہ اسن خواڑی)

(۲) اہل کتاب (دا دوہ قسمہ دی یو یہودیان بل نصرانی/عیسایان)

(۳) منافقان (دا ٹول یو قسم دی) (۴) مومنان (دو دی دے اقسام دی ورتو بہ بیان شہ)

تقسیم دسورۃ: سورۃ ثلور حصو کے تقسیم دے:

- (۱) ایت ۱-۲۸ پورے: پدیکے بیان دشترکانو دے او ددوی درے واثرہ اقسام ذکر کو لے شی۔ او دوی سرہ دجہاد کو لو و جوہات خانی۔
- (۲) ایت ۲۹-۳۷ پورے: پدے حصہ کے بیان داہل کتابو دے۔ یعنی یہود او نظری دھغوی پلینے ذکر کو ی او دھغوی سرہ دجہاد و جوہات ذکر کو ی۔
- (۳) ایت ۳۸-۹۰ پورے: پدے حصہ کے منافقان بیانوی۔ پدوی کے اقسام نشتہ بلکہ ٹول یو قسم دی۔ نو ددوی ۶۳ صفات دلتہ بیانوی۔ (دنبی محمد ہم ۶۳ سال و۔ اشارہ دہ پکے دیتہ چہ ٹول عمر بہ دے منافقانو بانندے رد کوے۔)
- (۴) ایت ۹۱-آخر سورۃ پورے: پدے حصہ کے مومنان بیانوی۔ او ددوی درے اقسام: (۱) مجاہدین: چہ روخت جہاد لہ تیار وی
- (۲) مہکاسلین داہم مجاہدین: دی مگر کلہ کلد سستے نہ کارا غلی۔ لکد دلتہ چہ زنی ملگری لیٹ رازی۔
- (۳) مغدورین: کلک دی مگر کلہ کلد دشتہ عذر دوجے عمل اونہ کڑے شی۔

وجہ چہ یہ شروع دسورۃ کے بسم اللہ و لے نشتہ:

- (۱) حضرت عثمانؓ نہ حضرت ابن عباسؓ تپوس اکڑو چتا ددے سورۃ سر کے بسم اللہ و لے ندہ لیکے۔ جواب و رکوی چہ ویدا وہ چہ نبی بانندے بہ چہ کلہ ایٹونہ نازلیدل۔ نو ماہ دغا ایٹونہ لیکل۔ او ماتہ بہ نئے ویل چہ دا ایت دے دے سورۃ کے دلتہ دلتہ اولگوہ۔ اودا سورۃ دے سورۃ پے اولگوہ۔ نو کلہ بہ چہ نوے سورۃ راغے نو نبی بہ دھغے سورۃ پے شروع کے بسم اللہ و لیکے۔ مگر دلتے ندہ ویلے نو ماہم اونہ لیکو۔
- (۲) بلہ وجہ چہ حضرت علیؓ خانی فرمائی چہ بسم اللہ چونکہ امان دے او پدے سورۃ کے خو امان نشتہ کافر لہ (راذینہہ ویتزہ سٹ ترے اوخہ قتل یے کڑہ)
- (۳) بعض صحابا و ددے وجہ داخولے دہ چہ سورۃ انفال او توبہ یو سورۃ دے۔ پدے وجہ بسم اللہ نشتہ ددے شروع کے۔
- ☆ آیا بسم اللہ قرآن ایت دے یا ندے۔ نو سورۃ نمل کے بہ راشی چہ دا قرآن ایت دے۔
- ☆ آیا دا بسم اللہ دھر سورۃ جز دے نو امام ابوحنیفہؒ فرمائی چہ ندے نو دلتے تہ و لے راوڑے دے۔ داد پارہ دبرکت۔ اود پارہ دجہا لے دیو سورۃ دہل سورۃ نہ۔

سورة یونس کی (زوالا ۱۰ بعد از نبی اسرائیل ترمیم یا ۱۰ بعد از توبہ)

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة توبہ	شمار	سورة یونس
۱-	ہر کلمہ چہ آخردسورة کے ایت ۱۲۸ کے صداقت در رسول اوشو۔	۱	نوپدے سورة کے دغا اثبات در رسول بار بار (تقریباً وارے) کیگی
۲-	پہ آخردسورة کے مسئلہ دتوحید زکروشہ یہ لالہ الا هو سرہ	۲-	نودلنہ انجام ذکر کوی دسکرینو/مخالفینو ددغے مسئلہ دتوحید۔
۳-	ہر کلمہ چہ مخکے سورة کے بیان اوشو جہاد بالسیف (تورے سرہ جہاد کول)	۳-	نودے سورة کے بیان کیگی دجہاد بالسان چہ ہفہ بیان داصول اربعاودے۔
۴-	مخکے سورة کے مسئلہ دتقال ذکرشہ۔	۴-	نودلنہ ہفہ مسئلہ ذکر کوی چہ کولے لہ بہ جہاد کولے (یعنی توحید)
۵-	ہر کلمہ چہ پہ آخردسورة کے ذکرشہ دتوحید مگر بغیر دلائیلو	۵-	نوپدے سورة کے پیدغے مسئلہ دلائیل پیش کوی نوپدے ہجے متصل راوڑو۔
۶-	دعوہ دتوحید ذکرہ پہ آخردسورة کے	۶-	نوپدے سورة کے پیدغے دعوہ دتوحید شہدہ دشرکانو ذکر کوی بہ ایت ۱۸ کے
۷-	آخری ایت کے (قل جسی اللہ) زما دپارہ اللہ کافی دے	۷-	نودلنہ مثالات ددغے چہ اوگورہ نوح، موسیٰ اونور نول پیغمبر انورہ اللہ کافی دو۔ ۱۰۳
۸-	ایت ۳۲ کے اووے چہ منافقان درویشن دی۔	۸-	نودلنہ ایت اللہ کے ذکر دتخت وخلق کوی اودھغوی در چہ ذکر کوی۔
۹-	دلنہ بیان دفرق اربعاو وو چہ درے ڈلے کپکے مخالفین دقران وے۔	۹-	نودلنہ ترمیم الی القرآن کوی اوز جرور کوی مسکرینو دقران تہ۔
۱۰-	دلنہ آخری رسول دامت دتوبے بیان وو۔	۱۰-	نودلنہ دیونس دتوبے بیان دے۔
۱۱-	بیان دبرآعت دشرکانو نذاشو	۱۱-	نودلنہ ایت ۱۳+۱۴ کے پینور دالفاظو سرہ بیان دہائی کاٹ کوی۔
۱۲-	ایت ۱۹۹ کے اووے کولومع الصادقین۔	۱۲-	نودلنہ ایت ۲ کے وائی چہ رختوسرہ ملگرے شوے نو (ان لہم قدام صدق) دنیا او آخرت بہ دے داوڑہ خدشی۔

امتیازات دسورة:

۱-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے مشورے شہبے دشرکانو چہ دابا باگان اللہ مقرر کرے دی۔ ۱۸	۲-	پہ بیان ددلائیل عقلیاد مع تفریجات (مخکے دلائیل ذکر کوی نوپارے مسئلہ دتوحید تفریح کوی)
۳-	ممتاز دے بہ بیان دتوبے دتوبے دیونس	۳-	پہ بیان دمقاصد اربعاو (نورہ کے ہم شہدہ گردے سورة کے پہیل شان دی)
۵-	ممتاز دے۔ پتوبے دفرعون چہ کولہ نشوہ پوخت دعذاب کے ایت ۹۰	۶-	پہ بیان دبد دعائے چہ موسیٰ فرعون اودھغوی قوم تہ کرے وہ ایت ۸۸
۷-	سورة ممتاز دے بہ بیان داو لیاو دتقریف اودھغوی درجو اوراماتو ایت ۶۲-۶۳	۸-	سورة ممتاز دے پہیل چہ حضرت نوح چہیل قوم تہے در کڑے دو۔ چہ اوڑے میدان تہ۔
۹-	سورة ممتاز دے بہ بیان دھغے خلقو چہ وائی چہ قران پریدے اوبل کتاب راداخلے ایت ۱۵	۱۰-	سورة ممتاز دے پہیل ۵ بانے ہی صحاحدہ دسورہ

دسورہ ۱۰ دسورہ ۱۰

مقصد سورة: اثبات دمقاصد اربعاو مراراً (یعنی بار بار) اوانجام دسکرینو دے مسئلہ نہ

تقسیم سورة: (دو حصے دے: ۱) ایت ۱-۱۰ پورے: اثبات دمقاصد اربعاو کوی بار بار پدلائیلو سرہ اودھغوی دسورہ کوی دشرکانو

(۲) ایت ۱-۷ آخردسورة پورے: درے واقعات بیانوی بطور تفریح/نتیجہ پانکار ددغے مخکے مسئلہ نہ چہ کومڑوے حصہ کے تیرہ شوہ۔ چہ اوڑے منلہ نوانجام بہے پہ

شان دتوبہ نوح اوتوم فرعون شی اوکے چاومنلہ نوانجام بہے دیونس شی۔ چہ اللہ ترے عذاب دغے کرے۔

پہ مقاصد اربعاو کے ژوے اگر چہ ژوے مقصد توحید دے مگر دلنہ قران مخکے کرے دے۔ داوے؟ زکہ چہ قران تہ نہ یہ راغلے نو توحید پونہ دے شہ نہ رسول نہ قران او نہ آخرت۔

چہ قران تہ ناست نہ لے نو ہیبت بانہ دے بہ نہ پوہگے۔

سورة هود کی (ترتیباً ۱۱ بعد از یونس او نزولاً ۵۲ بعد از یونس - دواڑوں کا طوسرہ سورة یونس نہ بعد دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	یونس	بشار	هود
۱-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ	۱-	نودلنہ اثبات دوحید کیگی پیدلا کیلو عقلیا دواڑوں دوسرہ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۲-	اثبات دوحید اوشو پیدلا کیلو عقلیا دوسرہ او دفع دشعبے دشکرانواوشو۔	۲-	نودلنہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاپہ دفعہ مسئلہ اوسوہ۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔
۳-	واقعہ دوح اجمالاً وہ	۳-	نودلنہ تفصیلاً ذکر کو لے شی۔
۴-	آخر کے اذرا مائیل اتبع ما یوحی الیک	۴-	نودلنہ آیت ۱۲ کے تسلی دہ پہ اتباع دما انزل چہ تکالیف بہرازی مگر زڑہ بہ نہ تنگوائے
۵-	آیت ۴ کے الیہ مرجع حکم جیجا	۵-	آیت ۴ کے الی اللہ مرجع حکم
۶-	آیت ۴ کے: افاکت شمع الصم	۶-	آیت ۲۰: ماکان یسطیعون لسمع
۷-	انکار دشکر کی نو ذکر دے۔	۷-	حالت دشکر کی نو ذکر کیگی۔
۸-	آیت ۲ کے نبی تہ ساحرا و جادو گرو بتلے دی۔	۸-	آیت ۷ کے قرآن تہ سحر و بتلے دے۔
۹-	آیت ۳ کے ددنیا پید اکید و بیان شوے دو۔	۹-	آیت ۷ کے زیادت کوئی یعنی دنیا پید اکیش علت خانی لیب لوکم اکیم احسن عملا
۱۰-	شروع پہ ترغیب الی القرآن اوشو۔	۱۰-	نودا سورۃ ہم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔ (داسے سورۃ نہ چہ پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع کیگی ہفتے تہ ذوات الراء و بیلے کیگی) نودا دواڑہ سورۃ نہ ذوات الراء نہ دی)
۱۱-	آیت ۳۸ کے دشکر کی نو نہ مطالبہ دہ دیو سورۃ راوڑوں۔	۱۱-	آیت ۱۳ کے دلنہ دی نہ مطالبہ کیگی دسو سورۃ نو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑوں۔

اقتیاز سورۃ ۱۰: ممتاز دے پہ بیان دہسا کیو اور بجاؤ ۱- تونید ۲- نفی دشکر فی العلم (دادوہ دمقا سد عالیا و نہ دی) ۳- ترغیب فی التبلیغ ۴- تسلی (دا آخرہ وہہ سدا / خمننا ذکر کو لے شی)

۲) سورۃ ممتاز دے پہ مطالبہ دسو سورۃ نو آیت ۱۳ (اگر چہ نور سورۃ نو کے ہم مطالبے شتہ مگر دسو سورۃ نو مطالبہ صرف دے سورۃ کے دہ)

۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دوح باندے اگر چہ سورۃ نوح کے صرف دوح بیان دے مگر ہلہ ہم دومرہ تفصیل دے ہفتے۔

۴) ممتاز دے پہ طلب داستغفار اوتو بے دواڑو آیت ۳

۶) ممتاز دے پہ آیت کان عرش علی الماء

۸) نوح تہ بن نوح من قومک

۱۰) ممتاز دے پہ آخری آیت چہ سورۃ تلور واڑہ مسئلے یے پکے راٹو لے کڑے دی۔ کوم چہ سورۃ مقصد دے۔ روستو پرے بیان کیگی۔

مقصد سورۃ: بیان دشکر و مسکو: (۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) (۲) نفی دشکر فی العلم (۳) ترغیب فی التبلیغ (۴) تسلی مبلغ تہ اوس لگ شان تفصیل دے تلور و مسکو:

(۱) العباد اللہ وحدہ (عبادت بہ دیو اللہ کوے) دامسلہ تقریباً ادوہ زلہ ذکر کو لے شی: آیت ۲ کے: الاتعبدوا الا اللہ ذان لا الہ الا هو

آیت ۲۶ کے: (نوح و ابی) الاتعبدوا الا اللہ آیت ۵۰ کے (ہوہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۶۱ کے (صلح فرمائی) یقوم عبد اللہ

آیت ۸۴ کے (شعبیہ فرمائی) یقوم عبد اللہ آیت ۱۲۳ کے چہ آخری آیت کے فاعبدوہ

(ادو گورہ ڈوبے دگوہ بیان شوہ ہیا پرے دلایمیل نقلیہ بیان شول اخر کے ثمرہ فیصلہ دے درتہ و اورولہ چہ فاعبدوہ)

(۲) دومیہ مسئلہ نفی دشرک فی العلم: داہم بیابا ذکر کولشی: ایت ۵ کے یعلم ما یرون..... ایت ۶ کے: ویعلم مستقرہا و مستودعہا کل فی کتاب مبین
ایت ۲۶ کے فلا تسئلن ما لیس لک بہ علم ایت ۳۵ ان اعمو ذبک ان الشکک ما لیس بہ علم ایت ۵۷: ان ربی علی کل شیء حفیظ (بل ٹوک داسے نشینہ)
ایت ۱۶: ان ربی قریب الحیب (بل ٹوک داسے نشینہ)

بیابا رے واقعہ راوڑی داہراہیم چا اگورہ دفرشتو پہ حال خبر نہ دو۔ ایت ۶۹: جاء یحییٰ بن حنیف (وریت کڑے سنے رے راوڑو) او ایت ۷۷ کے واقعہ دلوٹ چا اگورہ
عالم الغیب نہ دو داہراہیم پشان دے ہم دفرشتو پہ حال خبر نہ دو۔

ایت ۹۲ کے: ان ربی بما تعملون حیط (ہرشہ زما رب بہ علم کے دی) او آخر کے بیا واللہ غیب السملات والارض (اگورہ نوم واللہ نے مقدم کڑے دے پہ علم غیب باندے
اشارہ دہ کے دیشہ چہ ایٹوک بل ہم شہتہ چہ علم غیب و سرہ وی)

(۳) دومیہ مسئلہ ترغیب فی التلیخ: ہم بار بار: ایت ۱۲ انما انت نذیر ایت ۱۷: ان من کان علی پیمتہ... شاہد منہ (نوچر ستاداشان دے نو اوس بہ قلا رنہ کینے تبلیغ او کڑہ)
ایت ۲۸: ما سرہ واللہ کتاب دے چہ دارحمت دے نوددے تبلیغ تاسو لے بدگنوںے)

ایت ۵۲ (ہوڈ) ویلقوم اعبدوا اللہ (داہراہ راست تبلیغ دے مونگ شہ ترغیب دتلیخ را کوئی) ایت ۶۳ کے (صالح) ویلقوم اعبدوا اللہ

ایت ۸۴ کے (شعیب) ویلقوم اعبدوا اللہ..... ایت ۸۵ کے: یلقوم اذوا لکلیل و لیزان بالقسط تہم داسے تبلیغ او کڑہ
ایت ۱۱۰ کے ولقد اتینا الکتاب... تہم دکتا بدعنے تبلیغ او کڑہ کنہ مکرہ شہ ایت ۱۱۲ کے: محمد تہ او امتی تہ: فاستقم کما امرت ومن تاب معک...

داٹول پہ آخری ایت کے راٹولوی و توکل علی اللہ سرہ چہ تہ بدوائے چہ تبلیغ کے زما ملگری نشہ نواللہ فرمائی چہ پہ بازان او سپارہ

(۴) تسلی: ایت ۱۲ کے تسلی محمد تہ - چہ سینہ مننگوہ ایت ۲۷: قالت... ایت ۳۲ کے قالوا...! دغنے بہ تاتہ ہم وائی۔

دغنے ہوڈ سرہ رے ہم جگولے کڑی دی ایت ۵۲ اگورہ: ما یشتا بہیرتہ... تاتہ بہ ہم وائی چہ تہ خودملا نہ یہ نو لے دزانہ برے کو بے ورتہ او وایہ چہ ستادملا پہ شان دے ماللہ نہ کڑی۔
نو تہ بہ حضرت ہوڈ پشان مطمئن اوسے او ہمت بہ نہ نیلے۔

ایت ۶۲ حضرت صالح تہ: تانہ خوزمونگ دا امید نہ دو زمونگ خودا خیال دو چہ تہ بہ مونگ تہ خوگے خوگے خبرے کوے قصے بہ کوے۔

ایت ۸۷: شعیب تہ: اصلو تک تا مرک... ایما تانہ ستادین داخولے وی چہ تہ مونگ دخیل زوڈ دین نہ واڑوے۔ تاتہ بہ ہم وائی چہ لے زمونگ دا مشران اولمیان نہ پوہگی
ایت ۱۱۵ کے واصبر (بزہ راست تسلی دہ) ایت ۱۱۸ کے: (ستازرہ) بہنگ شی چہ دخلق ایمان ولے نہ راوڑی) نو جواب: ولو شاء ربک... اللہ بہ خلیل زور چلو لے وو

پہ آخری ایت دے داٹولے تسلی راغڈے کڑے پہ ایہ یرجع الامر کلہ سرہ چہ تہ دوے پہ انجام نہ پوہگی اللہ پرے پوہگی نینچلہ مسئلہ چاری سرات۔

نوسورہ کے خلور مسکلے وی او پہ آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے راٹولے کڑے: لکنہ:

ژوبے مسئلہ العباد اللہ وحدہ: نودلتہ آخری ایت کے فاعبدوہ بے اودے۔

دومیہ مسئلہ: ترغیب فی التلیخ (تلیخ کوہ او دبل چا پرواہ مساتہ نو دلتو توکل علی اللہ

دے آخری ایت مثال پہ مثال دھنے جال دے چہ کہا نو دپارہ رے پہ سند کے واچوی یا مژزا نو دپارہ یہ پہ غمموچی کے واچوی او پرو روے راٹولوی آخر کے دغدہ خکار میان

یا مژزان جال کے یوزانے تہ راٹول شی نودلتہ ہم آخری ایت کے خلور واڑہ مسکلے بے یوزانے تہ راٹولے کڑے۔

نو مقصد سورہ بیان دخلور و مسکووے او پدے مسکووا قعات دہنیمبرانو ہم بیانوی

پہ توحید باندے واقعات د نوح، ہوڈ، شعیب او آخری ایت کے: فاعبدوہ

پہ نفی دعلم غیب باندے واقعات داہراہیم او لوٹ راوڑی پہ تفصیل سرہ

پہ ترغیب فی التلیخ او تسلی داٹول باندے واقعہ موسیٰ راوڑی

اودا سورہ ذوات الرء نہ دے اوزوات الرء ہغ سورہ توندنی چہ پہ شروع دھنے کے ترغیب الی القرآن بیانوی

یوسف (کی)

(نزدلاً ۵۳ بعد از ہود ترتیباً ۱۲ بعد از ہود - دو اڑو لجا طورہ سورۃ یوسف دوسرہ ہود نہ در ستودے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ ہود	شمار	سورۃ یوسف
۱-	نفی د علم غیب اوشوہ پہ بیان دواقے دابر اہم اودلوٹ چہ پہ ظاہرہ فرشتے اوشوہ پندے	۱-	نودلت نفی د علم غیب دہ پہ واقعہ یعقوب چہ اود گورہ چہ حال دچیل زوی خبر نشو تر ۴۰ سال پورے اود نہ یوسف خبر وود حال دچیل پلارہ چہ حیات دے یادفات۔
۲-	دعوہ دتوحیدے ثابتہ کڑہ پہ واقعا تودانیا دسرہ بطور دلیل نقلی	۲-	نودلت ہم دعوہ دتوحید ثابتہ کڑہ پہ واقعہ یوسف چہ پہ جیل کے فرمائی... ایت ۳۹-۴۰
۳-	آخر دسورۃ کے اوفرماں ' و توکل علیہ	۳-	نوموند توکل چہ اود گورہ یعقوب اویوسف شنگہ زان سپار لے دے اللہ ایت ۸۶: انما اشکو..
۴-	آخر کے ایت ۱۲۰ کے اودے چہ (وکل نفس علیک من انباء الرسل ما نثبت بہ فوادک)	۴-	نودے سورۃ کے واقعہ یوسف دپارہ دثابت قدمے راوڑی۔
۵-	ایت ۷۱ کے: فبشرنا بالحقن... من وراء الحق یعقوب	۵-	نودلت واقعہ حضرت یعقوب پہ تفصیل سرہ ذکر کوہ۔
۶-	ایت ۶۹ او ۷۳ کے اودے چہ اللہ سلاتیار ستونہ اوبرکتونہ دے وی اے کوروا لود ابراہیم	۶-	نودے سورۃ کے نمونہ برکت خانی چہ کڑی ورتیدہ یوسفی نہ اللہ یو درجن و رکڑل۔
۷-	دقوم لوٹ دبد عملے نمونہ بیان شوہ	۷-	نودے سورۃ کے دیوے خزے دے جیہے بیان دے۔
۸-	اللہ دہر شہ نہ خبر دار دے - وللمانی السموات والارض	۸-	ایت ۳: (وان کنت من قبلہ لمن الغفلین) اے پیغمبرہ نہ ددے واقے نہ خبر نہ دے۔
۹-	ایت ۱۱۳ لارکنوا الی الذین ظلموا میلان اوندے کڑے سستو اوطالمانوتہ۔	۹-	د یوسف نمونہ چہ اود گورہ گناہ نہ دے میلان ندے کڑے اگر چہ دعوت و رکڑے شوے دے دگناہ
۱۰-	افتتاح دسورۃ اوشوہ پہ صداقت دقران	۱۰-	دے سورۃ ہم افتتاح کو لے شی پہ صداقت دقران
۱۱-	سورۃ پہ نوم دپیغمبر حضرت ہود	۱۱-	نودا سورۃ ہم پہ نوم دپیغمبر حضرت یوسف دے۔

ابتیازات دسورۃ:

- ۱- سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ حضرت یوسف
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ گنرو خوبونو لکھ خوب دیوسف، خوب دجلیانو، خوب دباشاہ دمر (دے خوبونو بیان دے کچے)
- ۳- سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸: ان کیدکن عظیم
- ۴- سورۃ ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ محبت باندے۔ یوجاز لکھ دپلار چیل زوی سرہ بل ناجاز لکھ دپر دکی خزے پردی سڑی سرہ وغیرہ۔
- ۵- سورۃ ممتاز دے پہ تہ تہ دروز و خلاف دچیل یو رور۔
- ۶- سورۃ ممتاز دے پہ تقریر دیوسف پہ جیل کے۔
- ۷- سورۃ ممتاز دے پہ سیاسی سوچ بوجھ دیوسف باندے لکھ جیل یے بہتر اود گنرو لود گناہ نہ۔ بل داچہ جیل کے زان سرہ ملگری جوڑ کڑل۔ بل دخلقو بچاؤ د راروان یواخت نہ۔
- داول کاروند سیاسی بصیرت نو نو نہ دی۔ دینہ اسلامی سیاست والی۔ لفظ سیاست دسوس ندے معنی یے قوم خیر خواہی دہ۔

مقصد دسورۃ: تسلی نبی تہ پہ واقعہ دیوسف (حالی ک کمال یوسف)

واقعہ دیوسف پہ شہکو مرحلو کے بیانیگی: مرحلہ ۱: یوسف تہ روز و چیل جوڑ کڑو زک چہ دپلار محبت دسرہ ڈیرو۔ نو کنوی تہ یے دروز و روزولو۔

مرحلہ ۲: قائلے والاؤ اوجیت کڑو اومر کے خرث کڑو۔ مرحلہ ۳: جیل تہ اودریدو مرحلہ ۴: وزارت درتہ ملوشو

مرحلہ ۵: چہ روزہ کے راعلل اودپلارے خبر شو۔ مرحلہ ۶: چہ خاندان دیوسف مہر تہ را منتقل شو۔

مماثلت دواقعا تہ پہ مابین ددواڑ و پیغمبرانو:

(۱) لکھ شنگہ چہ یوسف تہ دچیل روز و دلاسہ چل جوڑ شو۔ نو اے پیغمبرہ تانہ ہم دچیل قوم دلاسہ پہ چل جوڑی اودچیل وطنہ بہر وک کڑے شے۔ سورۃ انفال ایت ۳۰ واز میکر

بک الذین کفرو.... اودقتلوک او یجر جوک۔ نو حالی ک کمال یوسف

(۲) لکھ شنگہ چہ یوسف پہ کنوی کے درے درزے تیرے کڑے دی۔ نو اے پیغمبرہ تہ ہم پہ غار ثور کے درے درزے تیرے دی۔ نو حالی ک کمال یوسف

- (۳) لکہ شنگہ چہ یوسف پانڈمخو کے مصر تہ روان کڑے شوے دے چہ پیتہ نگلی چہ مصر کے بہ زماشہ حال دی۔ نو دغسے تہ بہ ہم دعا رتور نہ پانڈمخو کے روان ے مدینے تہ پیتہ بہ در تہ نہ وی چہ ہلینہ بہ ستاشہ حال وی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۴) لکہ شنگہ چہ یوسف عزتمند شو پڑو مینے درز پہ مصر کے چہ وزیر و اہستو اذ چلے خڑے تہ یہ اوے چہ درہ استو گنہ کڑہ فوتہ بہ ہم پڑھے درز مدینہ کے عزتمند کیگے۔ دنی استقبال تہ خلق ولا زو۔ یو ویل چہ زما میلہ بہ وی۔ بل ویل زما میلہ بہ وی آخر دچہ نبی ادر ماہیل چہ زما اوخو دچا کور تہ کیناستہ۔ زہ بہ ہفہ سرہ پائے لگیم۔ نو حالک کمال یوسف
- (۵) لکہ شنگہ چہ یوسف باندے ہفے کور والا و بدنامہ اوگولر نوتا باندے او ستابی بی باندے بہ ہم دم دینے تہ خلق بدنامہ لگوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۶) لکہ شنگہ چہ یوسف تہ اللہ چیل روزہ پتہ چو کے او فور زول دغہ شان ستا قوم بہ ہم اللہ ستا پتہ چو کے نور زوی۔ نو حالک کمال یوسف
- (۷) لکہ شنگہ چہ یوسف چیلور دتو تہ اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم نو تہ بہ ہم دغہ کے پورزا اوے چہ لاتسریب علیکم ایوم

سورة رعد (ترتیباً ۱۳ بعد از یوسف نزولاً ۹۶ بعد از محمد)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة یوسف	شمار	سورة رعد
۱-	مسئلہ غایتہ کڑلہ پہ دلا کیلوسرہ	۱-	نودائے وضاحت دمسئلے کوئی پہ مثالوں سورہ
۲-	آیت ۱۰۵ کے اووے آیا دوی برہ اووکلنہ نہ گوری چہ اللہ وحدانیت پرے اوگوری	۲-	نودے سورۃ کے داللہ دکائینا تو، ہفتہ چہ کوم برہ دی اوکوم حکمت، دھنے تفصیلی ذکر کولے شی۔
۳-	دسورة یوسف اختتام او شوپہ ترغیب الی القرآن سرہ	۳-	نودے سورۃ افتتاح کیگی پترغیب الی القرآن سرہ
۴-	نفی دشرک فی العلم دانیا نہ اوشو۔	۴-	نودائے نفی دشرک فی الدعاء کیگی (چہ عالم الغیب نہ دی نوہلم تدعوہم) ولے راند کووے
۵-	آیت ۴۰ کے اووے چہ انے مشرکانو تاسوسرہ پہ دے شرک شد دلیل شتہ	۵-	نودے سورۃ کے پتوحید گنزدلائیل ذکر کوئی۔
۶-	دصبر دنیا دی مثال ووچہ یعقوب او یوسف صبر او کڑونو انجام بے بہتر شو۔	۶-	آیت ۲۰ کے دصبر دا آخرت بیان کوئی۔
۷-	آیت ۴۰ کے بیان دمسئلے پہ چیل کے ووچہ یوسف کڑے وو۔	۷-	آیت ۳۶ کے اعلان دمسئلے کیگی پہ میدان کے دطرف دی نہ۔
۸-	آیت ۱۰۳ کے اووے (واما اکثر الناس بموءینین)	۸-	آیت ۱ کے (ولکن اکثر الناس لا یؤمنون)
۹-	آیت ۳۹ کے مسئلہ توحید ذکر شوہ۔	۹-	نویات ۱۶ کے تشریح او وضاحت کوئی۔ پہ من رب السموات والارض سرہ
۱۰-	آیت ۱۰۹ کے (واما رسلنا من قبلك من الرسل الا رجالا....)	۱۰-	آیت ۳۸ کے فرمائی چہ دے غے پیغمبرانو خزے او بچی صم وو۔

اشیازت و سورۃ

- ۱- سورۃ ممتاز دے بہ کثرت دتبیہا تو باندے۔
- ۲- سورۃ ممتاز دے پہ مثال دشرکانو چہ شنگہ مشرکان بابائے اواز کوئی لکہ چہ یوسرے او بوتہ اواز کوئی آیت ۱۴۔
- ۳- ممتاز دے پہ بیان دمثال دمسئلے چہ کلتہ مسئلہ بیان کڑے نو لکہ چہ باران اوشی۔ او دھنے باران سرہ خوڑونڈ کوشی۔ گندونہ رابا ہرشی۔ آیت ۱۶
- ۴- ممتاز دے پہ علاج داطمینان قلب پہ آیت ۲۸ کے
- ۵- ممتاز دے پہ بیان دتبیح درعدنوے فرشتے۔
- ۶- ممتاز دے پہ بیان دمطالبے دشرکان نہ چہ دچلو الہانو نوموندواخلے۔

دعوہ دسورۃ: لدعوة الحق (آیت ۱۴)

مقصد دسورۃ: نفی دشرک فی الدعاء بالادلیۃ المتکوفا

تقسیم دسورۃ: سورۃ ۴ بایوندے۔

- باب ۱: آیت ۱-۱۴ پورے: پہ دے باب کے ۵ قسم دلائیل ذکر کوئی۔ او آخر کے پرے مسئلہ توحید تفریح کوئی۔ شروع کے ترغیب الی القرآن دے بیا آیت ۲ کے ڈوبے قسم دلیل ذکر کوئی۔
- (۱) ڈوبے قسم دلیل پہ توحید: (الخالق لکل شیء هو اللہ) ڈوبے دلیل پہ تخلیق آیت ۲ کے آسمانونہ چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- دویم دلیل پہ تخلیق آیت ۳ کے زمکہ چادہ غوڑولے او چادہ پیدا کڑے۔ مادہ پیدا کڑے۔
- دریم دلیل پہ تخلیق آیت ۴ کے چادہ ڈولے دی جتنے جتنے او چادی پیدا کڑے۔ او دایوسے دانے غلے چادی پیدا کڑے۔ مادی پیدا کڑے۔
- نوپتہ اولکیدیہ چہ الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شہ اللہ دی پیدا کڑے۔
- (۲) دویم قسم دلیل ذکر دے آیت ۸ کے (العالم لکل شیء هو اللہ) دریم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۱ کے (الخالق لکل شیء هو اللہ)
- (۳) ثلورم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۲ (متصرف فی کل شیء هو اللہ) (۵) پنزم قسم دلیل ذکر دے آیت ۱۳ کے تسبیح درعدنوے فرشتے نوپتہ اولکیدیہ چہ ڈول مابندی محتاج۔
- نویات ۱۴ کے دعوہ پرے تفریح کوئی (لدعوة الحق) خاص دے اللہ رہہ چہ دلایق۔
- نو اوگورہ دا قرآن چہ دے رایگلے۔ اللہ دے رایگلے نو لدعوة الحق۔ آسمانونہ چادی پیدا کڑے۔ اللہ فرمائی مادی پیدا کڑے نو لدعوة الحق زمکہ چادہ غوڑولے۔ خاص اللہ دہ غوڑولے۔ نو لدعوة الحق (دعے یویو نعمت داللہ ذکر کڑہ او دعوہ (لدعوة الحق) پرے تفریح کڑہ چہ ملگرتوضاحت اوشی۔)
- نو لکہ چہ دعوہ پرے تفریح کڑی نو بیا مثال پیش کوئی۔ چہ اوس ہم ٹوک داللہ نہ بغیر بل چاہتا اواز کوئی نو دھنے مثال آیت ۱۴ کے: والذین یدعون من دونہ... جتنگہ چہ اوبہ ددہ پہ اواز دے رختہ نشی رارسیرے دغسے غیر اللہ دے تہ اءاد پارہ نشی رارسیرے۔ جتنگہ چہ دا بو غوگورہ ستر گے چہ لاسونہ شتہ دغسے دھنے مڑدی ہم ہشتہ۔ اعراف ۱۹۵... اوگورہ۔

باب ۲: ایت ۱۵ - ۲۵ پورے : دیکھے فرمائی چٹول اللہ دی ساجد۔ اور صرف اللہ دے سجود نو لدعوة الحق (مخفیو ۵ دلائلو سرہ دا دلیل شپکم شو پیدوہ و توحید)

نوایت ۱۶ کے پرے بل قسم دلیل دے چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق

ایت ۱۷ کے پو مثال بیان کوی چہ کلمہ مسئلہ لدعوة الحق یہ صحیح طریقہ سرہ بیان کڑے نو ڈوڑے نہ اوخیوی دھنے زائے نہ لکہ چہ باران اوٹی نوہرہ کندہ کے دھنے کندے مناسب سیلاب راشی
وڑو کے ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی اوغٹ ملا بہ ڈچیل وس مطابق ستا خلاف کوی۔ دے بیان سرہ بہ گندونہ ٹول راباہرشی لکہ دغوڑ پشان مگردا بہ لگ وخت پورے دی بیابہ

سپنے پاکے او بہ اوویے یعنی ستا حق بیان بہ پاتے شے او ددے باطل پرستو پرڈ پیگنڈے بہ ختم شی۔

ایت ۱۸: کے مستحیمن ددے مسئلے او غیر مستحیمن ددے مسئلے او دواڑوا نجا خائی۔ ایت ۱۹ کے فرمائی چہ دواڑوہ براہرندی۔

ایت ۲۳ پورے ددے مستحیمنو ۸ صفات بیانوی او دوی بدلہ خائی۔

باب ۳ ایت ۲۶ - ۳۲ بل قسم دلیل ایت ۲۶ کے فرمائی چہ زہ یمہ رب اوٹول ماتہ دی سر بوب نو لدعوة الحق - ایت ۲۷ کے غیر مستحیمن او ۲۹ کے مستحیمن او دھنوی بدلہ ذکر کیگی۔

ایت ۳۰ کے ترغیب الی القرآن ایت ۳۱ کے حال دضدیا نوعنادیا نو او انجام دھنوی ایت ۳۲ کے تسلی مبلغ تہ چہ زڑوہ متنگوہ۔

باب ۴ ایت ۳۳ آخرد سورہ پورے ایت ۳۳ کے زجر مشرکینو تہ ۳۵ کے بشارت مؤمنینو تہ ۳۶ او ۳۷ کے ترغیب الی القرآن ایت ۴۰ کے تخویف ۱۴ - ۳۴ کے بیاتلی۔

سورة ابراهيم (کی نزولاً ۷۲ بعد از لوح ترتیباً ۱۴)

رابط ماسبق سرہ

شمار	سورة رعد	شمار	سورة ابراهيم
۱-	اہم مسئلہ بیان شوہ (ردعۃ الحق - لا الہ الاہو)	۱-	نودلتہ ترغیب فی التبلیغ و رکوی چہ شاہدہ مسئلہ بہ اوس رسوے خلقوتہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ردد شرک فی الدعاء شوہ۔	۲-	ایت ۱۸ کے مثال پیش کوی دشکر دمل چکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔
۳-	مثال دسبلے بیان شواہت ۷۱ کچہ کلہ مسئلہ بیان کڑے نوکلکہ چہ باران ادشی اوخوڑراشی...	۳-	مثال بیانونوی دکلے دتو حید پہ ایت ۲۳-۲۵ کے نوپدے وجہے متصل راوڑو
۴-	ایت ۱۱ کے ان اللہ لا یغیر بالقوم حتی یتغیر ما بانفسہم	۴-	ایت ۲۸ کے دھنے مثال ذکر کوی چہ اوگورہ اللہ نعمت کڑے دوپہ فرعون مگر انکار یے اڈکڑو...
۵-	ایت ۳۸ کے اعتراض دشکر کانو چہ دانتگہ پیغمبر دے چہ خزہ او بچی دے دی	۵-	ایت ۳۵ کے مثال داہراہیم پیش کوی چہ اولاد او بی بی یے وہ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۶-	مسئلہ ذکر شوہ دتو حید	۶-	ایت ۶ او نورو ایتونو کے تذکیر بایم اللہ دے (یعنی دمنوکلکو انجام اونہ منوکلکو انجام شوہ)۔
۷-	ایت ۲۳ کے فرشتے بہ داغلیگی پدے جنویا نو بانڈے او سلامونہ بہ وائی۔	۷-	ترقی دہ۔ چہ داسے بٹول عمر کیگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو
۸-	ایت ۳۲ کے حالات ذکر شول دینغیر انو چہ ہغو پورے ٹوٹے کڑے شوہ دے	۸-	نودے سورة کے دھنے تفصیل دو چہ چاٹوٹے کڑے دے دھغوی انجام شوہ۔
۹-	ایت ۳ کے اودے چہ ہرشہ زہ پیدا کوم	۹-	ایت ۳۲ کے تفصیل ددغے خلقت چہ باران راوڑوم دھنے سرہ شہ راوڑو باہم۔
۱۰-	ایت ۲ کے فرمائی چہ ہرشہ چیلے نینے نہ روان دی۔	۱۰-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہمیشہ بہ داہرہ روان وی ترٹو چہ نیا ابادہ وی۔
۱۱-	ایت ۱۴ کے دشکر چھنے تے گراہی او ویلہ	۱۱-	ایت ۳ کے فرمائی چہ دوی گراہان دی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو

امتیازات دسورة:

- ۱- سورة ممتاز دے پے بیان دمثال ۱۰ کلہ، تو حید ایت ۲۳۔
- ۲- سورة ممتاز دے پے بیان دے چہ اہرہ قوم بہ دھغوی پڑے پیغمبر لگے دے۔ ایت ۴
- ۳- سورة ممتاز دے پے ایت ۳۵-۳۶ چہ اہرہ ہم چیل بچے او بی بی پے بیابان کے پریدی۔
- ۴- سورة ممتاز دے پے ایت ۳۵-۳۶ چہ اہرہ ہم چیل بچے او بی بی پے بیابان کے پریدی۔
- ۵- سورة ممتاز دے ایت ۴۰ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ پھر پیغمبر تکلیف رائے دے داسے چہ سرہ غروندہ او جزقوے شوگر دایتیہر ان در سرہ اونہ جز قیدل۔
- ۶- سورة ممتاز دے پے تقریر دشیطان پے جہنم کے ایت ۲۳
- ۷- سورة ممتاز دے پے ترغیب فی التبلیغ او دشکر کوی نوکلکہ ہواراشی ادایرے الوزوی۔

مقصد دسورة: ترغیب فی التبلیغ او تذکیر بایم اللہ (فند و رکول پے نعمتو نو داللہ او عذابو نو داللہ)

خلاصہ مختصر: اڈوہے ترغیب و رکوی تران تہ او بیاترغیب فی التبلیغ

- (۲) بیات ۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دا بیانونوی چہ چا مسئلہ بیان کڑہ نو ہغے سرہ بہ خلق جگہ کوی۔ ایت ۱۸ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۳) ایت ۱۹ نہ لفظ اَلَمْ سرہ دا ذکر کوی چہ دشکر کین بہ قیامت کے چہو کے بچگو وی۔ ایت ۲۳ پورے دا بیان جاری دے۔
- (۴) ایت ۲۴ نہ لفظ اَلَمْ سرہ مثالونہ ددو فر تو دشکر کانو دشکر مثال او دموحد یود کلے دتو حید مثال پیش کوی۔ ترایت ۲۷ پورے
- (۵) ایت ۲۸ کے لفظ اَلَمْ سرہ زجر، تخویف او دلانگیل او واقعہ ذکر کوی داہراہیم دپارہ د ترغیب فی التبلیغ

سورة الحجر

(کی ترتیباً ۱۵ بعد اسی ابراہیم نزولاً ۵۴ بعد از یوسف)

رابط ماسبق سرہ

سورة الحجر	شمار	سورة ابراہیم	شمار
نودلت انجادھغو خلقو خانی چوررتہ تبلیغ اوشوگر مسئلے اونہ منلہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۱۔	سورة ابراہیم کے ترغیب فی التبلیغ دقران وو۔	۱۔
انسو سوند شکرکانو چہ ہائے چہ مونگ قران نہ ناست وے۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۲۔	حالت دشکرکانو پیرانو اودھغوی دمیریدانو چہ قیامت کے بہ جگلوے کوئی ایت ۲۱-۲۲	۲۔
ایت ۹۶ چہ پدے قران یہ درکڑے شوہ مگر ہدایت نے چیل نہ کڑو نو انجام ے شوشو۔	۳۔	دسورة خاتمہ پدے اوشوہ چہ یہ درکڑہ پتر آں سرہ	۳۔
نودلت انجام ددواڑو ڈلو خانی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۴۔	بیان ددو فر تو اوشو۔ منوگی او منکرین	۴۔
نمونے دھغے مکرو نو اوانجام دھغے مکارو خانی چہ شہ رنگ سزا درکڑے شوہ۔	۵۔	ایت ۴۶ وقد کر و کرہم	۵۔
نودا سورة ہم شروع لگیی پھ صداقت دقران سرہ۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔	۶۔	دسورة افتتاح اوشوہ چہ حکمت دزول دقران سرہ	۶۔

امتیازات دسورة

- ۱۔ سورة ممتاز دے پے آرزوگانو دمجربانو پے مختلفو اوقاتو کے ایت ۲ لوکانو مسلمین (دمرگ پے وخت کے، پے قبر کے اویہ قیامت کے)
- ۲۔ سورة ممتاز دے پے بیان دحفاظت دقران کریم ایت ۹
- ۳۔ سورة ممتاز دے پے بیان دالوالجن او ابوالانس دیدا کیدو چہ شہنہ پیدا کڑے شوے دی۔
- ۴۔ سورة ممتاز دے پے بالونو دجنہم ایت ۴۴ لھاسبہ ابواب
- ۵۔ سورة ممتاز دے پے امر/ حکم داللہ نبی تہ چہ ترمرگ پورے عبادت کوہ آخری ایت
- ۶۔ سورة ممتاز دے پے بیان دھغے فتوے چہ ٹوک داللہ درحمت نہ نامیدشی۔ ایت ۵۶

مقصد دسورة: بیان داحوالو دمنکرینو او انجام دمنکرینو

تقسیم دسورة: درے حصے دے: (۱) ایت ۱-۱۵ پورے: اول ترغیب الی القرآن، زجر دمنکرینو دقران، تخویف اوصداقت دقران کریم

(۲) ایت ۱۶-۲۵ پورے: عقلی دلائل دی

(۳) ایت ۲۶-آخر دسورة پورے: حالات دا توام مھلکاؤ

خلاصہ دسورة: داسورة بطور تہذیبی سورہ ابراہیم دہ۔ ہغے کے دودہ ڈلے ذکر شوے وے نو دے سورہ کے دھغوی انجام ذکر کوئی۔

سورة النحل (مکی ترتیباً ۱۶ بعد از الحجر نزولاً ۷۰ بعد از کھف)

رابطہ مابقی سرہ

شمار	سورة الحجر	شمار	سورة النحل
۱	ہر کلمہ چہ سورة الحجر کے عذاب د سابقینو ذکر شو۔	۱	نودع سورة النحل کے عذاب د موجودہ خلقو (مکے والو) بیانیگی پہ شروع ددع سورة کے
۲	سورة ابراهیم کے ترغیب فی التبلیغ وو نو حجر کے نمونے د عذاب و۔	۲	نودع سورة کے ہنہ اصل مسئلہ د توحید بیانوی چہ د ہنہ نہ پہ انکار عذاب رازی۔
۳	ایت ۲۸ کے د انسانانو د نیکنہ د پیدائش ذکر او شو چہ د ختے نہ پیدا وو۔	۳	ایت ۴ کے د عامو انسانانو د پیدائش ذکر کیگی چہ د نطفے نہ پیدا دی۔
۴	اللہ بیان او کزو چہ ٹول ما دی پیدا کڑ۔	۴	ایت ۲۱ کے د مخلوقاتو د عجز ذکر کوی چہ ٹول ما تہ دی محتاج
۵	ایت ۴۶ کے بشارت وو د جنت جنتیانو تہ	۵	ایت ۳۲ کے ترقی دہ پہ ما سبق باندے۔
۶	حالات بیانیدو د مفسدینو او مؤوحدینو	۶	نو ایت ۳۶ کے د ہنہ خلاصہ راو باسی۔ چہ د چا تہ انجام شو۔
۷	د انسان پیدائش ذکر وو۔	۷	ایت ۷۰ کے انقلاب د انسان ذکر کوی۔ چہ دد تہ پہ ژوند کے ٹنگہ انقلاب رازی۔ بُدّاشی...
۸	ایت ۴۹-۵۰ کے (يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اتَّقُوا اللّٰهَ وَاذْكُرُوا اللّٰهَ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَارْتَضُوا لِلّٰهِ الَّذِيْ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ)	۸	۱۱۲ کے ددغے عذاب مثال بیانوی چہ اللہ پرے قحط مسلط کزو پہ مکے والو باندے
۹	آخر کے اووے چہ تہ تر مرگہ پورے عبادت کوہ	۹	خپل احسانات ذکر کوی چہ تر مرگہ پورے زما احسانات دی نوز کہ تر مرگہ پورے بہ عبادت کوہ۔

امتیازات د سورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان درانگارنگ دلائلو عقلیاتو پہ توحید باندے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ تفصیلی فائدو د چارپایانو باندے
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان د بعضو قواعدو د دریاب باندے
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د ہنہ کلمے د کفر چہ پہ وخت د اکراہ کے ویلے کیگی ایت ۱۰۶
- (۵) سورة ممتاز دے پہ حکم د مچے د طرفہ د اللہ نہ ایت ۶۸
- (۶) سورة ممتاز دے پہ فائدو د شاتو باندے فی شفاء للناس
- (۷) پہ بیان د ہنہ خزع چہ خپل طاقت بہ تے خپلہ تباہ کوو۔
- (۸) پہ بیان د اجماع ایت باندے ایت ۹۰ چہ ٹول اوامر و نواہی پکے راجمع دی۔
- (۹) پہ بیان د ہنہ قحط چہ پہ مکہ باندے راغله وو چہ دے کافرو بہ خپل بول خوژل ایت ۱۱۲

مقصد د سورة: اثبات د توحید بالادلة المتکثر (رنگارنگ عقلی دلائلو سرہ)

تقسیم د سورة: شپگ بابونہ دی : (۱) ایت ۱-۲۳: دیکے توحید باندے دلائل دی متنوعہ (رنگارنگ)

- (۲) ایت ۲۴-۳۵: زجر ہغو تہ چہ اوزی د توحید نہ نو ہغوی تہ د ہغوی پہ قول او فعل دواژوزجر ورکوی۔
 - (۳) ایت ۳۶-۴۷: دلیل نقلی او نفی د تصرف د غیر اللہ نہ
 - (۴) ایت ۴۸-۶۴: دلائل عقلیہ پہ دے باندے چہ ٹول مخلوق اللہ تہ دی محتاج او تابعدار۔
 - (۵) ایت ۶۵-۸۱: دیکے دلائل عقلیہ بہ دے چہ نعمتونہ ٹول ما دی پیدا کڑے
 - (۶) ایت ۸۲-آخر: تسلی محمد تہ او ہر مبلغ تہ، تخویف منکرینو تہ او احوال د مشرکانو پہ قیامت کے او ترغیب ورکوی
- قران تہ او واقعہ د ابراهیم

سورۃ بنی اسرائیل (ترتیباً ۱۷ بعد از سورۃ النحل - نزولاً ۵۰ بعد از سورۃ القصص)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورۃ النحل	شمار	سورۃ بنی اسرائیل
۱-	آیت ۱۲۵ کے (ادع الی سبیل ربک....) نوچکلہ تیرا بلے۔ نو تکلیف بہ ضرور درو کر لے شی	۱-	اچھ تکلیف و برداشت کڑو۔ نوراشہ چا و اس در باندے ددے پانعام کے سیل داسمانو نو او کرم نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۲-	ھرکلہ چدے سورۃ النحل کے اعلان د عذاب دو (ای امر اللہ۔۔۔۔)	۲-	نودے سورۃ کے وجوہات د عذاب ذکر کوی ٹلور۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۳-	ترغیب الی الھجرت دو۔ کہ مسکے تے دے نہ پریدی نو ملک پریدہ۔	۳-	حالات دانیاؤ ذکر کوی چہ مسکے پارہ نے ہجرت کڑے دو۔
۴-	آیت ۹۹ کے اوے چد شیطان زور بہ ہغو چلیگی چہ ہغو ددہ دوستان وی یا مشرکان وی۔	۴-	آیت ۶۲ کے دشیمان ہتکنڈے / طریقے دگراہ کو نو ذکر کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۲۲ کے اوے چہ یوم السبت پہ چا مقرر شوے دو۔	۵-	نودے سورۃ کے تفصیلی بیان دا اصل السبت کوی۔ نو پدے وجے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۲۷ کے اوے چد زورہ مرنگوہ۔ صبرا جہ ضرور در کو دم۔	۶-	آیت ۱۰۳ کے ددے صبر مثال ذکر کوی۔
۷-	مسئلہ توحید نے ثابتہ کڑلہ پدلا نیلو عقلمیاد سرہ۔	۷-	نودے سورۃ کے حالات د ہغو ذکر کوی چہ مسئلہ نے اونہ منلہ او شرک پے کڑے دے۔
۸-	حالت دھا جرو بیان شول پہ آیت ۴۰ کے او ۱۱۰ کے۔	۸-	آیت ۷۶ کے انجام د ہغو بیانوی چہ مہاجر نے پے ہجرت مجبور کڑے دو۔
۹-	آیت ۸۸ کے اوے چد زیات برکڑو ددوی دا عذاب	۹-	آیت ۹۷ کے دا خانگی چہ شنگہ بہ درلہ دا عذاب زیاتو۔
۱۰-	آیت ۳۲ کے اوے چہ مسئلہ بیان کڑہ نوفرشتے بہ درتہ زیری در کوی۔	۱۰-	چہ چاقق پرستو پورے توتے او کڑے نود ہغو انجام بہ شوی۔

امتیازات د سورۃ:

- ۱۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د علت د عذابو باندے یعنی وجوہات د عذاب بیانوی۔
- ۲۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د اضرأ باندے۔ چہ نئی نے بیت المقدس تہ د شے شے بوتلے دو۔ او بیان نے برہ آسمانو نو تہ او جت کڑے دو۔
- ۳۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د ۲۵ اوامرو او نواہی باندے۔
- ۴۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۰ باندے چہ کرامت د بنی آدم بیانوی۔ ولقد کرمانا بنی آدم...
- ۵۔ سورۃ ممتاز دے پہ بیان د تہجد باندے۔
- ۶۔ سورۃ ممتاز دے پہ ہغے آیت ۸۸ باندے چہ اللہ فرمائی چہ آسمانو نو او جتا تو، چہ تاسو منکر قرآن نے۔ راجع شے او ددے قرآن پہ شان یو قرآن راوڑے۔
- ۷۔ سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۹۵ چہ علت خانگی چہ انسانان ولے پیغمبران را ایگے دی او فرشتے م ولے ندی را ایگے دے انسانانو بہ بطور پیغمبر۔

مقصود سورۃ: بیان د ہغے ٹلور و اعمالو چد ہغے پہ کولوسرہ عامل د عذاب مستحق کیگی۔

- ۱۔ شرک مُشترہ (چہ پہ شرک باندے ہمیشہ گری او کڑی او تو بہ او نہ باسی نو اللہ نے معذب کوی۔)
- ۲۔ ہنگ د شعائر اللہ سبب لُذول عذاب (بے عزتی د شعائر اللہ سبب د عذاب گری)
- ۳۔ اخراج الرسل سبب لُذول عذاب (دانیاؤ اذحق پرستو و سبب د عذاب سبب گری)
- ۴۔ استھراء الرسل سبب لُذول عذاب (در سولانو پورے لوتے سبب د عذاب گری۔)

تقسیم د سورۃ: سورۃ تقسیم دے پہ ٹلور و حصو باندے۔

(۱) آیت ۱-۵۸ پورے: پدے کڑے سبب د عذاب (شرک مُشترہ) تفصیل سرہ ذکر کوی۔ او پدے واقعہ د بنی اسرائیلو ذکر کوی چہ ہمیشہ یے شرک کو نو اللہ پرے ددے وارے عذابو نہ

راو ایگے یو دارے د بخت نصر اہل دارے در در میا نو طرف نہ۔ او دریمہ و رے دہنی معنی لغت کڑوسرہ مترقیا مہ پورے

(۲) آیت ۵۹-۷۵ پورے: ہنگ د شعائر اللہ او پدے واقعہ د قوم صالح ذکر کوی۔ چہ اونے بے عزتی یے او کڑہ نو د عذاب مستحق شول۔

(۳) آیت ۷۶-۱۰۰ پورے: اخراج الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د بنی ذکر کوی چہ ہرکلہ کے دالو رسول گہ د کے نا او یستونو دا کے والا معذب شول۔ اللہ پرے عذاب راوستو۔

(۴) آیت ۱۰۱-۱۰۳ پورے: استھراء الرسل سبب لُذول عذاب پدے واقعہ د فرعون او دہغے د قوم پر کلہ یے عربی پورے لوتے او کڑے نو اللہ دوی لہ بہاہ لُزل۔

واقعہ د معراج مختصر

ایت ۱: پہ دے ایت کے اشارہ دے د نیی ہعراج تہ۔ معراج سرہ دوہ سفرونہ د نیی متعلق دی یو د بیت اللہ شریف نہ تر بیت المقدس پورے داہ ژومے سفر دے سورۃ ایت نمبر ۱ نہ ثابت دے۔ ددے سفر منکر د قران منکر دے۔ دا سفر تے کئے دے پہ براق۔ براق د خر نہ لوے او اس نہ رکوئے وی۔ بعضو کمبختو دے براق لہ تصویر کے سر د خرے جوڑ کئے وی۔ دا د نیی بے عزتی دے۔

ددے بیت المقدس نہ برہ بیا اللہ خپل رسول لہ پہ خپل خاص لفت ذریعے سرہ خپڑولے دے۔ چہ د دے سفر ذکر بیا احادیثو کے دے۔ او سورۃ نجم کے ورتہ ہم اشارہ شوے دے۔

آیا دا سفر پہ یوہ شبہ کے بدنی وو۔ یا روحانی نو د قران ددے ایت نہ دا ثابتگی چہ بدنی وو۔ زکہ چہ عبدہ تے ویلے دی او روح عبدہ تے نہ دے ویلے۔

جبرائیل ورسرہ پہ براق وو۔ تر بیت المقدس پورے۔ بیا اسمانونو کے ہم ورسرہ وو۔ چہ ژومی آسمان تہ اوختلو نو د نیی ملاقات آدم سرہ اوشو۔ فرمائی چہ آدم برہ اوکتل نو خوش تالہ شواز کہ چہ د خپل اولاد روحونہ تے پہ علیین کے اولیدل۔ او کلہ چہ تے لاندے اوکتل نو خپہ شو۔ او پہ ژڑہ شو۔ زکہ چہ د خپل تہ اولاد روحونہ بے پہ سجن کے الیدل۔

پہ دویم آسمان کے ملاقات د یوسف سرہ اوشو۔ پہ سلام اچولو سرہ او پہ جواب د سلام۔

پہ دریم آسمان کے ملاقات د یحییٰ او عیسیٰ سرہ اوشو۔ پہ ثلورم آسمان کے ادیس سرہ پزیم آسمان کے ہارون سرہ شیگم آسمان کے ملاقات د موسیٰ سرہ اوشو۔ او اووم آسمان کے ملاقات د ابراہیم سرہ اوشو بیت المعمور سرہ۔ او خپل امت بے ہم اولیدل چہ تہ بہترین درجے والا وو۔ او تہ کمے درجے والا وو۔

دے پیغمبرانوسرہ د نیی ملاقات تنگہ اوشو زکہ چہ دوی بدنونہ خوزمکہ کے قبرونو کے پراتہ دے؟ جواب اللہ ورتہ ددوی ہغہ روحونہ متشکل کڑی وو۔

دا واقعہ معراج کلہ شوے وہ۔ ددے د تاریخ بتہ نشتہ۔ دومرہ دے چہ د ہجرت نہ مخکے وہ۔ او ددے واقعہ تصدیق د ژڑہ نہ کول نخہ د ایمان دے۔ پہ دے اتفاق دے چہ اللہ نیی سرہ اسمانونو کے خپے کئے دی۔ مگر ددے تصدیق نشتہ چہ آیا نیی اللہ تے لیدلے دے یا نہ۔ دیکے اختلاف دے۔

نیی ہم دے شبہ کے واپس راغے دے خپلے بسترے تہ۔ نو پہ صبا چہ نیی دا واقعہ د معراج خلقت بیانولہ نو تہ کافران پکے ہم ناست وو۔ مگر ابو بکر نہ وو۔ یو کافر منڈہ کئے دی او ابو بکر تہ وائی چہ ستا ہغہ یار خون بل بل تہ وائی۔ ہغہ ترے تپوس کوی چہ آیا تہ خپلہ د ہغہ د خلے نہ اوریدلی دی۔ ہغہ وائی چہ او۔ نو دا کافر ابو بکر تہ وائی چہ آیا تہ دا خبرہ منے۔ ہغہ ورتہ وائی چہ بالکل ژم پہ دے خپرہ ایمان دے۔ ککھ تنگہ چہ زما ایمان د ہغہ پہ دے خبرو دے چہ وائی چہ جبرائیل راغے او دا دا وحی تے رلوڑلہ۔ ددے واقعہ د تصدیق نہ پس د ابو بکر لقب صدیق شو۔

سورة الكهف (کئی نزولاً ۶۹ بعد از غاشیہ ترتیباً ۱۸ بعد از بنی اسرائیل)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة بنی اسرائیل	شمار	سورة الكهف
۱-	افتتاح سورہ شروع وہ پہ سجان الذی سرہ	۱-	نودا سورہ شروع کیگی پہ الحمد للہ سرہ (چہ زوہ و پاک شونوا اس حمدونہ واپہ اللہ)
۲-	سورة ختم شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ اللہ بغير ناما نودے)	۲-	شروع شو پہ الحمد للہ سرہ (حمدونہ زک واپہ چہ قران کے رالیگلے دے)
۳-	آیت ۷۶ اودے چہ کلمہ صفایان دین کو دے نوظلق بہ ۷۶ پھرت مجبور اکوی۔	۳-	نودے سورہ کے دھنے جو انونو ذکر دے چہ چلہ نے دین دپارہ ہجرت کڑے دو۔ زک چہ درد منکرے نشو کولے۔ نوپدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۴-	آیت ۱۴ کے اودے چہ عمل و خیلہ اولولہ۔ اقراء کتبک	۴-	آیت ۴۹ کے وائی چہ اسوسونہ بہ کوی۔ ی ویلتنامالی ہذا کتب لا یغادر صغیرۃ ولا کبیرۃ۔۔۔
۵-	آیت ۴۶ کے اودے چہ قران او توحید نہ منکر بہ یہ شا اوڑی پہ نفرت سرہ۔	۵-	آیت ۵۷ کے ترقی دہ پہ مابین باندے چہ داغٹ ظالمان دی۔
۶-	عجزہ دمعراج ذکر وہ۔	۶-	نودے سورہ کے نور شبہات دشترکانو ذکر کوی۔ نوپدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۷-	آخر سورہ کے کلم متخذ و ولد راؤ ژو یعنی رد دشترکے اوکڑو۔	۷-	آیت ۴ کے یہ در کوی ہفتونہ چہ اللہ سرہ نامان گرزوی۔
۸-	بیان دھنے ثلور و امور واد خباثونو اوشو چہ دھنے یہ کولوسرہ کونکے دھنے مستحق دعداب گرزوی۔	۸-	دو غے ثلور و ندر و می عمل یوشاخ / خباثت ذکر کوی چہ ہفتہ شرک فی العلم دے۔ یعنی ٹوک چہ بل لرہ علم غیب ثابوتی نو معذب کیگی۔ نوپدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۹-	قران پہ اعتبار نہم ثلور حصے دے۔ (۱) فاتحہ نہ ماندے آخر پورے۔ الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام نہ بنی اسرائیل پورے۔ الربی لکل شیء ہوا اللہ	۹-	نودے سورہ ندر یمہ حصہ شروع دہ ترسورہ احزاب پورے ادر یمہ مسکدہ بیانوی۔ المبارک فی کل شیء ہوا اللہ۔ نوپدے وجہ نے متصل راؤ ژو۔
۱۰-	مالدار ہمیشہ آتھرا کوی دحق پرستو پورے۔	۱۰-	خباثت یعنی سپک والے د دنیا بیانوی بالوجوہ الثلاشہ پدیر یواسباوسرہ۔

اختیارات سورہ

۲- سورہ ممتاز دے پہ بیان دھنے دو روز و چہ یہ پہ مال فخر کو دابل پہ ایمان

۳- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے دحضرت حضرت اوسوی

۱- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے داصحاب کھف

۳- سورہ ممتاز دے پہ بیان دختاٹ یعنی سپک والی دنیا بالوجوہ الثلاشہ

۵- سورہ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعے ذوقترین

مفصلہ سورہ: (۱) نفی دعلم غیب بالواقعة اربعہ۔

(۲) خباثت د دنیا بالوجوہ الثلاشہ (اشارہ دہ کپے دینہ چہ ٹوک علم غیب بل لرہ ثابوتی نودہ کے دنیاوی محبت راغلے دے۔ نودے پہ

وجہ د دنیا سپک والے بیانیوی پدیرے اسباوسرہ۔

خلاصہ سورہ: سورہ کے ثلور واقعات بیانوی پہ مسکدہ علم غیب باندے۔

(۱) اول واقعہ داصحاب کھف بیانوی چہ اوگورہ دے اولیاء دی مگر خیل زانہ خبرندی۔ ۳۰۹ کالہ تے تیر کڑل پہ غار کے آیت ۱۹ کے فرمائی چہ قال قائل منکم کم لہستم قالوا لہما یوما اوجض یوم

اوگورہ اودہ دی۔ مڑہ نہ دی مگر بیام خبرندی بقرہ ۲۵۹ کے دحضرت عزیز واقعہ چہ پیغمبرو۔ سل کالہ مڑہ پروت دو۔ ثلور سوہ موسونہ پرے راغلل لاؤل مگردان دحالہ خبرندی۔ حلتہ

ہم دو۔ قال کم لہست قال لہست یوما اوجض یوم حاصل داشو چہ نہ پیغمبر خردے نہ اولیا کرام خردی۔ صرف یوا اللہ خردے۔

(۲) دویمہ واقعہ نبیؐ پنی دعلم غیب چہ ڈولوانیما سردار دے مگر پندہ ورتتختہ چہ صابہ کیگی۔ آیت ۲۳ اوگورہ: ولا تقولن لشیء انی فاعل ذالک غدا نوچہ پیغمبرتہ پینختہ نوبل بہ ٹوک وی چہ

عالم الغیب ہئی۔

(۳) دریمہ واقعہ دوسوی اوجضرت حضرت چہ اوگورہ دواڑہ پوزائے روان دی مگر موسیٰؑ تہ دحضرت حضرت اودھند در یوکار و نود حقیقت پینختہ یو کشتی ماتول بل ہلک وذل بل دیوال جوڑول۔ او

سرہ دے چہ حضرت حضرت دوسوی نہ وعدہ ہم آختے وہ۔ چہ اعتراض بہ نکوے۔ مگر چلہ وعدہ تے حیرگی ادا کر کے ورتہ حقیقت خالی چہ آیت ۸۲ و ما فعلتہ عن امری (داکاروندہ مادازانہ

نودو کڑے بلکہ اللہ ماتہ حکم کڑے دو۔ نودواڑہ دیوبل حقیقت نہ خبرندی۔

(۴) خلورمہ واقعہ پئی علم غیب ذکر کوئی حضرت ذوالقرنین۔ دیکے اختلاف دے چہ ایادے پیغمبرو۔ یا ولی مگر ولی خوضرور۔ نو او گورہ دیو تو م پیہ نہ پوھیگی۔ نو چہ یہ ظاہر و خیر و یوبل نہ پوھیگی
نو عالم الغیب بہشتی۔ عالم الغیب خوہندوی چہ پیہ زڑہ دانسان خیروی۔ او داصفت صرف داللدے۔

نودا تلور واقعے دے دیارہ ذکر کوئی۔ چہ عالم الغیب صرف یواللدے اولیاء نہہ پیغمبران نہدی نو دعا ہم صرف دیواللدے غواڑہ۔

کلہ چڑوسیہ دوہ واقعے ذکر شی۔ نو بیاحتا شت د دنیا ذکر کوئی۔ د دو روز و واقعے سرہ پیہ در یو د جو ہوسرہ:

(۱) کہتہ علم غیب زان لہ یا پیہ لہ تاہ توے نو شہ مقصد لہ داسے کوے دنیا لہ نو دے واقعے کے فرمائی دنیا بہ در نہ و احسنے شی لکہ شنگہ چہ ہفے باغ والاندہ احسنے شوہ۔ ایت ۴۲ او گورہ

(۲) در یو دوجہ (و قتلک قلیل) وخت دے لگ دے لکہ فصل چہ خہ برابر شی ناگہانہ پر ہے آفت راشی او فصل تباہ شی ایت ۴۵-۴۶ او گورہ۔

(۳) در یو دوجہ (لذنیما تگون و بان علیک) دادنیما بہ پیہ تا و بال شی ایت ۴۹ آخر کے بہ ہیا و اے چہ یو یلتما مال طہال کتب۔۔۔

نودا دسورہ حاصل دو۔

سورۃ مریم کی (نزولاً ۴۴ بعد از فاطر ترمیناً ۱۹ بعد از کھف)

رابطہ ماسبق سورہ

شمار	سورۃ کھف	شمار	سورۃ مریم
۱-	نفی علم غیب اوشوہ پیداقعا تو اربعاء سورہ۔ (اصحاب کھف، نبی، موسیٰ + حضر او ذوالقرنین)	۱-	نفی وتصرف گنگی دینیمبر انوا اولما نیکنہ۔
۲-	ایت ۴ کے اوے چودوی اویوہ ددے نہ چووائی چو اللہ تائبان دی۔	۲-	ایت ۸۸-۸۹ کے وائی چو اڈیرہ سخہ خبرہ کوی۔
۳-	ایت ۱۳ کے اوے چو اصحاب کھف چوکوش اوکڑو نو توفیق م درتہ درکڑو۔	۳-	ایت ۷۶ کے وائی چو صرف اصحاب کھف نہ ہر چا چوکوش اوکڑو دسکے دیانولو نو توفیق درکوم
۴-	ایت ۳۴ کے بیان دھنے باغ والا او چو دھنے مالک وکیل چیزہ ستانہ پہ مال او اولاد سرہ زیات یم	۴-	ایت ۷۷ کے دبل ظالم خبرہ بیانوی چو ماتہ ب اللہ قیامت کے ڈیر مال او اولاد را کڑی۔
۵-	آخر سورۃ کے اوے چو انما الھکم اللہ واحد	۵-	نودے سورۃ کے رد بہ ہنودے چو ہنوی وائی چو عیسیٰ اوبی بی مریم حاجت روا دی۔
۶-	عجز اولیاء او انبیاء ذکر شو چو انسانانو کے دا او چو مخلوق دو۔	۶-	ایت ۶۳ کے عجز دلائیکو ہم ذکر کوی۔ چو جبرائیل ہم عاجز دے۔ پیل اختیار شی چلو لے۔
۷-	عجز موسیٰ او حضر بیان شو۔	۷-	نودتہ نور و انبیاء عجز بیانگی لکہ ذکر کیا سخی وغیرہ۔
۸-	ایت ۱۵ کے اصحاب کھف رو دو پہ پیل قوم باندے	۸-	ایت ۴۲ کے ترقی دہ۔ چو ابراہیم پہ پیل پلار رد کوی۔
۹-	ایت ۱۶ کے بانی کاٹ اصحاب کھف و دخیل قوم نہ	۹-	ایت ۴۸ کے دابر ابراہیم دہائی کاٹ اعلان دے۔
۱۰-	ایت ۴۸ کے اوے (لقد جئتمونا کما خلقکم اول مرۃ - بر بند او ناسنتہ بہ ماتہ راشے)	۱۰-	ایت ۸۰ کے ترقی پہ ماسبق باندے چو ہر شہ بہ ترے داظم او راشی موگ تیش تور۔

مقصد سورۃ: عجز المصطفین (عاجزی و چو کڑے شوے مخلوق تو چو دا اول عاجزہ دی او متصرف نہ دی)

تقسیم سورۃ: دہ حصے دے: (۱) ایت ۱-۶۳ پورے: پدیکے عجز د انبیاء او اولیاء بیانوی چو دا اول زینی مخلوق دے عاجزہ دی اللہ تہ
(۲) ایت ۶۳- آخر پورے: پدیکے عجز دلائیکو بیانوی چو دا اسمالی مخلوق دے او خاص طور د جبرائیل چو دلائیکو سر دار دے۔
او خلاصہ راو باسی پہ ایت ۶۵ کے چو: رب السموات والارض و ما بینہما فاعبدوہ واصلح لعمادتہ۔۔۔۔۔

امتیازات سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ راتلو حضرت جبرائیل پہ شکل دسری بی بی مریم تہ ایت ۱۷
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ فکر د انبیاء چو ان نہ دستوے فکر کڑے دے دسکے، بیانولو چو د خلقوا اصلاح اوشی ہر دور کے ایت ۵
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت د بی بی مریم چو کھورے ورتہ را نور زیدے او چیند ورتہ جاری شوہ۔ ایت ۲۵
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ خبر د عیسیٰ بہ ماشوم والی کے ایت ۳۰
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ حالت د یحییٰ ایت ۱۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دا در لیس چو پدیر جو سرہ اللہ او چت کڑو۔ ایت ۵۷ (ورفعہ مکانا علیا)

سورة طہ (کی)

(نزلہ ۴۵ بعد از مریم ترتیباً ۲۰ بعد از مریم دو اڑو لجا طور سرہ مریم نہ روستو دے)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة مریم	شمار	سورة طہ
۱-	سورة الکہف کے نفی علم غیب او شوہ۔ پیمبریم کے پواقعات اور بعاو سرہ عجز المصطفین بیان شو دزمینی او آسانی دو اڑو مخلوقات تو۔	۱-	نودے سورة کے ترقی دہ چہ عالم الغیب او تصرف یے شکوے چہ ابتلو ابالمصاب دو۔ یعنی تکلیفونہ پرے راغلے دو۔ او زان نہ تکلیفونہ نشو لے کو لے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو
۲-	- ایضاً -	۳-	نودے سورة کے تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ چہ بہادرے سرہ۔
۳-	حالات دموئی بیان دو اجمالاً	۳-	نودے سورة کے تفصیل دے۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۴-	ایت ۴۳ کے دابر اہم بیان کے رد دالہان باطلہ نفی دصفا تو دالوہیت سرہ او شو۔	۴-	نودے ایت ۸۹ کے یومثال ددغے دالہان باطلہ پیش کوی چہ ہفتہ دسامری جوڑ کڑے شوے یو شے دے چہ نہ ادوری اونہ دینی۔ نوپدے وجہ متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵۱ کے دموئی صفت بیان شوے دو مخلصاً	۵-	ایت ۱۳ کے انا انحر تک مائے غورہ کڑے۔ مطلب ست داصفت (مخلصاً) زامہربانی دہ۔
۶-	ایت ۵۳ کے اوے چہ رور ہارون م درلہ پیغمبر کڑو۔	۶-	ایت ۳۱ کے دا ذکر کوی چہ موئی ذہیل رور پیغمبرے دپارہ دعاغوتے دہ۔
۷-	آخر سورة کے اوے چہ کوکم خلق ہلاک شول دھغوی شکش نہ اورے۔ اونہ دے دینے	۷-	نودے سورة کے ددغے ہلاک شوو یومثال ذکر کوی چہ یوترے فرعونیان دو۔
۸-	ایت ۹۷ کے ترغیب و کڑو قرآن نہ	۸-	ایت ۱۲۴ کے زجر او تخویف دنیاوی / اخروی و روکی دھغوتہ چہ قرآن سرہ تعلق نہ ساتی۔
۹-	ایت ۹۷ کے ترغیب الی القرآن دو چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۹-	ایت ۲ کے تسلی دہ چہ بیان کڑہ داتقرآن مگر کہ ٹوک نہ منی نو نہ زڑہ متنگوہ۔
۱۰-	ایت ۲ کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱۰-	ایت ۱۱۴ کے اداب دقرآن دی۔ چہ بیانیگی نو خاموش ورتہ کینا دوتہ ورسرہ مدواپہ۔
۱۱-	ایت ۹۷ کے اوے چہ قرآن م اسان کڑے دے۔	۱۱-	ایت ۱۱۴ کے فرمائی چہ اللہ نہ ورسرہ ورسرہ سوال ہم کوہ وقل رب زدنی علما
۱۲-	ایت ۶۵ کے اوے چہ اللہ پعبادت کلک شہ	۱۲-	ایت ۱۳۲ کے وائی چہ چیل اہل و عیال تہ ہم دے حکم و کڑہ۔
۱۳-	ایت ۸۷ کے اوے چہ دمتوحد بیونہ بغیر پدچا شفاعت نہ کی دے۔	۱۳-	ایت ۱۰۹ کے فرمائی چہ چاہنہ اللہ راضی شو۔ نو دھغہ شفاعت بہ کیگی۔

مقصد سورة (۱) ابتلاء علی الانبیاء بالمصاب (دیکھے سورہ نو نو نہ پتر قے دے چہ علم غیب او تصرف یے شکوے چہ مشکلات پرے راغلے دو۔)

پدے حقلہ واقعہ دموئی پہ تفصیل سرہ ذکر کوی۔

(۲) تشبیح فی التبلیغ چہ شاہدہ دامسلہ بیان کڑہ خاموش مہ کینہ۔

امتیازات سورة:

(۱) سورة ممتاز دے پواقعات دموئی چہ اللہ ورتہ او فرمائیل چہ انی انا اللہ لا الہ الا انفا عبدنی ایت ۱۳

(۲) سورة ممتاز دے پدعا دموئی رب اشرح لی صدی... ایت ۲۵-۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پھغہ وعدے دمنظرے دموئی چہ کڑے دہ د یوم الزینہ متعلق۔ ایت ۵۹

(۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د سوز و دھغی تہی چہ جوڑ کڑے دو سامری ایت ۹۷

(۵) سورة ممتاز دے پدے چہ اللہ ویلے وادتمتہ چہ تہ بہ بہ جنت کے نہ او گے کیگے او نہ بر بندگی۔ ایت ۱۱۸

(۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دسامری چہ وکیل بہئے لاساس لاساس پکن شوے دو۔ ایت ۹۷

(۷) سورة ممتاز دے پہ لفظ طہ سرہ۔

سورة الانبياء کی (ترتیباً ۲۱ بعد از طہ نزولاً ۳ بعد از ابراہیم)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة طہ	شمار	سورة الانبياء
۱-	آیت ۱۳۵ کے اوے چہ کل متر بصر ہر یوا انتظار کو کئے دے ذہیل انجام۔	۱-	نوپہ شروع ددے سورة کے اقرب للناس حسابہم یعنی دغا انتظار ڈیر لوے ندے۔
۲-	آیت ۱۲۴ کے اوے چہ ٹوک قران نہ رخ داڑوی نوژدندہ درلہ نگ کرم	۲-	آیت ۲ کے اوے چہ رخ شگہ اڑوی الا استمعوہ وہم یلعون اوری مگر عمل نہ کوی۔
۳-	رد دشرک اعتقادی فی العلم اونی التصرف اوشو۔	۳-	آیت ۹۰ کے ددغے خلاصہ رادہا سی چہ ۱۷ پیغمبران ذکر کزی انہم یلعون فی الخیرات ویدعوننا رغبا ورہبا چہ اوگورہ ٹول انبیاء ہم عاجزہ دو اللہنتہ۔
۴-	عجز موسیٰ بیان شو۔	۴-	نودلنتہ عجز دؤورہ ۱۷ انبیاء بیانگی۔ نوپدے وجے متصل راوڑو۔
۵-	آیت ۱۳۲ کے اوے سخن نزہم	۵-	نودلنتہ پرے یومثال بیانگی چہ اوگورہ یونس دمی پیہ ضیہ کے ژوندے ساتلے وو۔
۶-	آیت ۱۲۸ کے اوے چہ ایادوی نہ گوری چہ ٹومرہ ڈیر اتوام متاہ کڑے دی۔	۶-	آیت ۱۱ کے علت ددغے تباہے خانی چہ زکرم تباہ کزل چہ ظالمان وو۔
۷-	کھف کے نفی دشرک فی العلم، مریم کے تصرف طہ کے عجز او ابتلاء علی الانبیاء بیان شو۔	۷-	نودے سورة کے نفی دشرک فی الدعادہ چہ کلہ عالم الغیب نہ دی۔ متصرف ندی او جیل زانہ مصیبت ہم نشی لرے کولے نوتہ درتہ ولے اواز کولے۔
۸-	ابتلاء دانبیاء بیان شوہ	۸-	نودلنتہ اکرام دانبیاء بعد البتلاء بیانگی۔ چہ دا انبیاء عزت مند کزل۔
۹-	آیت ۱۳۳ کے حکمت د ارسال الرسل بیان شو۔	۹-	نودلنتہ آیت ۲۵ کے دانی چہ ہمیشہ بدے مسئلہ و توحیدیم پیغمبران راہنگے دی۔
۱۰-	آیت ۹۷ کے اوے چہ موسیٰ سچے اوسوزو اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔	۱۰-	آیت ۵۸ کے فرمائی چہ ابراہیم ذہیل قوم بتان مات کزل اودشرک اڈہ پیہ ختم کزل۔
۱۱-	آیت ۱۲۳ کے اوے چہ ومن اعرض عن ذکری.....	۱۱-	ذکر شے دے۔ آیت ۵۰ کے فرمائی ہذا ذکر مبرک انزلہ

منتقصد سورة انبی دشرک فی الدعاء باحوال الانبیاء (انبی دشرک فی الدعاء دسورة رعد ہم مقصد وو۔ گرھلنتہ پیدلا کیلوتنوعا باندے وو۔ نودلنتہ چہ حالو دانبیاء سرہ نفی دشرک فی الدعاء کوی۔ چہ اوگورہ پیہ ہغوی باندے تکالیف راغلی دی نو صرف یو اللہنتے اواز کڑے دے بل چانتہ۔)

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ واقعہ دابراہیم چہ بتان یے مات کڑے وو۔ (۲) سورة ممتاز دے پیہ آیت ۱۰۷ ومارسلک الارحمت للعلمین
- (۳) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ قلنا یانا کونی بردا و سلاما علی ابراہیم (۴) سورة ممتاز دے پیہ دعادہ ایوب باندے آیت ۸۳
- (۵) سورة ممتاز دے پیہ عجز پیغمبران نو پیہ یو زل آیت ۹۰ (۶) سورة ممتاز دے پیہ دعادہ یونس باندے آیت ۸۷
- (۷) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ وما جعلنا من قبلك الخلد آیت ۳۳ (۸) سورة ممتاز دے پیہ ہغہ آیت چہ زکرمہ ادا سامان تحت وو۔ نو جدا جدا کزل۔ آیت ۳۰
- (۹) سورة ممتاز دے پیہ واقعہ فیصلے دحضرت داوود او سلیمان چہ متعلق وہ دیوگڈہ او یوزمینداسرہ آیت ۷۸

تقسیم دسورة: سورة شکیک بالونہ دے:

- ۱- آیت ۱-۱۵: اثبات دقیامت، رسالت کوی او زبرد کوی منکرینو دقیامت تہ اورسالت اوقران تہ
- ۲- ۱۶-۲۹: دلائل عقلیہ، نقلیہ پیہ دعویہ و توحید باندے۔
- ۳- ۳۰-۴۷: دلائل عقلیہ او مقاصد اربعہ عابہ، تسلی او تخویف
- ۴- ۴۸-۹۵: تنویر پیہ مابقیہ واقعہ دانبیاء دسرہ (دسورة مقصد باندے رزا اچوی پیہ ذریعہ دواقعاتو ددے ۱۷ انبیاء۔)
- ۵- ۹۶-۱۰۴: زبرد و تخویف دشرکانونتہ او بشارت مومنانوتہ۔
- ۶- ۱۰۵-آخر: بشارت دنیاوی او اصل مقصد سورة بیانگی۔

سورة الحج مدنی (ترتیباً ۲۲ بعد از انبیاء - نزولاً ۱۰۳ بعد از سورة النور)

رابطہ مابین سہ

شمار	سورة الانبیاء	شمار	سورة الحج
۱-	پہ شروع کے اوے چہ اقرب للناس حسہم (قیامت راز دے شو)	۱-	پہ شروع ددے سورة کے نشانی ددے قیامت خانی ان نزلتہ الساعۃ شیء عظیم
۲-	رد د شرک اعتقادی ادشو۔	۲-	نودے سورة کے رد د شرک فعلی کیگی۔ نوپدے وجہیے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۲ کے اوے ذوی سخ اڑوی دقران نہ۔	۳-	ایت ۲ کے ترقی دہ۔ چہ صرف سخ نہ بلکہ تندے تے تریوشی یہ بیان دقران سرہ۔
۴-	ایت ۲۳ کے اوے چہ ددی دا مددگار ان امدادی کو لے ددی۔	۴-	ایت ۱۳ کے وائی چہ امداد شو کوے چہ ددی دا اواز د نقصان باعث دے
۵-	ایت ۳۵ کے اوے عباد کرمون	۵-	ایت ۱۳ کے وائی چہ دومرہ عاجزہ دی چہ یوچ ہم نشی جوڑولے
۶-	ایت ۲۹ کے مقربینو تا بعداری تے ذکر کڑے وہ۔	۶-	ایت ۱۸ کے دا ذکر کوئی چہ ٹول م تا بعداری کہ مقرب دی او کہ غیر مقرب پزبان حال سرہ۔
۷-	ایت ۳۰ کے اوے اسماں او زمکہ بندو۔ ماکو کو کڑل۔	۷-	ایت ۵ کے دا خانی چہ سنگہ م کو کو کڑل۔
۸-	نفی د شرک اعتقادی ادشو	۸-	اعلان د جہاد دے چہ دے مسئلے د پارہ بہ جہاد ہم کول خواڑی۔
۹-	ایت ۲۵ کے اوے چہ پیغمبر تو حید بیان کڑے دے	۹-	ایت ۵۲ کے وائی چہ پیغمبر سرہ مقابلہ ہم شو دے دہ د شیطان طرف نہ۔ او خلق تے کسولے دی
۱۰-	ایت ۱۱۰ کے اوے چہ اللہ ستا سو پھر حال باندے پوھدے۔	۱۰-	نو شروع ددے سورة کے وائی چہ ددے اللہ نہ اور یگہ خلاف تے مکوہ۔
۱۱-	ایت ۵۱ ولقد اتینا ابرہیم رشده	۱۱-	ایت ۲۶ ولقد یوآ نالا ابرہیم مکان البیت
۱۲-	ایت ۲۲ کم قصمانس قرنیہ ٹومرہ ذیرکلی م تباہ کڑل	۱۲-	ذکر ددے تباہ شوو خلقو قوم نورج، هوو، ہاد، مدین
۱۳-	دقیامت نہ انکار باندے د شرک انو جگواہ ایت ۱ کے	۱۳-	دو حید نہ پناکار باندے د شرک انو جگوا

مقتصد سورة: رد د شرک فعلی او وضاحت ددے ثنور و مسکو چہ دے شرک فعلی سرہ متعلق دی۔ (۱) تخریمات اللہ (۲) تخریمات العباد (۳) نذور اللہ (۴) نذور العباد۔

امتیازات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ اعلان د حج د طرف ابراہیم ایت ۲۷

(۲) سورة ممتاز دے پہ ہنے او امر و چہ حاجیا نو نہ ور کڑے شوے دی۔ ایت ۲۹

(۳) سورة ممتاز دے پہ مثال د شرک چہ کدہ دم دارے او غور زگی ایت ۳۱

(۴) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ شیطان دا نبیاد بیان کے دوسوے فور زولے خلقوتہ ایت ۵۲

(۵) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۶) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۷) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۸) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۹) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

(۱۰) سورة ممتاز دے پہ ہنے ایت چہ قران بیانولے شی نو ددے منکرینو تندے تریوشی۔ ایت ۷۲

تقسیم د سورة: سورة ۵ بابوندے: (۱) ایت ۱-۱۰ تخویف اخروی، زجر شرک انوتہ، ایشاد قیامت

(۲) ۱۱-۲۵ بیان د شرک، تخویف اخروی، دلائل عقلیہ او ذکر د دو ڈلو لھذان خصمان او بشارت

(۳) ۲۶-۳۸ بیان د شرک کیا تو اربعا

(۴) ۳۹-۶۶ حکم القتال، او امور مصلحہ او بیان د دربو ڈلو

(۵) ۶۷-آخر دیکے دعوہ د سورة، زجر بالشرک، ترغیب فی التبلیغ او مثال د شرک انو ذکر کولے شی۔

سورة المؤمنون کی (ترتیباً ۲۳ بعد از حج نزولاً ۷۴ بعد از الانبیاء)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الحج	شمار	سورة المؤمنون
۱-	تخلی ذکرشہ یعنی زان نہ بد صفات لرے کول / زان خالی کول دبدو صفاتونہ	۱-	نودے سورة کے تخلی ذکر کیگی چیزان متخلل / حلال کرہ پدے خصفا تو سرہ۔
۲-	رد د شرک فعلی اوشو۔	۲-	بیان دتوحید پالاولہ (دلیل عقلی، نقلی، وحی) کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۳-	ایت ۷۲ کے اووے۔ چد اللہ کتاب سرہ ددہ نخ روا نیگی۔	۳-	ایت ۱۰۴ کے وائی چآخرت کے بدورلہ پدورہ جنم کے داخ روان کرم۔
۴-	ایت ۲۸ کے دہخو انوتاہ شوے کلو بیان اکڑو۔	۴-	ایت ۵۵ کے ددے امت بیان دے چہ کہ مہلت مدور کڑے دے نودا مہلت شد خیر باعث ندے۔ دوی بہ ہم تباہ کرم۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۵-	ایت ۵ انسان دپیدائش تفصیل بیان کڑو۔	۵-	نودلتا ایت ۱۲-۱۳ کے پرے ترقی دہ۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۶-	آخر سورة کے دیکار نو ترتیب در کڑو۔ چتا سوا کامیاب شے۔	۶-	نوپدے سورة کے دیکئی نور کار نہ بیانوی۔
۷-	ایت ۷۲ کے بیان دھغے سڑی اوشو چہ قران سرہ دھغے رخ روانیدو۔	۷-	پدے سورة کے اوصاف دھغے خلتو چہ قران پرے نہ گی۔
۸-	تخلی سورقونو کے بیان دعقائیدو اوشو۔	۸-	نودے سورة کے بیان داعمالو کیگی۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۹-	ایت ۱۹ کے بیان دمثالونو دجنگونو اوشو۔ طڈان خصمان	۹-	نودلتا ایت ۲۳ نہ روستو نور مثالونو دجنگونو بیانگی۔ دو مونو چلو پیغمبر انوسرہ۔
۱۰-	ایت ۷۳ کے اووے چوٹوک غیر اللہ ادا زکوی نو دوی خوچ مٹم نشی پیداکولے۔	۱۰-	ایت ۱۱ دغیر اللہ نہ پوغوستو باندے دوی سرہ دلیل ہم نشے۔
۱۱-	تخلی فی التبلیغ چہ شایرد د شرک اوکڑہ چہ کامیاب شے۔	۱۱-	قد فلاح المؤمنون دغے سڑے کامیاب شو۔ نوپدے وجہئے متصل راوڑو۔
۱۲-	چاچد توحید نہ رخ واڑو اوپہ توحید سرہ غصہ شو۔	۱۲-	ایت ۱۱ اندلاخ الکافرون دغے کافر نشی کامیابیدے۔

مقصد و سورتہ: اثبات دتوحید پالاولہ (عقلی، نقلی، وحی) اور رد دشرک اعتقادی و فعلی دواڑو۔

- انتیازات و سورتہ: (۱) سورة ممتاز دے پہ اول کے پادو صافو دمو منانو باندے پہ کثرت کے۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دجنت فردوس ایت ۱۱
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دفاکدو دزیتون باندے ایت ۲۰
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ہغے ایت چہ کلہ مشرک تباہ شی نوالحمد للہ اودایہ ایت ۲۸
- (۵) سورة ممتاز دے پہ تخلیق انسان باندے مفصل ایت ۱۲-۱۳
- (۶) سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے زائے چکوم زائے کے عیسیٰ پیدادو۔ ایت ۵۰
- (۷) سورة ممتاز دے پہ تلخ الوجوہ باندے چہ تونہ بدورہ او پر سوم ایت ۱۰۴
- (۸) سورة ممتاز دے پہ بیان دھغے اوے چہ دطور سینا پیغمبر کیگی۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ہغے ایت باندے چہ کہ حق پرست تابع دباطل پرستوشہ یعنی رد دمنکر پریدی نوالحمد للہ بدنیان تباہ کڑی۔ ایت ۱۱
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ اٹھو فیہا چہ جنم کے کورے شے سپو۔

خلاصہ و سورتہ: سورة ۵ حصے دے: (۱) ۱-۱۱ اوصاف دمو منانو

(۲) ۱۲-۲۲ دلائل عقلیہ پتوحید باندے

(۳) ۲۳-۲۹ اول نقلیہ دطر فدی پیغمبر انونہ پہ مسکد و توحید او دسرہ تخویفات ذکر کولے شی

(۴) ۵۰-۷۷ زواجر او تخویفات او ترغیب الی القران

(۵) ۷۸- آخر دلائل عقلیہ، اثبات دقیامت اور جرمنکر نبوت۔

سورة النور کی (ترتیباً ۲۳) بعد از نمونوں - نزولاً ۱۰۲ بعد از حشر

رابطہ مابقی سرہ:

شمار	سورة نمونوں	شمار	سورة النور
۱-	دلنہ صفات بیان شول چہ ہنے سرہ انسان خائستہ کیگی۔ (تخلی دہ)	۱-	نودے سورة کے دہنے اعمالو ذکر دے چہ انسان سرہ بدگی۔ چہ کلہ زان دے مزین کڑو پینو صفا تو نودا بدو صفا تو نہ زان آساتہ۔ نو پدے وجہے متصل راوڑو۔ (تخلی دہ)
۲-	مسئلہ دو حید ثابت شوہ بالادہ تلاشہ (عقلی نظمی دہ)	۲-	نودے سورة کے پدہ مسئلہ وضاحت کو بی پو مثال سرہ (اللہ نور السموات ولارض۔۔۔)
۳-	پہر سولانو اعتراضونہ دو چدے خوز موگ نو ندے بندہ دے۔۔۔۔۔	۳-	نودے سورة کے دہنی پے بی بی بدنامہ او دہنے صفائی کیگی۔
۴-	ایت ۱۱۰ کے دباطل پرستو خدا گانے دحق پرستو پورے۔	۴-	نودے سورة کے الزامونہ ادبنا مے دی۔ ددے امت وخلق پورے وخلقو۔
۵-	دوئوح بی بی دتا ہے بیان اوئو۔ (چہ ہنے نافرمانہ دچیل خاندوہ)	۵-	نودے سورة کے دہنی دبی بی دہنے بیان دے (چہ ہنے تابعدارہ دچیل خاندوہ)
۶-	ایت ۵ کے دو موناو صفات لفر و ہم بجا فظون	۶-	ایت ۲۷ او نورو ایتونو کے دہفاظت طریقے خانی۔
۷-	ایت ۱۱۵ کے فرمائی چیتہ مبعث نہ پیداکرے۔	۷-	پہر دے سورة کے فرمائی چہ پتا مشاہدہ احکامات فرض کڑے دی۔ سورة انزلہ و فرضہ۔۔۔
۸-	ایت ۵۱ کے فرمائی چہ حلال خورے اے تابعدارو د رسولانو	۸-	ایت ۶۱ کے اداب د طعام خانی۔
۹-	مومن ہنے دے چہ زنا نوزان بچا کوگی۔	۹-	ظالم زنا کوگی۔
۱۰-	مشرک سرہ پشترک ہٹ دلیل نہ دی۔ ایت ۱۱۷ لابرہان لہ	۱۰-	مشالونہ دشرکانو لکہ ایت ۳۹ ۴۰

(۲) سورة ممتاز دے پے بیان دمرتبے اوصافے دحضرت عائشہ ام المومنین

انتیازات دسورة: (۱) سورة ممتاز دے پے بیان د دفع فحشاؤ/بے حیائے

(۳) سورة ممتاز دے پے سزا دتہمت پے باکد امنو باندے۔ چہ ۸۰ کوڑے دی۔

(۵) سورة ممتاز دے پے سزا گانے نود بدلو باندے

(۷) سورة ممتاز دے پے بیان د درے اوقا تو پردے۔

(۹) سورة ممتاز دے پے تعلیم دسلام دیند کیدو کورتہ۔

(۱۰) سورة ممتاز دے پے بیان د ۲۵ قسمہ ہنے چلو انو چد زنا نہ ترے پردہ ہنتہ۔

مقصد دسورة: دفع فحشاؤ/بے حیائے اودے مقصد دپارہ ۴ اصول اوے آداب

فلورا اصول دادی: (۱) ایت ۲ لانا خذکم بھمارانہ چہ پے مجرم جرم ثابت شی نو بیارے رسم مکہ پے مجرم رسم کول پے مارا لزم رسم کول دی۔ اگر کدو یروے خاندانہ لے نہ دی۔

(۲) ایت ۳ الزانی لایکح الا زانیہ دیدکارو د مجلس نہرے شے۔ درندہ اوئو دہنے صفائی کوے۔ درندہ دما عشاہرے لہ ناصور ہشتی۔

(۳) ایت ۴ ولذین یرمون الحصنت چا چہ نیک خلق بدنام کڑل نو ۸۰ دے اودے۔ زکے چد حق پرستو بدنامی دحق بدنامی دہ۔

(۴) ایت ۶-۹ الذین یرمون ازواجہم۔۔۔ دلحان مسئلہ چہ سڑے اوئو د یوئل نہ جدا کڑے۔ مطلب داکہ یوغلط جماعت کے شامل یے نو اوس ترے چہ دشاہ۔

اوہ اداب دپارہ رد د فحشاؤ دادی:

(۱) ایت ۲۷ پردی کورتہ بغیر اجازت نہ مڑہ۔

(۳) ایت ۳۱ خڑہ و پردی سڑی نہ نہ گوری۔

(۵) ایت ۳۲ چلوئو انو (ھلکانو/جینکو) نہ دوادہ اوکڑے۔

(۷) جینکی پے حیائے مہ مجبورے۔ ایت ۳۳

واقعہ داکہ پے بی بی عائشہ اودہنے صفائی دہنی طریقہ داہ۔ چہ کلہ پے پوہم تلو نو ہس/قرعہ بے دا جو یوہ بی بی بے ضرور زان سرہ بوتلہ۔ چہ کلہ غزوہ بنومضرب تلو نو بی بی عائشہ کے زان سرہ

بوتلہ پے داپے کے پے یوم مقام باندے پڑاؤ داچو د شے تیریدود پارہ۔ نبی دمحول مطابق دفعہ سڑی پاسیدو اولگری کے ہم دختی پاسول چہ موزا کڑی او روان شے۔ بی بی عائشہ چیل حاجت دپارہ

لے تلو۔ چہ واپس رات لہ نو دغاڑے پاسے او شاییدو۔ ہنے دھنے د مشکو و/مرو راٹو لو باندے شود۔ پندابس راغلہ دہ نو قائلہ تلو۔ دہ اوں داسوال پیداکرگی چہ قائلہ بغیر دے نہ شگاہ لارہ۔ نو حقیقت

دادے چہ بی بی عائشہ دہم لظاہرہ ڈیرہ پیکہ وہ۔ اودھے ورزو کے پردے حکم ہم راغلہ وہ۔ نو بی بی عائشہ داوچہ پاسہ پے کجاہ/ڈو لے کے بسورہ تلو۔ نوچہ صحابادو کجاہ اوچہ تلو نو دوی تددومرہ پتہ نہ دہ

لکھ دے چہ کیے بی بی عائشہ موجودہ یا نہ۔ اوگورہ نہ نبی عالم الغیب دے نہ صحاباء چہ دنیا غٹ اولیاء دی۔ چہ نبی پہ پل پڑاؤ ارام تہ قافلہ کیٹولہ نوچہ اوائے کتل نو کجاوہ کے بی بی عائشہ تختہ۔ پریشان خوشو مگر مطمئن ہم دوہ زکہ چہ دنی طریقہ بہ داوہ چہ قافلہ پسے بہے روستو یوحی رارادان کڑے۔ دو۔ اوھغہ نہ دقا۔ فلے پاتے شوے ساما نو نہ راوڑل۔ پیدھے موقع یے حضرت صفوان ابن مہطلؓ پوے ہم گلو لے دو۔ نو نبی مطمئن زکہ وچ حضرت صفوان صحابی ادا امتی دے رسول دے ادا امتی در رسول روحانی زوے در رسول ہم وی نو نبی بربلی بی دے امتی مورہم وی نو مورہم چیل زوی سرہ کہ یہ سفر زی نوذکی نہ حرج دے۔ نوچہ بی بی عائشہ چیل مقام دارام تہ را غلے وہ نوگوری چہ قافلہ تلے دہ۔ مگر ڈیرہ ہوشیارہ وہ ورتہ پتہ وہ چہ زمونگ دقا فلے یوتن روستو رارادان دے ہغہ سرہ بہ لاڑہ شہہ مخکے قافلے پسے ہم اورسوی۔ ٹادر نے اوٹسے دے اولما ستدہ چہ حضرت صفوان ابن مہطلؓ رادر سیدو نوچہ شگہ کے پہ بی بی عائشہ نظر پر یوتو نوانا اللہ وانا الیہ راجعون نے اوویکل۔ اوچیل اوخے بی بی عائشہ سرہ نزدے کیناؤ داسورہ شوہ او دہ داوخ رسے مخکے نیو لے دہ اوقا۔ فلے پسے روان شو۔

دلہ منافقا نوچھی گویا نے شروع کڑے۔ چا اوائے کتل چہ بی بی عائشہ حضرت صفوان پہ اوخ سورہ راغلہ نوذوی اووے چہ اوگورہ دا خبرہ دہ۔ زکہ چہ منافق خود موقع تلاش کے وی۔ منافق ہمیشہ پہ چلہ مورہم بدنامہ لگوی۔ نوذے منافقا اووے چہ اوگورہ کہہ دابی بی عائشہ دے صحابی تہ لارہ کے لیٹ وہ کہہ۔
بعضے نہ خد صحابہ ہم پدے معاملہ کے دمنافقا خبرتے تسلیم کڑے۔ زکہ چہ پر دیکھتہ چیل یواہ لری۔ لکہ حضرت مسدح او حضرت حذہ۔ نبی یومیاشت پریشانہ وویا دے سورۃ دا اتونہ ۱۱، ۱۲، وغیرہ چہ راغلل نو حقیقت درتہ اللہ کو کو کڑو۔ صفائی اللہ دام المؤمنین چیل کتاب کے اوکڑہ۔

سورة الفرقان

کئی (ترتیباً ۲۵ بعد از نور - نزولاً ۴۲ بعد از یس)

رابطہ ماسبق سرہ:

شمار	سورة النور	شمار	سورة الفرقان
۱-	چہر کلہ سورة النور کے اصلاح و عمل اوشوہ	۱-	نو سورة الفرقان کے اصلاح و عقیدے کیگی یہ ایت ۵/۲ وغیرہ کے (یعنی عمل بدے صلہ پہ کار شہی چہ عقیدہ دے درست وی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۲-	احوال دما فقہیو بیان شول۔ چہ دعوہ کوئی دقران اوستو مگر عمل نہ کوئی۔	۲-	نودے سورة کے احوال دمشر کیو بیانیگی۔ نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۳-	آخر سورة کے اودے الا ان لہ ما فی السموات ولارض... (بیان د توحیدو)	۳-	نودلہ ایت ۲ کے ترقی دہ پہ ماسبق۔ (رد دشرک دے) نو پیدے وجہ نے متصل راوڑو۔
۴-	فشاء دعمل بیان شول۔	۴-	فشاء دعقیدے بیانیگی۔ چہ ہخہ یہ قران اوستو بانندے اعتراضون د مگر بیوڈی۔
۵-	اول کے اودے مادا سورة راہیگے دے اوفرض کڑے م دے۔	۵-	ایت ۳۰ کے دہی شکایت چہ مادے امت دا فرض قران پر تنخے دو۔
۶-	دمومنا نو صفات نے بیان کڑل پہ ایت ۶۲ وغیرہ کے۔	۶-	ایت ۶۳ کے نور او صاف دمومنا نو بیانیگی۔
۷-	اول او میزد سورة کے ترغیب الی القران در کڑو۔ بار بار	۷-	ایت ۵۲ کے فرمائی و جاہد ہم بہ جہاد کبیرا (یعنی دقران بیانولوتنے لوے جہاد و نیلے دے۔
۸-	اودہ آداب بیان شول۔	۸-	اودہ وارے لفظ ضلال نے راوڑو چہ دے یو یوسکے نہ نوک رخ اڑوی نو گراہ دے۔
۹-	ایت ۴۰/۳۹ کے اودے چہ کفار اوستو ناقین تباہ دی۔	۹-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ پہ لاسونو بہ چکو نہ لگوئی۔
۱۰-	ایت ۵۴ کے اودے الطیو اللہ و الطیو العوا الرسول۔۔۔	۱۰-	نوایت ۲۷ کے فرمائی چہ چاد رسول اطاعت اونہ کڑو نو قیامت کے بہ پہ لاسونو چکو نہ لگوئی۔
۱۱-	ایت ۳۹ کے اودے چہ دے مشرک اعمال کسر اپ (پہ شان د نظر دھو کے دی)	۱۱-	نودلہ ایت ۲۳ کے فرمائی چہ اعمال بہ نے گرد و غبار کڑو۔ فجعلہ ہباء منشورا
۱۲-	نشی د علم غیب اوشوہ مخلوق نہ چہ نبی دنیچے بی بی یہ حال خبر نہ دو۔	۱۲-	نئی دشرک فی البرکات کیگی۔ یہ ایت ۱ کے یہ تبارک الذی نزل الفرقان علی عبدہ سرہ۔
۱۳-	ایت ۱ (سورة انزلہما...) ایت ۳۶ (لقد انزلنا ایت میثب...) مطلب داچہ قران ما دے نازل کڑے	۱۳-	ایت ۳۰ و قال الرسول یرب...

مقصد و سورة: اثبات د مقاصدے اربعو او دفع د شبہا تو د مشرکینو۔

امتیازات د سورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ اعتراضو د مشرکانو او جو ابونو پہ نوے انداز کے۔
- ۲) سورة ممتاز دے پہ بیان دا و صا نو د عباد الرحمن بانندے ایت ۶۳ نہ روستو۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۲ چہ دقران بیان تے جہاد کبیر و نیلے دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ بانندے چہ دشرکانو اعمال تے (ہباء منشورا) و نیلے دی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ شکایت دہی پہ مگر بیو دقران بانندے ایت ۳۰۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دترخو او خوگو او بو او پدیکے پردہ راوستو بانندے ایت ۵۳۔
- ۸) سورة ممتاز دے پہ لفظ تبارک سرہ چہ دے زلہ نے و نیلے دے۔
- ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۷ (یوم یغضض الظالم علی یربہ)

سورة الشعراء کی (ترتیباً) ۲۶ بعد از فرقان - نزولاً ۴۷ بعد از واقفہ

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة الفرقان	شمار	سورة الشعراء
۱-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۱-	نودائیسم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۲-	آیت ۸ الزام پہ نبیؐ چہ جاود گردے۔	۲-	آیت ۳۳ الزام پہ موسیٰؑ چہ جاود گردے۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۳-	آیت ۵۷ نبیؐ تکم دو۔ چہ قل لا اسئکم علیہ من اجر	۳-	نودے سورة کے ۵ بار نور رسولان فرمائی چہ نہ خواڑو پدے مسئلہ شکیس/مزدوری
۴-	آیت ۷۷ مشرکینو کے تہ: فقد کذتم	۴-	اودہ واقعات دہخو انوا قواسو پہ فقد کذتم باندے بیانیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۴-	آیت ۶۸ مسئلہ ذکر شوہ چہ فلان دعومع اللہ لآخر (یعنی شرک مکوے۔)	۵-	نودے سورة کے دھنے خلقو حال ذکر کوئی چہ شرک نے کڑے دو۔
۶-	لفی دشرک فی البرکات اشوہ درے وارے۔	۶-	آیت ۲۱۳ کے لفی دشرک فی الدعا کیگی۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۷-	آیت ۱۷ کے خطاب ذکر دے حق پرستو اولیاء/بیرانو تہ اہتم اذلتتم عبادی	۷-	آیت ۹۷: نچلہ بہ بحرمان پہ چیل زان دکنر فتوہ اولگوی۔
۸-	اودہ وارے نے لفظ ضلال راوڑو۔	۸-	اودہ واقعات دہخو ہرانو او دھنوی دشمنانو ذکر کو لے شی۔
۹-	آیت ۴: اعتراض دو۔ چہ اقران د نچلہ زانہ جوڑوی دا رسول۔	۹-	آیت ۱۹۳ کے فرمائی چہ اقران روح الامین راوڑوی۔
۱۰-	آخرا د مشرکانو نبیؐ پوزے	۱۰-	نودائیس تلسی دہ۔ نوپدے وجہ سے متصل راوڑو۔
۱۱-	آخرا دسورة کے: فسوف یلکونو لزاما (دعذاب بدوی پورے پیوستہ شی۔	۱۱-	اودہ مثالون ددھے عذاب ذکر کوئی۔ چہ منکرینو پورے پیوستہ شو۔
۱۲-	آیت ۷۰ کے اوے چہ چا توبہ او دینتہ او ایمان نے راوڑو۔ نو تو یق بہ دیکو کولو برکرم۔	۱۲-	آیت ۴۶ مثال چہ سارو توبہ او دینتہ نو او گورہ شکہ پہ نیکو کلک شو۔ چہ مرگ نہ ہم نہ یرگی۔
۱۳-	آیت ۷۱ کے مکالمہ دیکو نو پیرانو او مشرکانو ذکر دہ	۱۳-	آیت ۹۶-۹۷ کے مکالمہ دشرکانو پیرانو او مشرکانو مریدا نو ذکر دہ۔
۱۴-	آیت ۳ کے رد دو۔ ددے امت پہ مشرکانو باندے۔	۱۴-	آیت ۶۹ کے یرد دے دابر اہیم پہ چیل پلار او قوم باندے
۱۵-	آیت ۱ کے اوے چہ شی داقران/رسول مخلوقا تولزہ یرہ وروکے۔	۱۵-	آیت ۲۱۳ کے درتہ چل خانی چہ دایرہ درکودل ژوبے ڈیل کورنہ شروع اکڑہ۔

مقصد دسورة: تسلی نبیؐ تہ اوھربلغ تہ پہ واقعاتو دا قواسو یقینو او دھنوی دانبیاء

خلاصہ دسورة: وضاحت دو مسلو (۱) نجات لموئین (۲) ہلاکت الظالمین او پدے اودہ واقعات ذکر کوئی۔ او گورہ چہ چا دا مسئلہ منلے دہ دھنوی تہ نجات ملو شو لکہ ملگری دنوح، دھوڈا دشعبیت دصالح وغیرہ۔ او مخالفین نے تباہ شول۔

پدے سورة کے یو دہ الفاظ بار بار راوڑوی وان ربک لھو العزیز الرحیم چہ کلہ یو واقعہ خلاصہ کڑی نو دا دہ الفاظ آخر کے بیانیوی۔ مطلب دا چہ او گورہ ستارب پہ دشمنانو غالب دے اوبل خواپہ مومنانو رحم کونکے دے۔

امتیازات دسورة: (۱) سورة متازدے پہ بیان او اقسام دشعراؤ چہ شہودی او شہد۔ خدھدی چہ دین خدمت کوئی۔ بدھنوی چہ دروغ دانی۔

(۲) سورة متازدے پہ مناظرے دفرعون او موسیٰ باندے چہ جداشان سرہ یعنی فرعون اعتراضونہ کوئی او موسیٰ جوابونہ در کوئی۔

(۳) سورة متازدے پہ دعا دابر اہیم واذ امرضت فھو یثقیلین

(۴) سورة متازدے پہ بیان دشعراؤ باندے۔ او پہ بیان ددے چہ شعراء ہرہ کندہ کے پرانتہ وی۔ آیت ۲۲۵

(۵) سورة متازدے پہ بیان ددے چہ بیان شروع کڑہ د نچلہ کورہ۔ آیت ۲۱۳

سورۃ النمل کی (ترتیباً ۲ بعد از شعراء - نزولاً ۳۸ بعد از شعراء - دواؤ لجاظوسرہ شعراء نہ روستو دے)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ اشعراء	شمار	سورۃ النمل
۱-	افتتاح پر ترغیب الی القرآن سرہ اوشوہ۔	۱-	نودہ سورۃ افتتاح ہم پر ترغیب الی القرآن سرہ کیگی۔
۲-	ایت ۲۱۴ وانذر عشیرتک القرین	۲-	نوپدے دودہ مثالونہ دجوانا تو میگی او ہدہد چہ ذیل قوم خیرے غوستے دو۔
۳-	آخر دسورۃ کے ایت ۲۱۳ نفی دشرک فی الدعا اوشوہ۔	۳-	نفی دعلم غیب او نفی دتصرف کیگی (یعنی پدے لجاظوسرہ داسورۃ پر ترقے دے)
۴-	آخر کے اودے چہ ظالمان بہ پوہشی پینیل انجام۔	۴-	انجام دظالمانو ذکر کوئی پدے سورۃ کے۔
۵-	د اود پیغمبر انواقعات نے ذکر کول پدے سورۃ کے	۵-	نودلند دودہ نور پیغمبران ذکر کوئی۔ داؤد او سلیمان
۶-	تسلی ددے سورۃ کے نبی تہ او ہر ملنہ۔	۶-	زہ عالم الغیب یم اذ منصرم ہم (زہ نہ تنگوارہ پدے سچ کوم)
۷-	زہ نجات و رکوم اوزہ ہلاک کوم۔	۷-	زکہ چہ زہ خبر یم پھر چا او پھر نہ۔
۸-	فرعون ساحران مقابلے دموئی تہ راجع کزل	۸-	ملکہ بلقیس خیل وزیران خطہ سلیمان تہ راجع کزل۔
۹-	داللہ حکم موسیٰ او ہارون تہ ایت ۱۵ کے فاؤہمالی فرعون لاؤشی دواؤہ فرعون تہ	۹-	دسلیمان حکم ہدہد تہ ایت ۲۸ کے اذہب بکتابی
۱۰-	ایت ۱۹۳ دقرآن جبرائیل راؤرے دی	۱۰-	ایت ۹۲ کے ان اتلوا القرآن
۱۱-	کفار م تہ کزل او مومنان م سچ کزل۔	۱۱-	ایت ۵۹ قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی

انتیازات دسورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی چہ ذیل قوم خیر غوازی ایت ۱۸ وغیرہ کے۔ (۲) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ ہدہد باندے ایت ۲۲ وغیرہ کے۔

(۳) سورۃ ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ دملکت دملکہ بلقیس باندے۔ (۴) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ پدے سورۃ کے دنہ تسمیہ بسم اللہ دہ۔

(۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۱۱۳ باندے چہ انقلاب راشی نہ عزت مند شش بے عزت شدی او بے عزت عزت مند شدی۔

(۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۳۶ باندے چہ دکفار و سیاست مونگ تہ خانی چہ ہمیشہ مسلمانان پہ مال دھوکہ کوئی۔

(۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۸-۳۹ باندے چہ دصالح دمرگ بندوبست نے کڑے دو نہو کسانو۔

(۸) سورۃ ممتاز دے پہ یونے طریقہ تبلیغ باندے چہ کور کے تبلیغ شکہ کوے ایت ۶۰ نہ راخلة تر ۶۳ پورے۔

(۹) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۸۲ باندے چہ کچے ذکر کیگی د آیت الارض چہ ذکے نہ برادزی۔ (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ تسمیہ او خدا دحضرت سلیمان باندے۔

(۱۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دیگی او ہدہد باندے (۱۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۹۲ ان اتلوا القرآن (۱۳) سورۃ ممتاز دے پہ ۵ بار غ اللہ سرہ

مقصد دسورۃ: (۱) نفی دعلم غیب د مخلوق نہ (۲) نفی دتصرف د مخلوق نہ

مختصر خلاصہ: (۱) ایت ۱-۶ بطور تمہید دے۔ چہ ترغیب الی القرآن، بشارت مومنانو، او تخویف نہ منوگوئے او تسلی منوگوئے وغیرہ بیان کیگی۔

(۲) ایت ۷-۱۴ نفی دعلم غیب باندے واقعہ دموئی ذکر کوئی چہ او گورہ موسیٰ دخیلے لائے چہ حال خبر نشو نوبل ٹوک بہ یہ علم غیب نہ خبر شی۔

(۳) ایت ۱۵-۲۳ واقعہ دسلیمان چہ بادشاہ ہم دے او پیغمبر ہم دے مگر او گورہ عالم الغیب نہ دے۔ دملکت دملکہ بلقیس نہ خبر نہ دے بلکہ ہدہد ورتہ پہ ڈاگہ وائی۔ ایت ۲۲: قتال اعلت بہا لم تحط بہ

دے دواؤ و واقعات خلاصہ راو باسی: ایت ۶۵ کے چہ قل لا اعلم من فی السموات والارض الغیب الا اللہ.....

اوس پہ دویم مسئلہ چہ متصرف زہ یمہ او بچاؤ زہ و رکوم او مخلوق کے ٹوک متصرف نہ دے دودہ واقعات ہم بیان کوئی۔

(۴) ایت ۳۵-۵۳ چہ صالح مانج کڑو ذیل قوم دظالمانو نہ

(۵) ایت ۵۴-۵۸ واقعہ دلوٹ راؤری چہ او گورہ ذیل قوم ظالمانو بے عزت کو دوناؤ کڑو۔

دے دواؤ و واقعات خلاصہ راو باسی۔ پہ ایت ۵۹ کے قل الحمد للہ وسلم علی عبادہ الذین اصطفی اللہ خبرنا ان شرکون

دے دے ثلور و واقعات او دودہ مسکن نہ روستو لائیل شرع کوئی پہ الوہیت د اللہ باندے۔

سورة القصص (کسی)

(ترتیباً ۲۸ بعد از نمل - نزولاً ۴۹ بعد از نمل، پیداوار اولیٰ طور سے نازل نہیں دے)

رابطہ مابقی سورہ

شمار	سورة النمل	شمار	سورة القصص
۱-	خاتمہ سورة اوشہ پہ امرث ان اتلوا القرآن	۱-	شروع پہ ترغیب الی القرآن تک آیت القرآن الیمین پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۲-	- ایضاً -	۲-	نودے سورة کے تسلی دہ چہر کلہ قرآن بیانوں نے نوح خلق بہ درتہ بدے رے دانی زڑہ بہ نہ تنگوے۔
۳-	انبیاء سے سلا تیا در کڑے وہ لکہ موسیٰ ہارون لوط وغیرہ۔	۳-	دودی امتونورہ ہم ماجاؤ او سلا تیا در کڑے وو۔ لکہ بنی اسرائیل۔
۴-	نئی دلم غیب مخلوق نہ پہ واقعاتو دو پیغمبرانو	۴-	آیت ۴۴ کے دنیٰ نئی دلم غیب کوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۵-	خاتمہ پہ الحمد للہ باندے اوشہ۔	۵-	علت د الحمد للہ خانی چہ ہفت تباہی دظالمانو دہ۔
۶-	آیت ۶ کے اووے چہ قرآن تاتہ در کوشی دانند طرف نہ۔	۶-	آیت ۸۶ اووے چہ کلہ تہ قرآن بیانوں نے نوح خلق بہ دشوری۔ خو چہ دشکر کانوملگر تیا او نہ کڑے۔
۷-	آیت ۶۰-۶۳ کے ۵ دلائیل و دو پارہ اثبات دالو ہیبت دانند او رد دشکر	۷-	آیت ۷۱-۷۲ کے اثبات دالو ہیبت او رد دشکر کوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۸-	آیت ۸۳ کے اووے چہ ٹول پہ جمع کڑم صف در صف	۸-	آیت ۷۵ کے دانی چہ دشکران بہ ترے ٹکے راو باسم
۹-	عالم الغیب اونچ کولو والا زہ یم	۹-	بلہ نموندیچ کولو چہ موسیٰ او بنی اسرائیل مانچ کڑل دفرعون نہ۔
۱۰-	دلائیل عقلیہ نہ بعد آیت ۶۴ کے مشرکینو تہ چلیچ چہ ہاتو برہاکم	۱۰-	نودانہ بیا آیت ۷۵ کے چلیچ مشرکینو تہ ہاتو برہاکم پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۱-	نئی دشکر فی العلم پہ واقعاتو موسیٰ اولیماث او خلاصہ پہ آیت ۶۵ / ۷۴ کے دہ چہ	۱۱-	آیت ۸۸ نئی دشکر فی الدعاکوی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔
۱۲-	خاتمہ سورة پہ توحید کوی	۱۲-	نودا سورة ہم پہ توحید سرہ تمگی۔ پہ دے وجہ سے متصل راڈو۔

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۲ باندے چہ دمرنا علیہ مرضح (پہ موسیٰ) مونگ دوزو خزو پھی بند کڑے وو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ واقعہ قتل قبطی چہ موسیٰ یوے موکے اٹوک سرہ مزشو۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۹ باندے چہ دفرعون خزے اووے چہ قرت عین لی وک لاقتلوہ
- ۴- سورة ممتاز دے پہ صفحہ واقعہ چہ موسیٰ د حضرت شعیب د لوئزو گڈو تہ او بہ درنگو لے دے۔ فسخی لہما
- ۵- سورة ممتاز دے پہ واقعہ دتباہے دقارون آیت ۷۶ وغیرہ۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۸۵ چہ قرآن مے در باندے فرض کڑے دے۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ تفصیلی واقعہ موسیٰ د پیدائش، پہ دریاب کے دغور زولو، دفرعون کور کے پدینو او لوے دو اومدین تہ پہ لو باندے۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ مزدورے کولو موسیٰ حضرت شعیب سرہ لس کالا
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان د خزانو دقارون
- ۱۰- سورة ممتاز دے دنا پوہ خلقو پہ ارمان باندے دپارہ د خزانو اثاث باث دقارون

مقصد دسورة: تسلی محمد تہ پہ واقعہ موسیٰ حالک کمال موسیٰ

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) آیت ۱-۴۳: دیکے اول ۶ آیتوں بطور براءت استحال دی۔ براءت استحال دامطلب چہ سپوگئی نکارہ کیدل۔ شکہ چہ سپوگئی د اولے روزے ڈیرو کو قتلو تہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ براءت استحال کے پومفصل واقعہ / خبرہ پہ مختصر الفاظو کے موجودی مگر ڈیکم خلق پرے پوہگی۔ سپوگئی بیارو روٹگی نودرے / اٹلور روزے پس ہر چاتہ پہ نظر رازی۔ دغدرنگ آیت ۷ کے بیا کمل تفصیل شروع کوی نو پہ دے تفصیلی واقعہ موسیٰ کے تسلی دہ محمد پارہ۔

(۲) آیت ۴۳ - آخر دسورة پورے پہ دیکے بیان دمساحدا ربعاؤ، زبرنگرینو تہ او ترہید من ادنیا ذکر کیگی۔

سورة العنكبوت (مکی) (ترتیباً ۲۹ بعد از قصص - نزولاً ۸۵ بعد از روم)

رابطہ مابقی سہ

شمار	سورة القصص	شمار	سورة العنكبوت
۱-	ابتلاء علی موسیٰ ذکر شوہ۔	۱-	نودلتہ ابتلاء و عامو مومنانو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۲-	تسلی وہ محمدؐ	۲-	تسلی وہ عامو مومنانو۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۳-	نفی دشرک فی الدعاء وہ دے سورة کے پآخری آیت ۸۸ کے۔	۳-	نودلتہ ترغیب فی التسلیح ذکر کو لے شے چہ شاید مسئلہ بیان کڑہ خلقوت۔
۴-	ذفرعون او قارون و حالاً تو ذکر او شو۔	۴-	نودے سورة کے دورو اتوا موہلکا و حالات بیانگی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۵-	شبہات دسکرینو ذکر شول۔	۵-	تاہی دسکرینو ذکر کو لے شی۔ نوپدے وجہے متصل راوڑو۔
۶-	آیت ۱۵ کے قبطی عمل تے دے دشیطن عمل او دے۔	۶-	آیت ۳۸ کے دورو دسکرینو اعمالو تے اعمال دشیطن و پہلے دی۔
۷-	بیان دو پسر سورة کے مستضعفین اکزردے او چتومہ آیت ۵	۷-	نودے سورة کے سبب داوچتو لو خائی۔
۸-	آیت ۸۵ کے (ان الذی فرض علیک القرآن لراؤک الی معاد) کے ترغیب الی ہجرت دو۔	۸-	آیت ۵۶ کے ہم ترغیب الی ہجرت دے۔ (ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون)
۹-	پہ بنی اسرائیلو امتحان ذفرعون طرف نہ	۹-	پہ مومنانو امتحان نفس طرف نہ / دوالدینو طرف نہ / دنا کارہ ملیا نواد پیرا نو طرف نہ۔
۱۰-	آیت ۷ کے اللہ موسیٰ۔ موربی بی تے او دے لاشخانی ولا تخزنی	۱۰-	فرشتے لو طے تا آیت ۳۳ کے فرمائی لا تخف ولا تخزن

امتیازات دسورة

- ۱- سورة ممتاز دے پہ بیان دمدت دتلیخ دؤر باندے (آیت ۱۴) چہ ۹۵۰ سال تے تبلیغ کڑے دو۔
- ۲- سورة ممتاز دے پہ بیان دھفے مثال چہ دشرکانو دشرک مثال یے دعنکبوت او دھفے جا لے سرہ لگو لے دے۔
- ۳- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۵ باندے (ان الصلوة تشیی عن کفشاء و اتمک ر)
- ۴- سورة ممتاز دے پہ آیت ۴۸ باندے چہ اے پیغمبرہ ندے لیکل کو لے شول او نہ پڑھا وول بلکہ امی دے۔ شوزی ۵۲ کے ہم دغے شہہ مگر پہ نبل شان۔
- ۵- سورة ممتاز دے پہ ہفے نہو دوسو دشیطن چہ ہفے سرہ سستی پیدا کو ی پانسان کے۔ آیت ۵۶ او دوستو نورو ایتونو کے۔
- ۶- سورة ممتاز دے پہ آیت ۶۹ باندے (والذین جاہدو فینا لنھدھنھم سلما)۔
- ۷- سورة ممتاز دے پہ بیان دا ابتلاء او دھفے پہ متازلو او مراتبو۔
- ۸- سورة ممتاز دے پہ بیان دتلو قسمہ عذابونو پہ پوا آیت کے آیت ۴۰
- ۹- سورة ممتاز دے پہ بیان دعنکبوت او دھفے دکر آیت ۴۱ (ان اوھن البیوت لیلیت العنکبوت)
- ۱۰- سورة ممتاز دے پہ آیت ۵۶ (لجادی الذین امنوا ان ارضی واسعہ فایای فاعبدون) چہ وطن پریدہ مگر چہ مسئلہ پرے ندے۔

مقصد دسورة : الا ابتلاء علی المؤمنین و تسلیہ لھم (امتحان پہ مومنانو او تسلی مومنانو تے)

خلاصہ دسورة سورة کے دا ابتلاء / دا امتحان منازل او مراتب ذکر دی۔ یعنی امتحان بد چا طرف ندرازی، ثورہ زمانہ بدوی۔ او پہ کوم کیفیت بدوی۔

- منازل دا امتحان درے دی: (۱) ڈوبے امتحان نفس طرف نہ بدوی آیت ۶۔ مگر زان بہ کلکہ دے۔ ڈوبے پہ دے قرآن نہ منج کو ی دا ڈیر گران کتاب دے۔ دا خواص شروع شو پہ پتہ نشہ چہ کلکہ بہ تنہیگی۔ او کہ زده کڑے دا قرآن نو بیابہ و بیان تے نفس نہ پریدی چہ زان لہہ جلاوے مگر وہ۔ نچیل قبر کے بہ سہلی او نچیل قبر کے بہ مسلم۔ نو ڈوبے از ماش نفس طرف نہ بدوی۔
- (۲) دویمہ ابتلاء دوالدینو طرف نہ آیت ۸۔ ہفوی بدے بیان تے نہ پریدی۔ والی بہ چو لے مونگ خومایان نہ یو۔ فی الحال دا ستا دکا ج او نو کرے دخت دے۔ مگر درین مقابلہ کے بہ دور او پلا رہنے۔

(۳) چہرہ پلا رددین مقابلہ کے اونہ سنے نو دوی بہ لاشی ملا عکبوت بدرپے مناظرے دپارہ راولی۔ دغے ملاتہ بہ ستاپہ نکلے والی چہراھلک راتہ چاروان کڑے دے۔ نو دے بہ درتہ والی چہراختلافی مسئلے مدچیزہ۔ کہتہ درتہ او دے چہ مولوی صاحب کہ چرے زہ بیان اونہ کڑم نو اللہ بہے اونسی۔ گناہگار بہ شہم۔ نو دے بہ درتہ والی چہ گناہ دے زما بہ غاڑہ۔ اسے زما اونہ ولے زہ درتہ نا پوہہ حکارم شہ۔ ولے ما دکدا نو پانڑے ویلے دی شہ۔ ایت ۱۲ درتہ ددے سورہ پڑھا وکڑہ۔ دے سرہ بہ دالملا اونختی بیابہ بہ شانہ گوری۔ اوتہ بہ دا مقابلہ او گئے۔

نورے منازل شود امتحان: (۱) نفس طغ نہ (۲) دنا پوہہ والدین طرف نہ (۳) دنا کارہ ملیا نو/ پیرا نو طرف نہ

اوس ددے نہ پئس مراتب امتحان نو۔ (۱) چہ ٹومرہ زمانہ بہ دا امتحان وی۔ کال دوہ درے۔۔۔۔۔ نو دے دپارہ واقعہ نوخ نے راولی۔ چہ کہ عمرو د نوخ ہومرہ ولے نشی نو امتحانات بہ خلاص نشی۔ ٹول عمرو دے مقابلہ دہ۔ داتر دے او بڑے پورے نہ دہ بلکہ داتر دے اوتر میرے پورے دہ۔ (ہفتہ واقعہ درمیدار/ گیڈی/ اودھتہ دغزے)

(۲) دا امتحان بہ وی ٹومرہ سخت۔ نو واقعہ دابر اہم۔ راولی۔ ایت ۱۵ نہ بعد چہ اور کے بہ او غوز ولے شے ایت ۲۳: قالوا حقوہ او اقلوہ

نورہ مراتب شو۔ (۱) ٹومرہ مدہ بہ وی۔ ٹول عمر (۲) ٹومرہ سخت بہ وی۔ لکہ چہ اور کے او غوز ولے شے۔

ایت ۵۶ نہ روستوہفتہ نہہ/ ۹ دوسے دفع کوی۔ (۱) شیطان بہ درتہ والی۔ چہ ملک یا جماعت نہ بہ دے او شوی۔ نو جواب ان الرضی واسعہ

(۲) ٹوک بہ دے مڑکڑی۔ جواب ایت ۵۷ کے دکل نفس ذائقۃ الموت

(۳) دلندے کور دے دا بہ در نہ پاتے شے۔ جواب ایت ۵۸ کے جنت کے مے درتہ مانڑے یارے کڑے دی۔

(۴) دلندے کارو بار دے تجارت/ نو کڑی دہ۔ جواب ایت ۶۰ کے ہیث جانداران باندے چہل رزق نہ دے بار کڑے۔

(۵) دلندے خلق تا بعد روری ستا مسئلے بیانو لوسرہ بہ داخل ستا مخالف شے۔ جواب ایت ۶۱ کے چہ اللہ بہ درتہ دغزے سپو گئے پشان غٹ

غٹ خلق تا بعد رکاری۔

(۶) او بہ بہ در باندے بند کڑی فصل بہ دے ادج شے۔ جواب ایت ۶۳ کے باران بہ در باندے او کڑم پٹے بہ درتہ ابا کڑم۔

(۷) دلندے دغزے دے مزے دی۔ خلق درتہ تنگے راولی۔ جواب ایت ۶۴ کے اصل ژوند آخرت دے۔

(۸) یہ ٹیک نہ لاڑ بہ شہم ددے زائے نہ مگر وارل تنہ۔ جواب ۶۵ کے کشت/ گاڑی مے ڈیر پیرا کڑے دی۔

(۹) یہ ہفتہ بل زائے بہ شنگہ وی۔ ہسے نہ چہ ہفتہ خلق مایا زما پچی مڑہ کڑی۔ جواب ایت ۶۷ شنگہ چہ اللہ حرم تہ امن در کڑے دے دغے

بہ تاتہ ہم امن در کڑم

آخر کے یا ترغیب فی التبلیغ دے۔ والذین جاهدو فینا لنھدھم سبلنا ایت ۶۹ دے سرہ سورہ ختم شو۔

سورة البروم (کسی)

(ترتیباً ۳۰ بعد از عنکبوت - نزولاً ۸۴ بعد از انشقاق)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة العنكبوت	شمار	سورة البروم
۱-	مصائب و مومنانو بیان شول۔ اولی نبی تہ پہ بیان دیکھے پیغمبرانو۔	۱-	نوبشارت دے مومنانو تہ (مصائب برداشت کرہ نو اللہ بہ در باندے خوشحالی رادلی) لکھ شگہ چہ اللہ پارہ ۳۰ کے فرمائی۔ ان مع لعمر یسرا
۲-	مصائب او امتحان پہ مومنانو بیان شو۔	۲-	نودن ہفتہ اصل مسئلہ میانوی چہ دھنے پہ ہجہ امتحان رازی۔ اوہل تشیح بالتلیخ۔ فاصبران وعد اللہ حق پہ ایت ۶۰ کے
۳-	آخر کے اوے ان اللہ الخ مستین	۳-	ایت ۴ کے دے غے خصوصی امداد مثال چہ بدرینوسرہ اللہ کرے و۔ نو دے نورد مومنانو سرہ ہم کوی۔
۴-	مسئلہ دتو حیدر ذکر شوہ۔	۴-	نودے سورة کے عقلی دلائل پہ کثرت سرہ ذکر کو لے شی
۵-	ایت ۱۴-۱۵ کے او فرماں چہ نوح ملگری مے خلاص کزل۔	۵-	ایت ۴۷ کے قانون ذکر کوی۔ چہ پیغمبرانو مومنانو بچاؤ زما قانون دے ہمیشہ ہفتوی پنج کوم۔
۶-	ایت ۹ کے او دے چہ چا مسئلہ او ملہ ادبیان لے او کڑو نو زیکا نو خلقو کے بے شمار کڑم۔	۶-	ایت ۱۵ کے پہ ہنے زیادت کوی چہ دنیا خوشہ چہ آخرت کے بے پہ ہانچو کے دندہ کڑم۔
۷-	ایت ۶۵ کے او دے چہ کشتی کے چہ تکلیف راشی۔ نو صرف اللہ تہ او از کوی۔	۷-	ایت ۳۳ کے پرے ترقی دہ۔ چہ صرف کشتی کے نہ بلکہ ہر تکلیف کے یا اللہ یا اللہ فریاد کوی۔
۸-	دے سورة کے دا قوام سابقہ دھلا کتو نوبیان او شو۔	۸-	نخ دے سورة گیا ایت ۴۱ فرمائی چہ عذاب چہ ٹومرہ رازی۔ کہ پپاو چہ وی یا پپا لونہ۔ دا زچلو اعمالو دے رازی۔
۹-	شروع او خاتمہ دواڑہ پہ ترغیب الی الجہاد سرہ او شوہ۔	۹-	خوشخبری دفتے مومنانو تہ
۱۰-	دجولاگی مثال پہ دفع دشکر ذکر شوہ۔	۱۰-	نودے سورة کے دمالک او غلام مثال پہ دفع دشکر ذکر کو لے شی پہ ایت ۲۸ کے۔
۱۱-	چہ یہ مصائب برداشت دے او کڑو۔	۱۱-	ایت ۱۵ کے فہم فی روضۃ صحبرون

امتیازات دسورة ۱۰: سورة متازدے پہ واقعہ درو میا نو دیکشت وقتی طور او روستو پہا پتے دھتوی۔

۲- سورة متازدے پہ ایت ۷ چہ بے دینہ پہ دنیا چہ پوہگی لیکن پہ آخرت/دین نہ پوہگی۔

۳- سورة متازدے پہ ایت ۳۰ باندے چہ لولہ دنیا اللہ تعالیٰ پہ توحید/دین فطرت پیدا کڑے دہ۔

۴- سورة متازدے پہ ایت ۱۴ باندے چہ کہ فساد پپاو چہ رازی او کہ پہ لونہ۔ دا پہ سبب د اعمالو رازی۔

۵- سورة متازدے پہ بیان دفرق دصحیح خیرات او غلط خیرات ایت ۳۹

۶- سورة متازدے پہ دو دھو الفاظو چہ ایت ۲۱ کے فرمایلی دی۔ مودہ و رحمتہ چہ دمیماں بیوی پہ میز کے مے مینہ اچولے دہ۔

۷- سورة متازدے پہ ایت ۵۴ خلقکم من ضعف چہ انسان دکر دے شی نہ پیدا دے۔

۸- سورة متازدے پہ ایت ۲۸ چہ انسان چیل زان سرہ شرک نہ خوشی نو اللہ بہ زان سرہ شکر خوش کڑی۔

۹- سورة متازدے پہ یوے دوزے دو دتو سرہ قیصر (روم) پہ کسری (ایران) باندے او جنگ بدر

۱۰- سورة متازدے پہ ایت ۲۷ چہ بعث بعد الموت اللہ تہ ڈیراسان دے وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَیْهِ

مقصد دسورة: بیان ددو خبرو (۱) البشارة للموءمنین (نبی او مومنانو تہ بشارت)

(۲) ادلۃ العقلیہ بالتوحید وبعث بعد الموت (پہ توحید او دوبارہ ژوند باندے عقلی دلائل)

(خلاصہ سورة بلخ تا او گورہ)

خلاصہ دوسرہ:

در سالت نبیؐ یا ہیکم کال دے پدغہ زمانہ کے دقصر (بادشاہ دروم) او کسری (باشاہ ایران) جنگ شوے دے کسری دایران بادشاہ تہ بے ویل۔ او قیصر بے دیورپ بادشاہ تہ ویل لکہ شکہ چہ الیزبتھون نو دا انگلیڈ بادشاہانو تہ بے ویل۔ اگر چہ دروی خیل نو نمونہ بہ نور۔ نو دے جنگ کے رومیانو/قیصر بادشاہ شکست اوخوڑو۔ چونکہ رومیان اہل کتاب یعنی عیسیان وو۔ او کسری/ایرانیان آتش پرست وو۔ مشرکان وو۔ نو دے مشرکانو پدے فتحہ باندے کے مشرکان خوشحال شول۔ جشنے مناو کڑو۔ اونہی او صحاباوتہ بے اشارہ کولہ چہ مونگ بہ ہم دروی تہ شکست درکوڈ۔ یعنی دے کے والد ایرانیانو فتحے قیاس پخیل زان اوکڑو۔ او رومیانو مغلوب کیدو قیاس بے پومونا نو اوکڑو۔ نوبل طرف تہ نبیؐ او صحابانہ وو۔ اگر چہ رومیان ہم مشرکان وو۔ مگر بیا ہم اہل کتاب وو۔ او مسلماناوسرہ لگ شان مشترک وو۔ چہ آسمانی کتاب ورسرہ کم از کم خودو۔ نو دغیرتی سڑی کار دے۔

نو دیکے دا ژوسی ایٹون نارغلل۔ نو چہ شکہ ابوبکر ڈایتونہ وادریدل نو نوروی دنی دجیوں کولونہ بغیر منڈہ کڑے دی۔ او کافر ویتہ وائی چہمہ خوشحالیکے درے کالہ کے ستاسو ملگری بہ شکست خوری۔ اگورہ داسے کلک یقین پتران وصحابا وو۔ نو ابی ابن خلف (چہ رسول پہ جنگ کے روستونیا قیل کڑے) ہفتہ اووے چہ دا دروغ دی۔ ہفتے ورزو کے شرط للاحرام نہ وو۔ یادساتے چہ شرط جواری دہ۔ مگر ہفتے ورزو کے لادحرمت حکم نہ وورائے۔ نو کہ درے کالہ بعد رومیان غالب شی نولس اوخان بہ ابی ابن خلف ابوبکر تہ ورکوی اوکے غالب نشی نو ابوبکر بہ ابی بن خلف تہ ورکوی۔ ابوبکر رضی اللہ عنہ تہ رائے چہ داداسے اکڑل۔ نبیؐ ورتہ اووے چہ لفظ بضع اطلاق صرف پہ در یونہ بلکہ در یونہ تر نہ پورے کیگی نو دوبارہ در شاہ او داوخت در یونہ نہ کالہ کڑہ او شرط ورسرہ دسو او خانو نہ سل اوخان کڑہ۔ ابی ابن خلف پدے شرط نور ہم خوشحال شو۔ پدے دوران کے دوی خیل زامن یویل تہ پہ ضمانت کے مخارج کڑل کہ چہ مرگ راشی یا ہجرت اوشی نو ددے مردہ یا مہاجر جو دے پدغہ شرط ادا کوی۔

پہ کومہ ورز چہ جنگ بدر لڑا شو۔ او مسلمانان فاتح شول نو ہم بہ دغہ درز رومیان ہم غالب شول پہ ایرانیانو باندے۔ ددے رومیانو فتحے اسباب شو وو۔ شیخ القرآن ویل چہ رومیانو نہ ایرانیانو فوج چاہیرہ پروت وو۔ رومیان ڈیرنگ شول۔ آخر کے ایرانیانو تہ صلے درخواست اوکڑو۔ ایرانیانو اووے چہ ٹیک دہ صلحہ بہ اکڑو مگر تاسو بہ مونگ تہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے راکوے۔ رومیانو اووے چہ ٹیک دہ۔ در بہ کڑو۔ مگر دلہ مونگ سرہ ختہ بلکہ ز مونگ دملک پہ مختلفوزائینو کے دن کڑے دہ۔ ہفتہ بہ راو باسو۔ ادا تاسو تہ بہ ۴۰۰ اوخان ڈک دسونے برابر کڑو۔ ایرانیان راضی شول۔

رومیانو ۸۰۰ صندوقہ جو کڑل او پہ ہراوخنے ددہ ددہ صندوقہ بار کڑل او ہر صندوق کے ددہ ددہ فوجیان سرہ د صلحے بند کڑل۔ او یو پوسڑے/فوجی ادخ سرہ روان شو۔ نو دغے یو یو ادخ سرہ ۵، ۵ سڑی شول ٹول ۲۰۰۰ فوجیان شول۔ او پہ طرف دایران روان شول چہ ہر کلمہ دھارے نہ او دتل۔ نو فوجیان د صندوقہ نو نہ راو دتل۔ اولائیل د کسری بہ دار الخلافہ نے حملہ اوکڑل۔ او ہر شے نے لوٹ کڑل۔ زک چہ دغوی ٹول فوج خود لہ پہ روم کے مصروف وو۔ نو دلہ کسری او دھتے فوج تہ نے خبر ورکڑو۔ چہ راشہ دملک د حال خیر دے داخلہ۔ پہ روم د ایرانیانو محاصرہ ختم شوہ۔ رومیان غالب شول۔ او چہ ہر کلمہ د ایرانیان دروم نہ واپس پہ طرف خیل وطن زئی۔ نو دایران طرف نہ دور تہ ہفتہ ۲۰۰۰ فوج راجتاج کیگی او دے روم طرف نہ دور تہ نور رومیان دشا طرف نہ کیگی او ختہ سم یے دل دول کوی۔ چہ بیائے چہ ہم پہ روم د حملے ہمت نہ دے کڑے شوے۔

نو اشارہ دہ پکے دے تہ چہ کون تاسو لگے او کمزورے نے نو سبابہ اللہ تاسو غالب کڑی نو سورہ کے تسلی دہ۔

سورة القمان کی (ترتیباً ۳۱ بعد از روم - نزولاً ۵ بعد از سورة القف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الروم	شمار	سورة القمان
۱-	اثبات توحید بالادلۃ عقلیہ اوشو۔	۱-	نودلۃ اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (یعنی عقلی نقی او وحی درے واژدہ سرہ کیگی)
۲-	آخر کے نئے اور فرمائیل فاصران وعد اللہ حق	۲-	ایت ۱۷ کے فرمائی واصبر علی ماصابک انزالک من عزم الامور (یعنی داہن تکلیف کے کلکیدل دزوانا نو خلقو کار دے) نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۳-	ایت ۳۵ کے اووے آیادے مشرکانو سرہ پشک شد دلیل شتہ۔ یعنی شتہ	۳-	ایت ۱۱ کے فرمائی چه فارونی ما ذاخلق الذین من دونہ نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۴-	ایت ۳۱ کے اووے چه لاکون من المشرکین (یعنی رد دشرک نہ کول مشرک سرہ پشک کے امداد دے)	۴-	ایت ۱۳ کے فرمائی چه ان الشکر لظلم عظیم نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۵-	ایت ۲۷ کے اووے ولد المثل الاعلی (اللہ درہ صفات دی ادچت ادچت پاسا نو نو کے ہم ادچہ زلمہ ہم)	۵-	ایت ۲۷ فرمائی چه اللہ درہ صفات دی چه کد انول سندونہ سیاچی شی۔ او دسرہ اووہ نور شی اودا انولے اونے قلمونشی نو اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
۶-	دلۃ بشارت دو مومنانو تہ فتنے	۶-	نودے سورة کے بیان دھنے مسکے (توحید) چه فتنے سبب جوڑ کیگی۔
۷-	شروع کے بشارت مومنانو تہ	۷-	نودلۃ اوصاف د مومنانو ذکر کولے شی۔ نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۸-	ایت ۵۸ کے اووے ولین جنتهم بایتہ (کہ چرے تہ درتہ مجزہ راڈوے ہم نو نہ منی)	۸-	ایت ۷ کے فرمائی واذا تم علی علیہ ایبتنا ولی مستکمر نو پدے وجہ نے متصل راڈو۔
۹-	ایت ۲۷ کے اووے چه دوبارہ پیدا بکیش ددے خلقو ماتہ اسان دے وهو انون علیہ	۹-	ایت ۲۸ فرمائی چه دوبارہ پیدا بکیش دلو نو خلقو دمرہ اسان دے لکہ دیو انسان پیدا بکیش
۱۰-	ایت ۳۳ کے اووے چه تکلیف کے ماتہ ادا کوئی (واذا مس الناس ضرر عواربهم منین الیہ۔۔۔)	۱۰-	ایت ۳۳ وائی کله چه نے موجودہ سند دی لہ راگیر کزی نو ماتہ چنے دخی

مقصد دسورة: اثبات توحید بالادلۃ ثلاثہ (عقلہ نقلیہ وحیہ)

امتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ تفصیل واقعہ حضرت لقمن چه ۱۲ نصیحتونہ (اوامر و نواہی) نے بیان کڑے دی۔
- ۲) سورة ممتاز دے۔ پردہ آلا تو د موسیقے بانڈے صریحہ۔ ہسے خسورة بنی اسرائیل کے ہم شتہ مگر حلتہ اشارہ نو۔ اولدہ صریحہ
- ۳) سورة ممتاز دے۔ پدایت ۲۷ چه کد انول سندونہ اووہ سندونہ سیاچی شی اداونے قلمونشی نو اللہ صفات بہ خلاص نشی۔
- ۴) سورة ممتاز دے۔ پہ آخری ایت چه ۵ مغیبات ذکر کوی۔ چه دے ہنز و خبر دیا کار و علم غیب صرف اللہ تہ دے۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ بانڈے چه پلار زوی تہ پہ و زرد قیامت بانڈے شہ فاکدہ نشی رسولے۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے چه فرمائی چه آواز نو کے بد آواز دخر دے۔

سورة السجده (سکی) (ترتیباً ۳۲ بعد از لقمن - نزولاً ۷۵ بعد از مومنون)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة لقمن	شمار	سورة السجده
۱-	دعوه دو حیدر پیدلا کیونلا تاؤ سرہ بیان کڑے شوہ۔	۱-	نودلنرد د شرک کیگی ایت ۴ کے مالکم من دونن من ولی ولا شفیع نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۲-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ اللہ راہل حق او مخلوق راہل ناحق او باطل دی۔	۲-	ایت ۵ کے فرمائی: یذرا لامر (یعنی زک اللہ راہد کڑہ چہ تدبیر کارو نو کوی۔)
۳-	آخر سورة کے ادوے یلعلم ما فی الارحام	۳-	ایت ۷ کے فرمائی الذی احسن کل شیء خلقہ وابدأ خلق الانسان من طین
۴-	ایت ۲-۳ کے صداقت دقران اوشو۔	۴-	ایت ۲ ترقی دہ چہ دا کتاب رب اللطین طرف ندے۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۵-	ایت ۷ کے ادوے چہ قران داوری نو داوڑی لکہ چہ پوگوگو کو کے پردے دی۔	۵-	ایت ۹ کے فرمائی چہ پوورو اندامو نومو دمقران نداوڑی۔ لکہ پوسترگو، پوگوگو نو پو زڑہ سرہ۔ وجعل لکم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشکرون
۶-	آخری سورة کے نفی علم غیب اوشو۔	۶-	ایت ۶ کے فرمائی چہ ذالک عالم الغیب والشهادة نو پیدے وجہے متصل راوڑو
۷-	ایت ۳۲ کے دشمنانو صفتے بیان کڑو۔ چہ کجی راشی نو صرف پو اللہ تداوڑو کی اوپہ راحت کے بیابل تہ۔	۷-	ایت ۱۶ کے دمومنا نو صفت فرمائی چہ ہر دخت کے صرف پو اللہ تداوڑو دشتے دانی۔ نو پیدے وجہے متصل راوڑو۔
۸-	ایت ۷ کے ادوے چہ خلق قران داوری مگر بیادقران خلاف کوی۔	۸-	ایت ۲۲ کے دانی چہ دہ خلق غمٹ طالمان دی۔ انتقام بہ ترے اخلو۔
۹-	ایت ۱۰ کے او فرمائیل خلق المسلمات بغیر عمدترومھا	۹-	ایت ۴ کے فرمائی چہ داہر شے ۶ دن کے پیداکڑل
۱۰-	ایت ۲۱ کے فرمائی چہ دقران پیزائے دچو مشرانو دین تابع دی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ ٹوک دقران تابع ندی نو تعلق ورسرہ کٹ کڑے۔
۱۱-	مسئلہ دو حیدر ثابت کڑے شوہ پو دلیل نفی سرہ دطرفہ حضرت لقمن نہ	۱۱-	مسئلہ دو حیدر ناہنگی دلسہ دطرفہ حضرت موسیٰ نہ نو پیدے وجہے متصل راوڑو

انتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵ بانڈے چہ اللہ فرمائی چہ زہ تدبیر کوم دکارونو دبرہ نہر حکمت پورے
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ بانڈے چہ قول دشمنانو وقالوا اذ اضلنا فی الارض انا لقی خلق جدید
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵-۱۶ بانڈے چہ اوصاف دمومنا نو بیانوی چہ قران داوری نو کس پرے کوی اوشے پو اگدو چو خوب نہ کوی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ بانڈے چہ عذاب دقبر بیانوی ولند یقضم من العذاب الادی دون العذاب الاکبر
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ چہ اللہ فرمائی فلا تعلم نفس ما اخفی لہم من قرۃ العین چہ ما داسے نعتونہ پیداکڑے دی۔ چہ انسان دھنہ دتد کرے نہ ہم خبر ندے۔

مقصد دسورة: رد و شہے دشمنانو چہ باباگان/ اولیاء بہ مونگ خلاصوی۔

- (۱) داشہے دسر نہ رارواندہ - اولہ شہے داوہ چہ دوی سرہ اختیار دے۔ وغیرہ وغیرہ نو سورة انعام کے ہنہ شہے ختم کڑے شوہ۔
- (۲) نو چہ دے شہے نہ را کوز شول نو بلہ شہے دے دشمنانو شروع کڑلہ چہ زمونگ سوال اللہ تہ پیش کوی۔ نو سورة یونس کے دغہ شہے دے ہم ختم کڑلہ۔
- (۳) نودلتہ بیا ہم دغہ شہے چہ مونگ درتہ خدا بان خونہ وایو مگر دا چہ زمونگ شفاعت بہ کوی۔ ادد اللہ نہ بہ موخلاصوی۔ نو ایت ۴ کے ددغہ شہے رد کوی۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۴) مطلب دا چہ داسورة تفریح دے پو نچکو دود سورونو (سورة روم او لقمن) چہ ہر کتا سوغے دود سورونو کے دلائیل عقلی، نقلیہ، وجہے درے واڑہ داوڑیل نو اوس داعقیدہ خیلہ
کڑہ۔ چہ مالکم من دونن من ولی ولا شفیع
- (۵) یوحیدیت کے رازی چہ نبی ﷺ بہ کلاوڑہ کیدو نو سورة السجده اسورة ملک بہے ادوے مطلب دا چہ (وشیا بک فطر) زہ اود کیگم پیدے عقیدے سرہ چہ بل ٹوک خلاصونکے
نختہ او بل ٹوک برکت اچو کئے تختہ۔
- (۶) اشارہ دینہ دہ چہ قران تہ ناست نہے نو شہات نشی خمیدے۔ نہ شرک فعلی نہ اعتقادی۔ کتب انزالناہ الیک لشرح الناس من الظلمت النور دلفظ ظلمت نہ مراد ہم دغہ شہے او
شکوک و شہات توتہ اشارہ دہ۔

سورة الاحزاب (مدنی) ترتیباً ۳۱ بعد از الم اسجدہ - نزولاً ۹۰ بعد از ال عمران

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورة الم اسجدہ	شمار	سورة الاحزاب
۱-	رد و شیعہ دشمنوں کا نواوشو۔ اودا ثابت شوہ چہ حاجت روا صرف یو اللہ دے۔	۱-	نودلتہ ددے مسکے وضاحت و پارہ درے مثالونہ ذکر کوی پہ ایت ۴ کے
۲-	آخر کے اوے چہ ترے واڑوہ چٹوک قران نہ منی۔	۲-	ایت ۱ کے فرمائی چہ صرف مخ نہ بلکہ جبرہ ے ہم مہ منہ لا تطلع الکفرین ولنا فقیین
۳-	رد و شرک وو۔	۳-	نودلتہ رد و رسم باطل (مطلب دا چہ صرف رد و شرک نہ بلکہ رد و رسم باطل بہ ہم کوے۔
۴-	ایت ۱۵-۱۶ کے اوصاف دمو منانو بیان شول۔	۴-	ایت ۳۵-۳۶ کے نور اوصاف دمو منانو بیانگی۔
۵-	رد دشمنوں کا نواوشو۔	۵-	نودلتہ ایت ۹-۱۱ کے دشمنوں کی بیانیگی چہ ہنوی پیدیدہ حملہ کرے وہ یعنی جنگ احزاب
۶-	ایت ۴ کے اوے چہ باز مکہ ادا سان ۶ لہو کے پیدا کرے دی۔	۶-	ایت ۷ کے دایا نوی چدوے زکے ادا سانو نوتے چل کارونہ حوالہ کڑی دی یا نکلے سورة کے ویلے دو چہ پیدر الامر نودلتہ ہفتہ تدبیر دکارونو خائی چہ حوالہ کڑے شوے دی مخلوقا توتے۔
۷-	نفی دشمنی قہری اوشو پہ ایت ۲۹ کے ادا اثبات و توحید ہم اوشو۔	۷-	ایت ۴ کے درے مثالونہ پہ توحید بیانگی۔
۸-	ایت ۲ کے فرمائی چہ قران اللہ رانا زل کرے دے۔	۸-	ایت ۳۳ کے فرمائی چہ یاد کرے داتقران۔
۹-	ایت ۲۲ کے اوے چہ مجرمونہ بہ انتقام اہل	۹-	مثال دانتقام بیانگی۔ چہ لکہ شنگہ ے دی بنو قریظہ نہ و اہستو۔
۱۰-	بیان اوشو۔ دہلاکت د اقوام سابقو	۱۰-	نودے سورة کے بیان کیگی دہلاکت د موجودہ امت۔

امتیازات د سورة

- ۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ دغزوہ احزاب / خندق باندے۔
 - ۲) سورة ممتاز دے پہ ۲۳ خطابا تو باندے نبی او امت تد پارہ د تخصیص (تیز و لود امت) ۱۲ خطابات نبی تہ او ۱۲ امت تہ دی۔
 - ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴ باندے چہ بیان دھنے در یومثا لو کو کوی چہ تو حید وضاحت او رد و شرک پرے کوی۔ او رسم باطل پرے ہم دفع کوی۔
 - ۴) سورة ممتاز دے پہ ہذا ایت باندے چہ گناہ د پار قصد شرط دے ایت ۵ و لیس علیکم جناح فیما اخطاتم بہ و لکن ماتعمدت قلوبکم
 - ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ نبی تہ تا سوتہ دھر چاند او ہر شہ نہ خوگ دی۔ البنی اولی بالموء منن من انفسہم و ازواجہم
 - ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۱ باندے چہ ایمان والود پارہ د نبی سننو کے نموند جو نہ تیر و اوہ۔ لقد کان لکم فی رسول اللہ اسوۃ حسیہ
 - ۷) سورة ممتاز دے پہ بیان دغزوہ بنو قریظہ ایت ۲۶
 - ۸) سورة ممتاز دے پہ واقعہ حضرت زید و حضرت زینب پہ میمز کے د طلاق باندے ایت ۳۷
 - ۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۰ باندے چہ نبی تا سوسر و کے دچاہم حقیقی پلار نہ دے اگر چہ روحانی دے۔
 - ۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۹ باندے چہ دموکی صفائی اللہ کرے دے۔
 - ۱۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۲ باندے چہ اسمانوں، زمکو، غر و نوتہ نے چل احکامات پیش کرل نو ہنوی او مثل نگر انسان او مثل انسان ڈیر نظام دے۔
 - ۱۲) سورة ممتاز دے پہ نوم اہستو د حضرت زید (۱۳) سورة ممتاز دے پہ تذکرے د مہمنی باندے۔
 - ۱۳) سورة ممتاز دے پہ نکاح حضرت زینب د نبی سرہ چہ اللہ دانکاح چلہ ورتہ کرے دے۔
- مقصد سورة: التخصیص فی التبلیغ (تیزی پہ تبلیغ کے) و التشییح للمبلغ (اوسلغ لہ بہادری و رکول)
- خلاصہ سورة: پہ بلہ صفحہ او گورہ

مختصر خلاصہ دوسورۃ: اول درے اور پیش کوئی (۱) یا بھائی اللہ یعنی ہفتے کے مسئلہ چہ مالک من دونہ من ولی ولا شفیع خلقوتہ بیان کرے۔

(۲) دویم امر لا تطع الکفرین والمنافقین (مناقہ بہ درتہ وائی چہ نرم نرم بیان کوہختہ مسئلہ نہ بیانہ اوکافر بہ در باندے رعب اچوی چہ گورے مسئلہ بیان نہ کرے)

(۳) دریم امر ایت ۲ کے وتیح مایوحی الیک (چہ مناقہ دے قرآن واتباع بندواندوی۔)

نودے در یواو امر وسرہ شہرہ رافللہ چہ کہ نرمی نہ کوہم نودا نول خلق بارانوادوی۔ او مخالف ہشی رائتہ۔ نودفع ددغے شہبے ایت ۳ کے وتوکل علی اللہ خلقود فتود نہ مدیریکہ۔ تہ مسئلہ بیانہ۔

(۴) بیایا ایت ۴ کے درے مثالونہ پیش کوئی دپارہ دوضاحت دتھکے سورۃ دسکے (مالک من دونہ من ولی ولا شفیع)

۱۔ ژوبیہ مثال (واجعل اللہ لرجل من قلمین فی جوفہ) چہ شرتگ یو بدن کے دہوہ ژوونہ کیدی دعشان دیو عالم دودہ الہاء نشی کیدے۔

۲۔ دویم مثال (واجعل ازواجکم الی ظہرون مہنن المستکم) غنکھہ چہ ستادابی بی ستاپہ خلدہ ستامور کیدے نشی نودا رائکے غیر اللہ تہ کڈوک دالوہیت صفت وکرکزی نوہفہ الہ (کارساز) کیدے نشی داحض دغلے خبرے دی۔

۳۔ دریم مثال (واجعل ادعیاءکم ابناءکم) نہ دی گرزولے اللہ تعالیٰ ستاسو مندہ بولایا/مصحفی ستاسو حقیقی زامن نودعشان ستاپہ خلدہ ہفہ غیر اللہ الہ کیدے نشی نوہم دغے ایت کے بیافرمانی چہ (ذالکم توکم فانواہکم) داحض ستاسو غلے خبرے دی۔ کہ تہ گتے تاوسپنہ وائے نودا یکنہ ستاپہ خلدہ دا اوسپنہ کیدے نشی۔

بیادایت ۶ نودر خطابات شروع شی۔ ایت ۱-۲ کے درے خطابات اوشوئی تہ

خطاب نمبر ۱: ایت ۱: یا بھائی اللہ خطاب نمبر ۲: ایت ۱: ولا تطع الکفرین والمنافقین خطاب نمبر ۳: ایت ۲: واتیح مایوحی الیک

خطاب نمبر ۴: ایت ۷: واذاخذنا من اللہین بیثاقہم ومنک... صدق نبوت وعدہ سے درنہا خستہ دہفہ پورا کرہ (ویشا یک فطہر) چہ سب ملامتہ نہ دالہ پد بارکے

خطاب نمبر ۵: ایت ۲۸: یا بھائی اللہ قل لا ازواجکم... خطاب نمبر ۶: ایت ۳۷: واذا تقول للذی انعم اللہ علیہ خطاب نمبر ۷: ایت ۳۸: ماکان علی التبی من حرج

خطاب نمبر ۸: ایت ۴۵: یا بھائی نبی سنا رسلک شاہد او مشراؤندیرا خطاب نمبر ۹: ایت ۵۰: یا بھائی انی انا صلناک ازواجک اتی...

خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۲: لا تحکل لک النساء... خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۹: یا بھائی اللہ فی قل لا ازواجک وینک انساءک الموءمنین

خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰: یا بھائی الذین امنوا تقواللہ (دا علم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

امت تہم ۱۲ خطابات دی: خطاب نمبر ۱: ایت ۶، خطاب نمبر ۲: ایت ۹، خطاب نمبر ۳: ایت ۲۱، خطاب نمبر ۴: ایت ۳۰، خطاب نمبر ۵: ایت ۳۳

خطاب نمبر ۶: ایت ۳۴، خطاب نمبر ۷: ایت ۳۶، خطاب نمبر ۸: ایت ۴۰، خطاب نمبر ۹: ایت ۴۱، خطاب نمبر ۱۰: ایت ۵۳ (لا تدرخلوا...)

خطاب نمبر ۱۱: ایت ۵۳ (فانتہرو...) خطاب نمبر ۱۲: ایت ۷۰ (دا حکم نبی او مومنانوتہ مشتمل دے)

پدے سورۃ کے در رسم باطل ہم کوئی۔ درے قسمہ اعمال دی: (۱) شرک، (۲) بدعت (۳) رسم: شرک سرہ عقیدہ/ایمان تباہ کیگی، بدعا توسرہ دین/اعمال تباہ

کیگی۔ او رسوماتوسرہ معاشرہ تباہ کیگی۔

(۱) شرک: شددے: چہ اللہ صفت اوجن مخلوق تدر کرے۔ یا د مخلوق صفت اللہ نہ بیان کرے

(۲) بدعت: چہ ہفہ کارا کرے چہ خیر القرون کے (یعنی دنی او صحابا دور کے) چا نہ دی کرے۔ یا کرے دی مگر تادرتہ یونہیہیت (لکہ سنتو/جتازے نہ روستودعا کول) در کرے دی

(۳) رسم: ہفہ کار چہ خیر القرون کے چا نہ دی کرے او اس کو لے کیگی مگر ثواب کپے نشی گنولے کیدے (کہ ثواب کپے گنولے کیگی نو بیباخو بدعت دے) نوداے رسم دے رسم سرہ معاشرہ تباہ

کیگی خلق تشکیکی۔ نبی در رسم ہاتو کی تدرے وارے دعا کرے دہ دہمے پہ موع۔ چہ عربو کے دارسم دو۔ چہ سر بہے درج/عمرے پہ موع بالکل نہ خردو بلکہ رکولے گوو بہے نو نبی

اوفرمانی: رحم اللہ علی کلقتین نوصحابا بہ تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی بہ بیافرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین نوصحابا بہ بیبا تیوس او کرڈ وعلی المقصرین نو نبی پدریم

زل اوفرمانی چہ رحم اللہ علی کلقتین و المقصرین نو رسم ہاتو کی تدر رسول درے وارے دعا کرے زکدہ چہ سرہ معاشرہ نہ تشکیکی لے کو لے شے۔

نو لکہ شنگہ چرد وشرک اوبدعا تو لازم دے دغدرنگ رد رسوماتو ہم پہ عماد باندے لازم دے۔ دا صرف پدے نہ کیگی چہ اللہ اللہ دیا کرو اودکھ نہ کسی کو دیا کرو۔ تہ چہ وارث د

نبی نودے نبی پشان بہ تکالیف ہم برداشت کوے۔

نوایت نمبر ۴ کے چہ کوہم درے رسونہ پہ عربو کے دو۔ قرآن دے تو ژ او کرڈ او خاص طور ددغے دریم رسم توڑے پہ نبی او کرڈ۔ چہ حضرت زید او حضرت زینب سرہ متعلق دو۔

چایت ۳۷ وغیرہ کے بہے بیان راشی۔

سورۃ سبا کی (ترتیباً) ۳۳ بعد از احزاب - نزولاً ۵۸ بعد از قسطنطنیہ

سورۃ احزاب	شمار	سورۃ سبا
آیت ۴ کے	۱-	نودلتہ پر شروع سورۃ کے الحمد للہ کے راوڑو۔ یعنی اثباتِ توحید کے اوکڑو
بد مخلوق نہ	۲-	آیت ۲ کے اصولِ دینی و علمِ غیبِ خانی او زان لہ کے ثابتی۔
دشو۔ اوعلت ددے	۳-	آیت ۳ کے فرمائی چہ کہ عمل وڑو کے دے یا لوے اللہ بہ دھنے اجر در کڑی۔
اوشو۔	۴-	نودلتہ مثال دھنے خلقو چہ احکامات نہ مئی نو آیت ۱۵ نہ دھغوی حالت او انجام ذکر کوی۔
ہتسے بیان کوونکے	۵-	آیت ۲۸ کے پرے ترقی دہ چوڑو لے دنیا تے لیگلے۔ ومارسلک الاکاتہ للناس بشیرا...
متبارہ کے۔	۶-	آیت ۲۹-۳۰ کے ترقی سرہ دفعہ سوال بیابیا نیگی۔
فرین ولامنفاقین و	۷-	نودلتہ حالت دسکرینوخانی: وقال الذین کفرو ان نوء من بھلد القران ولا بالذی بین یدیه
	۸-	آیت ۲۳ کے نمونہ دھنے بدو ردو بیانوی۔
	۹-	عاجزی دنورو انبیاء جناتو او اولیائے کرامو بیابیا نیگی۔
ذکرشو۔ وھما ال	۱۰-	نویات ۳۱ کے انکار دکافرو دقران نہ ذکر کوی۔ ربط ۷ کے ہم دا ذکر شوے دو۔
دیغیر گناہ اوکڑی نو	۱۱-	آیت ۳۷ کے فرمائی چہ اے مومنانونا سورہ ہم دیکھی ڈبل ٹو ابونہ دی۔ او بالا خانے دی۔
مڈیل ثواب د		دوی لہ۔
نہ او شوہ۔	۱۲-	نودلتہ آیت ۱۴ کے نفی د علم غیب نیگی د جناتو نہ۔ فلما خر صیحت الجن

نہیے د مشرکانو (چہ) وی تہ اللہ اختیار کرے دے) نو پے تلور وطر بقوسرہ دد غے شہے رد نیگی آیت ۲۲-۲۳ کے۔ پے تقسیم سورۃ کے دد غے طریقہ بیان بہ اوشی
وٹی / عصا د سلیمو
چہ چینجو / دینو خوڑ لے وہ۔ (۳) سورۃ ممتاز دے پے عجز انبیاء، جناتو، او فرشتو۔

د ڈیم د سببا واد

د آسلا لہین و قطر مونگ جاری کرے دے سلیمان د پارہ چیدہ د تانے

باتندے چہ دبیر یا نوھفہ اعمال ذکر کوی چہ سلیمان د پارہ بہنے کوو۔

دو یا تحوتو پہلک سبا کے آیت ۱۵ (۸) سورۃ ممتاز دے پے بیان ددے چہ داؤد تہ اللہ اسپندہ نرمہ کرے دہ۔ آیت ۱۰ کے والنالہ الحمدید

و مارسلک الاکاتہ للناس... (۱۰) سورۃ ممتاز دے پے آیت ۲۵ چہ اللہ فرمائی چہ موجودہ کافران دنگلے کافرو لیسے حصے تہ ہم نہری پہ طاقت کے

(دخلو رتہ) نیکا نو مخلوقا تو عاجزی اللہ ذکر کوی دے سورۃ کے - (۱) انبیاء کرام (۲) بادشاہان - لکہ داؤد اولیمان دواڑو ہم انبیاء

دواؤد بادشاہان (۳) فرشتے (۴) جنات

د مشرکانو کوی۔ چہ دے اولیاؤ لہ اللہ اختیار کرے دے او خلاصول کو لے شی۔ نویات ۲۲ کے دغلار پے تلور وطر بقوسرہ بندوی۔

تقسیم سورۃ او تقسیم دقران پہلخ او گورہ

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۵ بابوندے (۱) آیت ۱ - ۹ بیان و مقاصد اربعاً عالیاً و اثبات و توحید رسالت صداقت الکتاب ایمان با
اودے سرہ متعلق زبرد تنویف و رکوی نہ منو کو تہ۔

(۲) آیت ۱۰ - ۲۱ عجز و شرفاً و اربعاً ذکر کوئی۔

(۳) آیت ۲۲ - ۳۰ عجز و اولیاء ثابتوی پہ خلور و طریقوسرہ - اثبات و قیامت دلیل عقلی ۵

(۴) آیت ۳۱ - ۳۹ زجر منکرین و قرآن تہ، دھقوی حالات دنیوی او اخروی او اثبات و قیامت

(۵) آیت ۴۰ - آخر عجز و ملائیکو زجر بالشکر او اثبات و قیامت انفی و شفاعت قہری

تقسیم و سورتہ: سورۃ ۶۱ آں: ددے زائے نہ قرآن خلور حصہ شروع دہ۔ نکلے بیان شوے دے چہ قرآن پہ اعتبار دہم خلور و حصو کے تقسیم دے:

(۱) فاتحہ - ماندہ : الخالق لکل شیء هو اللہ ہر شیز ماجوز کرے دے او ماتہ دے محتاج پہ وجود راتللو کے

(۲) انعام - بنی اسرائیل: المرئی لکل شیء هو اللہ صرف پہ وجود کے نہ بلکہ پہ تربیت کے ہم ماتہ دی محتاج اگر چہ ہنغہ انبیا

(۳) کہف - احزاب: المبارک فی کل شیء هو اللہ پہ دغہ لو لو مخلوقا تو کے پہ ذرا ذرا کے کہ خیر دے او کہ شر ہنغہ ما پو لے د

(۴) سبا - ناس: اثبات و قیامت انفی و شفاعت قہری

ہرہ حصہ پہ الحمد للہ سرہ شروع کیگی مگر آخرہ حصہ کے دودہ وارے الحمد للہ دے۔ پہ شروع دوسورۃ سبا کے ہم

داز کہ چہ دلنہ دودہ مسئلے ذکر کو لشی۔ (۱) اثبات و قیامت او (۲) انفی و شفاعت قہری

سورۃ فاطر (س)

ترتیباً ۳۵ بعد از سبأ - نزولاً ۳۳ بعد از فرقان

رابطہ سابق سرہ:

شمار	سورۃ سبأ	شمار	سورۃ فاطر
۱-	آیت ۲۲-۲۳ کے چھ رکعہ اٹا بیٹہ شوہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔ مخلوقات حصہ داد/ معاون/ شریکان ندی۔	۱-	نودتہ پہر سورۃ کے الحمد للہ کے راڈرو۔ چہ الوہیت صفات صرف یواللہ راہ وایہ۔
۲-	رد د شرک ادشو پہ ثلور و جو ہا تو سرہ آیت ۲۲-۲۳ کے۔	۲-	نودے سورۃ کے اثبات دتو حید کوی بالادلۃ العقلیہ
۳-	ھرکعہ چہ سورۃ کے عجز شرفاؤ اربعاد ادشو اوصاف طور د حضرت داؤڈ او سلیمان	۳-	نودتہ آیت ۱۵ کے زیادت کوی چہ یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید
۴-	آیت ۴ کے اوے چہ زہ پد دے منکو (موء منانو) رزق عزتمند کرم۔	۴-	آیت ۷ دانی چہ صرف رزق نہ بلکہ اجر عظیم بہم ورکرم۔
۵-	لفی د تصرف وہ دائیباؤ نہ او دملکونہ	۵-	نویت ۲ کے اثبات دتصرف کوی اللہ جیل زان دپارہ
۶-	ھرکعہ چہ سورۃ کے ثابت شوہ داخرہ چہ اختیار صرف دیوانندے۔	۶-	نودتہ آیت ۱۳ کے دانی چہ اولیاء دپوستکی واکداران ہم ندی۔
۷-	آیت ۲۲ کے اوے لایملکون مشقال زرۃ.....	۷-	آیت ۱۳ کے دانی لایملکون من قظیم
۸-	آیت ۲۷ قل ارونی الذین الحنتم پیشرکاء	۸-	آیت ۴۰ قل ارء یتم شرکاء کم الذین تدعون من دون اللہ ارونی ماذ خلقوا من الارض....
۹-	سورۃ شروع دو پہ الحمد للہ سرہ	۹-	نودا سورۃ ہم شروع دے پہ الحمد للہ سرہ
۱۰-	آیت ۲۸ کے اوے ومارسلک الاکافۃ للناس بشیرا و نذیرا	۱۰-	آیت ۲۳ کے فرمائی انا ارسلک بالحق بشیرا و نذیرا

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پہ بیان دفرشتو و زرو آیت ۱
- (۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۲ چہ غیر اللہ لہے تے سر حاکم و بیٹے دے۔
- (۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۵ باندے (یاہما الناس اتم الفقراء الی اللہ واللہ هو الغنی الحمید)
- (۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۸ باندے چہ صیث ٹوک بہر بل بوج نشی او چتو لے اگر چہ دا دہ نیکہ و لے ندی۔ (اگر چہ لورو زائینو کے شتہ لاترو وازہ و زرا اخرہ مگردا سے تفصیل سرہ نہ دے)
- (۵) سورۃ ممتاز دے پہ مثال دمعجود حق او معبود باطل آیت ۱۹-۲۲
- (۶) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۲ باندے چہ قرآن تہ خلق کینی نو درے درجہ کے تقسیم شی۔
- (۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۷ چہ رگونہ و غر و نوہیا نو
- (۸) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۲۸ باندے چہ پہ مخلوقا تو کے علماء د اللہ نہیریگی (انما ینحی اللہ من عبادہ العلماء)
- (۹) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۱۰ باندے چہ کلمہ طیبہ جیل دیوگی لہ او چتوی
- (۱۰) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳۳ باندے چہ جہنمیان بہوائی چہ الحمد للہ الذی اذہب عنا الحزن

مقصد و سورۃ: اثبات دتوحید بالادلۃ العقلیہ اودا غا جو ی چہ غیر اللہ غاصول نشی کو لے نودے مسئلہ عقلی دلائل بیانوی۔

سورۃ یس کی ترتیب ۳۶ بعد از فاطر - نزولاً ۳۱ بعد از جن

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ فاطر	شمار	سورۃ یس
۱-	مسئلہ توحید نے ثابت کر لیا پہلا دلیل عقلی دوسرہ۔	۱-	نودے سورۃ کے پہلے مسئلہ دلیل نقلی بیانیگی دطر فہ صاحب یاسین۔
۲-	آیت ۷ کے اوے لہم اجر کبیر	۲-	آیت ۱۱ کے وائی اجر کریم
۳-	آیت ۱۹ کے اوے چڑوند (مشرک) او بیٹا (مکوح) پوشان ندی۔	۳-	نودے سورۃ کے دواڑوا انجام خانی۔
۴-	آیت ۲۳ کے اوے۔ لن تجد لسنة اللہ تبدیلا (دعا لقیو یہ حق دے دا اللہ پہ فیصلو کے تہا پہلی نہ رازی)	۴-	آیت ۲۹ کے پرے مثال پیش کوی چہ او گورہ شگہ اللہ ساڑہ کڑل پشان دسرے ایرے
۵-	نفی دشفاعت قہری او شوہ عقلی دلا کیلوسرہ۔	۵-	دلے پرے مثال پیش کوی پہ دلیل نقلی دصاحب یاسین نہ یعنی ترقی پہ ماسبق دہ۔
۶-	آیت ۱۳ کے اوے مایملک من قطیر	۶-	آیت ۷۵ کے ترقی دہ۔ چہ اختیار شہ چہ ستا امداد نہ محتاج دی دغا اولیاء او مڑی۔
۷-	آیت ۴ کے اوے چہ کہ ستا تکذیب کوی نو دا ہتخوانے طریقہ ددے مکرینو	۷-	آیت ۱۵ کے دھنے مثال دے چہ او گورہ شگہ تکذیب دے کڑے دود دے پیچہ برانو۔
۸-	آیت ۹ کے اوے کذالک العنور	۸-	آیت ۱۲ کے پرے ترقی دہ چہ صرف نشور نہ بلکہ حساب کتاب پہ ہم کیگی دمل۔
۹-	آیت ۸ کے فرمائی چہ شیطان درتہ بد عمل خایرہ کڑے دے۔	۹-	نودے سورۃ کے پہلے مثال دے چہ او گورہ دصاحب یسین دشمنانوتہ قتل دھنے خاکستہ کڑے شوے دو۔
۱۰-	مسئلہ ثابت کر لیا دوحید پہ دلا کیلویا بندے۔	۱۰-	نودے ترغیب فی التبلیغ دے پہ واقع دصاحب یسین چہ او گورہ پوتن دو۔ دمرگ پرواہ نے ندہ کڑے۔ او مسئلہ نے بیان کڑے دہ۔
۱۱-	آیت ۱۴ اوے چہ ستا اواز نداوری دا مڑی۔ او نہ ستا حاجت پورا کولے شی۔	۱۱-	آیت ۳۳ کے فرمائی چہ امداد شوکے چہ زہے غرق کڑم نو امداد بے ہم شوک نشی کولے۔
۱۲-	دے وارے توحید ذکر شو۔ آیت ۱۳ ۳ ۱	۱۲-	دے وارے لفظ صیہ ذکر کیگی۔
۱۳-	آیت ۱۰ کے اوے قللہ العزۃ جمیعا	۱۳-	مثال ددے عزت لکہ شگہ عزت چہ صاحب یسین تہ در کڑو۔
۱۴-	آیت ۶ کے فرمائی چہ انا لشیطن لکم عدو فاتخذوہ عدوا	۱۴-	آیت ۶۰ یعنی آدم لاتعبدا لشیطن

انتیازات دسورۃ:

- ۱) سورۃ ممتاز دے پہ واقعے دصاحب یسین چہ استناز انوصفائی نے کڑے دہ۔ او یا قوم شہید کڑے دے۔
- ۲) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۳ بانڈے چہ زہے ڈوب کڑم نو شوک نے راویسے نشی۔
- ۳) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۵۹ بانڈے وامتاز ایوم لہما لجر مومن جدائشہن ووزاے بحر مانو۔
- ۴) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۷۵ بانڈے چہ دے مشرکانو دا کوم مددگار ان نبوی دی چہل امداد رہ۔ نو ہتھیت کے داسرکان ددے مددگار ان امداد کوی۔
- ۵) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۸۰ بانڈے چہ ماد شہے اونے نداور پیدا کڑے دے۔
- ۶) سورۃ ممتاز دے پہ کرامت دصاحب یسین بانڈے آیت ۲۷ وعلنی من المکر مین۔
- ۷) سورۃ ممتاز دے پہ آیت ۶۵ بانڈے ایوم ختم علی افواہم

مقصد دسورۃ: نفی دشفاعت قہری او اثبات دتوحید او پہ دے دواڑو مسئلو بانڈے دلائل عقلیہ او نقلیہ فضائل دسورۃ یس:

حدیث دے چہ لکل شی قلب وقلب قرآن یس دہرش یوزرہ وی او قرآن زرہ سورۃ یس دے۔ علماء ددے مختلف وجوہات بیان کوی چہ سورۃ تہے قلب قرآن ولے دہیلے دے۔ فرمائی چہ ڈول بدن او ددے داعضاء دصحت دارو مدار پوزرہ وی۔ لکہ چہ ہنہ حدیث دے چہ خبر دار پہ بدن کے یوٹو شدہ دعوے چہ کہ داسمدی نوٹول بدن سم وی او کہہ دا خرابہ بیمارہ شہ ڈول بدن او داعضاء دسرہ خراب وی۔ ڈھم دغریگ چہ قرآن کے چکوم حلال و حرام او اور نوٹو ہن وی نو دا پہ مثال داعضاء وی۔ او ددے سورۃ مقصد دے اثبات دتوحید او اثبات د

قیامت اونٹی دشفاعت قہری دے۔ یعنی کہ داعقیدہ وراثی چہ قیامت شتہ ارقیامت کے ماٹوک داللدنہ نشی خلاصولے نو کہ ستاد اعقیدہ پورا او بخدی نو دقران پہ بیان کڑے شوے مسئلے حل حرمت اوپہ اوامرو اونو اہمی بدے عمل ہم وی۔ او کہ ماددے مسکونہ انکار او کڑو نو ماہہ ہیٹ ٹوک خلاص نہ کڑے شی۔ او کہ داگمان دے رائے چہ ماہہ بابا خلاصوی نو دقران پہ دے احکا ماتو اونو اہم وغیرہ بہ ہیٹ تکہ عمل اونہ کڑے شی زکہ چہ یہ زڑہ کے شتہ۔ نو ددے سورۃ دامتقصد ویریوی داللدنہ پکڑنہ پورزد قیامت چہ دقران پورزد او مرو او نواہی عمل او کڑہ۔

شیخ القرآن صاحب بددے وجہ دے فرمائیلہ چہ دے سورۃ کے دانسان اصل حقیقت نکارہ کڑے شے دے۔ چہ یوزل یکے لفظ نطقہ پہایت ۸۸ کے او درے دارے یکے لفظ صحیحہ رائے دے۔ پہایت ۲۹، ۴۹، او ۵۳ کے یعنی پیدائے د نطقے او پیدائش دے پہ صحیحہ مرگ دے پہ صحیحہ او قبر نہ راوتل دے پہ صحیحہ نو چہ راستا حقیقت دے نو بیا تکبر اوستی دے کوئے۔ او دقران، داللدنہ او درسول خلاف دے کوئے۔

ہفہ یوحیدیش کے چہ رازی چہ مژو تہ سورۃ یس او دوائے نو دھفے دامتقصد نہ دے چہ زنگدن او بے ہوشے کے درینہ سورۃ یس او دوائے بلکہ مطلب دادے چہ شہدخت دے ژوند دے او ہوش کے دے نو داسورۃ درتہ پہ معنوسرہ او دوائے چہ عقیدہ دے درست شی۔ او پدے پوھشی چہ قیامت کے ماداللدنہ ہیٹ ٹوک نشی خلاصولے۔

یادساتے چہ دقران دثلورے حصے دا رو مے باب دے۔ چہ یکے درے سورتوں دی (سبا فاطر او یس) چہ درے واژہ اثبات د قیامت اونٹی دشفاعت قہری کوی۔

پہ سورۃ سبا ایٹ ۲۲ کے نفی دشفاعت قہری کڑے دہ پندر یو و جو ہوسرہ (۱) مالکان ندی (۲) حصہ دار ندی (۳) مددگاران ندے لہذا دشفاعت اختیار ورسرہ شتہ۔

نوسورۃ فاطر کے پرے ترقی دہ چہ خلاصول زک نشی کوئے چہ عاجزہ دی۔ نوسورۃ یس کے پرے دلیل عقلیہ او نقلیہ راوژی چہ او گورہ صاحب یس ہم دای چہ ان یردن الرطن بضر الاتغنی شفا عتھم شیما ولا یتفقون۔

سورة الصفحہ کی

ترتیباً ۳۷ بعد از یس - نزولاً ۵۶ بعد از انعام

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة یس	شمار	سورة الصفحہ
۱-	چہر کل دے سورة کے مسئلہ ثابتہ کڑے شوہ پہ دلا نیلو عقلیاؤ او نقلیاؤ سرہ چہ بنیر اللہ نہ بل ٹوک خلاصہ کئے تبتہ	۱-	نودے سورة کے عجز المصطفین پہ مثل دسورة مریم ذکر کیگی چہ چہر شوہ مخلوقات کہ اسانی دی او کہ زمین وغیرہ دائول اللہتہ عاجزہ دی۔
۲-	عجز د کوا کب لکہ ستوری نمر سپو کئی ذکر شو۔ ایت ۳۸ ۳۹ ۴۰ وغیرہ کے۔	۲-	نودتہ عجز چہر شوہ مخلوقات تو ذکر کوی چہ شیکہ داعف غف کائنات عاجزہ دی دغہ رنگ پیغمبران او انبیاء ہم عاجزہ دی۔
۳-	ایت ۷۸ کے زجر بالا انکار قیامت وو	۳-	نودے سورة کے ایت ۱۶ او ۵۳ کے پرے زیادت کوی
۴-	ایت ۷۵ کے زجر شکر کا نوتہ وو چہ اولیاء ستا سواد اڈنی کولے بلکہ اڈہ ستا سواد اڈتہ محتاجہ دی۔	۴-	ایت ۲۵ کے دائی چہ دنیا کے خو پریدہ بلکہ آخرت کے بہ ہم امد اڈنی کولے۔
۵-	ایت ۵۲ کے دقیر نو و الو حسرت نے بیان کڑو۔	۵-	ایت ۲۰ کے دا حسرت بیانوی پہ نور و الفاظ سرہ۔
۶-	دسورة خاتمہ اوشوہ پہ تیج سرہ	۶-	نودا سورة ختم کیگی پہ ہم سرہ
۷-	اثبات در رسالت و ایت ۳ کے انک لمن المرسلین	۷-	نودے سورة کے مقصد رسالت ذکر کوی۔
۸	پہ جنت و اللہ طرف نہ سلام د تھے ذکر شو	۸-	پہ نولو پیغمبران و اسلام پہ آخر دسورة کے ذکر کیگی سلام علی المرسلین
۹-	ایت ۵۹ و امتاز و الیوم لبعثنا لکرمون	۹-	ایت ۲۳ و تفوہم انہم مسئولون

انتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۵ چہ مکالمہ جنتیا نو ذکر کیگی سکے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶۵ چہ زقوم نسبت نے کڑے دے دیشین سر و نو سرہ
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷۷ چہ دنیا کے ٹومرہ انسانان دی دائول نوح اولاد دے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰۲ بانڈے چہ ارادہ دوزخ کولو کوی ابراہیم ذہیل پگی۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۲۵ چہ الیاس د قوم درابلو بیان دے بعل نوبے بت تہ
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۱ چہ یونس متعلق کشتی والو گرہ اچولے وہ۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۷ چہ یونس د قوم تعداد نے بیان کڑے دے۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳۳-۱۳۴ چہ کہ یونس تیج ندوہ وکیلے نو ترقیامتہ بدکب پہ غیب کے وو۔
- (۹) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴۶ چہ پہ یونس اوند کدو راونچولا اودنمر نے بچاؤ در کڑو۔
- (۱۰) سورة ممتاز دے پہ ایت ۹۷ چہ ابراہیم دوزدولرہ مینار جوڑو لشی۔

مقصد دسورة: عجز المصطفین پشان دسورة مریم (دچہر شوہ مخلوقات عاجزی (۱) درے وارے د فرشتو (۲) نہہ وارے دانبیاء

(۳) دوہ وارے دجانا تو

دے سورة نہدقران آخری حصے دویم باب شروع دے چہ دیکے درے سورتوں دی سورة صفحہ ص زمر
تھے ڈوبے حصہ کے نفی و شفاعت قہری اوشوہ نودے سورة کے پرے ترقی وہ چہ خلاصہ لے شکوے چلہ عاجزہ دی اللہتہ۔

سورۃ ص (کی)

ترتیباً ۳۸ بعد از طافات - نزولاً ۳۸ بعد از نمر

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورۃ طافات	شمار	سورۃ ص
۱-	چہر کلہ دے سورۃ کے عجز المصطفین (عاجزی و چہر کڑے شوے مخلوقا تو) بیان شوہ	۱-	نودے سورۃ کے پرے ترقی دہ چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ایتلوا بالمصابئ تکالیف پرے ہم راغله دو۔ چہ زانہ نے تکالیف ندی لرے کڑے شوے۔
۲-	دے سورۃ کے د ادو (۷) ادلی العزم پیغمبر انوعا جزی بیان شوہ	۲-	نودانہ د نہو (۹) نور پیغمبر انوعا جزی بیانگی درے مفصل (داؤد سلیمان ایوب) او شپک مختصر (ابراہیم احق یعقوب اسماعیل یسعی) او ذکلفن
۳-	ایت ۳۵ کے ادوے چہ دوی تہ تو حید بیان شی نوخ اڑوی۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۳-	ایت ۶ کے پرے ترقی دہ چہ صرف چہلہ رخ ناڑوی بلکہ نور ہم اڑوی ایشو ایشو زانے ترے دا پیچیر بیان دی اولیاء نہ می۔ او زکہ چہ اجعل الالهة الھما واحدا ایت ۵
۴-	ایت ۱۷۳ کے ادوے ان چند نام الغالیون زموگ ٹکرے غالبے دی ہر وخت	۴-	ایت ۱۱ کے نمونہ ددے غلبے عذاب خالی۔
۵-	چہر کلہ دے سورۃ خاتمہ یہ تو حید اوشوہ۔	۵-	نو ادس پردے سورۃ کے پہ مسئلہ تو حید باندے د نہو (۹) انبیاء کرامو ذکر کولے شی۔
۶-	ایت ۳۵ کے دشمنیو تکبر بیان شو۔ دسکے تو حید نہ۔ اذا قیل لهم لا اله الا الله یتکبرون	۶-	ایت ۷ کے دشمنان تکبر اسکیم وکان من الکفرین
۷-	ایت ۲۳-۲۴ جگوار کافر اوز کردہ یہ قیامت کے پہ چیل مابین کے	۷-	نودے سورۃ کے دشمن کا نو جگوار ذکر کولے شی پد نیان کے
۸-	ایت ۱۶۵ کے دشمن تو حال ذکر دے۔ انالخن الصافون (موتگ دانہ پتہ بعدارے کے صف بستہ یو۔)	۸-	ایت ۷۳ کے فرمائی فسید المملکتہ کلھم اھمھون
۹-	ایت ۶۶ کے د کافر و خوراک پد دوزخ کے لا کون مھا (زقوم بہ خوری)	۹-	ایت ۵۷ فلید و قوہ جمیم و غساق گرے ادسہ او پیپ در غمونو پیکلی
۱۰-	دے سورۃ کے دشمنیو جگوار د موحدینو سرہ ذکر شوہ۔ لکہ دابر اھیم قوم جگوار ابراہیم سرہ	۱۰-	ایت ۶۲: دغہ شرکان بہ والی چہ و قالوا مالنا لالی رجالا کننا نعدھم من الاشرار

امتیازات و سورۃ

- (۱) سورۃ ممتاز دے پایت ۶ باندے چہ ایشو ایشو زانے ترے زانے ترے خوارہ شے دے سڑی نہ۔
 - (۲) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۱-۲۲ د داؤد ہفتہ واقعہ چہ پد یوال سڑی راغله دو
 - (۳) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ اسونود جہاد سرہ مینہ کوی ایت ۳۱
 - (۴) سورۃ ممتاز دے پہ واقعہ د سلیمان چہ ویلے یے دو چہ زما بدومرہ بچی پیدا کیگی چہ ہنوی نہ بہ لکھر د مجاہدینو جوڑوم مگر انشاء اللہ نے ندو ویلے نوھیٹ اونہ شو۔ ایت ۳۳
 - (۵) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۴ باندے چہ ایوب سزا ورکوی چلے بی بی تہ چہ چل درتہ اللہ خالی
 - (۶) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۶۲ باندے چہ نیمیان بہ والی چہ چرتہ دی ہفتہ شریان۔ مالنا لالی رجالا کننا نعدھم من الاشرار
 - (۷) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے یڈاؤڈ انا جعلک خلیفۃ فی الارض
 - (۸) سورۃ ممتاز دے پہ ایت ۴۲ د حضرت ایوب پہ پتہ چینہ کے دلا مہلو چہ حکم درتہ کڑے دو اللہ
- مقصد سورۃ: الابتلاء علی انبیاء بالمصابئ یعنی دھکے نہ بہ زیاتے ترے دی چہ او گورہ ایتلوا بالمصابئ تکلیفونہ پرے راغله دو۔ زانے ندو بچ کڑے شوے۔

سورة الزمر - ترتیباً ۳۹ بعد از ص - نزولاً ۵۹ بعد از سبا

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة ص	شمار	سورة الزمر
۱-	چہر کھردے سورة ص کے مسئلہ بتلوہا بالمصاب بیان شوہ چہ دائول مخلوقات عاجزہ دی۔ مصیبتونہ پرے راغلے دو۔	۱-	نو پیر مردے سورة کے ایت ۲ کے فرمائی فاعبداللہ مخلصالہ الدین مطلب دا چہر کھڑول عاجزہ دی نو بیا بندگی خاص کڑہ صرف دے یو اللہ لہ (یہ طبع میں د خداے توب)
۲-	پہ اول ددے سورة کے ترغیب الی القرآن دو۔ اوپا خرد سورة کے ہم۔	۲-	نو دے سورة کے ہم اول کے ترغیب الی القرآن دے۔
۳-	دشترکانو اعراض دسکے توحید نہ ذکر دو۔ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہا واحدا	۳-	نو دے سورة کے ددے اعراض مقابلہ کے گنودلائیل پہ توحید بیا نوبی۔
۴-	ایت ۵۰ کے اووے چہ جنت دروازے بہ دیکھے نہ کولووی۔	۴-	ایت ۷۳ کے فرمائی چہ فرشتے بہ درتہ استقبال تہ ولاڑے دی۔
۵-	ایضاً	۵-	ایت ۷۲ کے فرمائی چہ جہنم دروازے بہ بندوی کتہ چہ درتہ نزدیکی نواچا تک بہ جہنم دروازے پرے راکولو کڑے شی۔
۶-	ایت ۲۹ کے اووے چہ عقلمند ہفتہ دے چہ قرآن کے تدبر کوی۔	۶-	ایت ۱۸ کے فرمائی چہ عقلمند ہفتہ دے چہ صرف سوچ نہ بلکہ عمل ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۳ کے اووے وامن الہ الا اللہ	۷-	نو پیر دے سورة کے پرے عقلی دلائیل راوڑی پہ دغہ مسئلہ توحید باندے۔
۸-	دآدم تخلیق ذکر او شو پہ ایت ۱۷ وغیرہ کے	۸-	نو دے سورة کے ایت ۶ کے دآدم دا اولاد تخلیق ذکر کولے شی خلقکم من نفس واحدہ
۹-	دشترکانو یو اعتراض دو پہ ایت ۵ کے اجعل الالہة الہ واحدا	۹-	ایت ۳ کے دشترکانو یو اعتراض بقر یونالی اللہ زلفہ
۱۰-	دیکو او بدو خلقو ذکر او کڑے شو چہ دنیا کے ددی شحال دے۔	۱۰-	نودلتہ آخرت حوالے سرہ ددی بد حال ذکرے کولے شی ایت ۷۱ او ۷۳ کے وسیق الذین کفروا....

اقتیازات دسورة:

- ۱) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳ باندے پہ عقیدہ دشترکانو چہ اولیاء زمونگ دتقرب ذریعہ دی
- ۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶ باندے چہ کچے دمور پہ خبیہ کے پیر دے پردے کے پروت دی۔
- ۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۳ باندے چہ فرمائی اللہ انزل احسن الحدیث تشابہا مثالی
- ۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ دشترکانو مثالے پیش کڑے دے د مشترک خر سرہ۔
- ۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۵ باندے چہ کلہ مشرک تہ توحید بیان شی نوزوڑے ننگ شی۔
- ۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۵۳ باندے چہ اطماع ایت داول تران دے۔
- ۷) سورة ممتاز دے پہ شردو د کافرانو جہنم تہ ایت ۷۱ وسیق الذین کفروا الی جہنم زمرا
- ۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ اعلیٰ ہفتہ روح چہ فیصلہ نے شوہ دہ دمرگ۔ او ناعلیٰ ہفتہ روح چہ لا فیصلہ نے ندہ شوہ۔

مقصد سورة اثبات توحید بالادلۃ العقلیہ او رد شہادتو دشترکانو

مختصر خلاصہ دسورة: داسورة روتے دے دھوشکو سورتونہ چہ سورة سبانه را شروع دو پہ یو انداز کے چہ ڈولو مقصدو نئی دشفاعت قہری۔

- ۱) سورة سبا کے دو عجز الشفاء (۲) نو فاطر کے پیر دغہ مسئلہ (عجز الشفاء) باندے دلائیل عقلی دو۔ (۳) نو سورة یس کے پیر دغہ مسئلہ باندے دلیل نقلی دو۔
 - ۲) نو پہ صفات کے پیر دے مسئلہ باندے نورا ترقی وہ۔ چہ نچلہ ہم عاجزہ دی (۵) نو ص کے پرے نورا ترقی وہ چہ ابتلوہ بالمصاب
- نوردے غے جگے ۵ داڑہ سورتونو نچوڑ پیر دے سورة کے راوڑی۔ دلتہ دغہ توحید بیا پیرا راوڑی۔ لکھ ایت ۲ ۶ ۱۱ ۲۹ ۳۸ ۴۳ ۴۶ ۶۲
- اتمدوارے توحید ذکر کوی چہ کیے خلاصہ دجگو سورتونو وہ۔

سورة المؤمن کی (ترتیباً ۴۰ بعد از زمر - نزولاً ۶۰ بعد از زمر)

(دورة الزمر نہ تراخاف پورے دلوں کو سورتوں کو ترتیب نزول مسلسل روان دے)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الزمر	شمار	سورة المؤمن
۱-	دے سورة الزمر کے رد و شفاعت قہری او کڑو۔	۱-	نود و نعت ایت ۱۴ کے فرمائی فدو اللہ مخلصین لہ الدین نو پدے وجہے متصل راڈو۔
۲-	ترغیب الی القرآن دو شروع کے ہم اوپہ در میان دوسورة کے ہم بار بار	۲-	نود اسورة ہم شروع کیگی یہ ترغیب الی القرآن سرہ۔
۳-	پہ آخردے سورة کے اوپہ چہ فرشتے ہر دوخت د اللہ تا بعد ارے دی۔	۳-	نودے سورة ایت ۷ کے فرمائی چہ موحدینو پارہ دودی د والدینو پارہ اولاد او خزے د پارہ دافرشتے دعا او استغفار ہم غواڑی۔
۴-	ایت ۳۶ کے اوپہ چہ اللہ نے گمراہے کے پریدی نو مہر دگمراہے ورتہ اولگوئی نو ہیٹ ٹوک ورتہ لارہ نشی خود لے	۴-	دھغے مثال چہ او گورہ پو طرف تہ موئی او بل طرف تہ رجل مومن کو ششونہ کوی مگردغہ فرعونیان پہ لارہ نشو زکہ چہ اللہ ورتہ مہر دگمراہے وغلے ووپہ چہ دودی دضداد و عناد۔
۵-	ایت ۳۷ کے اوپہ اللیس اللہ یز ذوالنقمام (آیا نہ دے اللہ خاوند بدلے)	۵-	ایت ۴۵ کے مثال پیدے پیش کڑو۔ چہ او گورہ اللہ موئی او رجل مومن بدلہ واخستہ او فرعونیان نے تباہ کڑل۔
۶-	ایت ۵۹ کے اوپہ چہ دوی دحق تکذیب کوی۔ واسکیرت اوزان غٹ گزوی۔	۶-	نودے سورة کے پرے زیادت کوی چہ صرف تکذیب نہ بلکہ جگڑے او بحث مباحثہ ہم کوی۔
۷-	ایت ۶۶ کے وچیلے دو چہ یو اللہ بندگی کوہ	۷-	ایت ۱۴ کے وائی چہ دے بندگے کے اخلاص پیدا کڑہ چہ بل ٹوک کہے اللہ سرہ شریک نہ کڑے۔ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۸-	ایت ۵۴ کے اوپہ چہ ستا سواد ادیہ اونہ کڑے شی دا چانتہ چہ رادد شہ وائے بغیر اللہ نہ۔	۸-	ایت ۱۸ کے فرمائی ما نطالمین من جیم ولا شفیج یطاع
۹-	ایت ۲ قاعبد اللہ مخلصا لوالدین ایت ۳ اکا اللہ الدین الی اللہ	۹-	ایت ۱۴ فدو اللہ مخلصین لہ الدین
۱۰-	آخر سورة کے اوپہ وقیل الحمد للہ رب العالمین	۱۰-	ایت ۶۴ کے فرمائی چہ فتمک اللہ رب العالمین
۱۱-	ایت ۴۵ کے دشرک حال ذکر و۔ چہ تو حید سرہ نے تندے گنہ گشی او غصہ شی۔	۱۱-	ایت ۱۲ کے نور حال دے دے شرک بیانوی ڈاکم بانہ اذا دعی اللہ وحدہ کفر تم وان یشرک بہ تو منوا
۱۲-	سات بار توحید ذکر و۔	۱۲-	دلنہ سات بار توحید ذکر و۔

امتیازات دوسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ ترغیب الی القرآن سرہ او تبلیغ الی القرآن سرہ پہ نوے انداز کے۔
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ پہ دعا و فوستو د ملائیکو د موحدینو پارہ دھغوی والدینو، خزو، بچو وغیرہ د پارہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ بیان درجل مومن ایت ۲۷ نہ روستو نے تفصیل کیگی۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ بیان د عذاب قہر د فرعونیانو ایت ۴۶ چہ پہ فرعونیانو سحر او ماخام عذاب وژانڈے کولے شی۔ النازیر ضون علیہا عندوا و عسیا
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۸۳ بانڈے چہ کہے بیان دھغے علما د دے چہ پہ چیل علم مشرورہ دی او اللہ کتاب تہ نہ کینی۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۹ بانڈے یلعلم خامیۃ الامین
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ چہ او بیبا دے فرعون دہ انی اخاف ان ینبدل دیکم
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۴ بانڈے و افوض امری الی اللہ زہ سپارم چیل کارونہ یواللہ تہ

مقصد دوسورة: نفی د شرک فی الدعا او اثبات د توحید پہ عقلی نفی او وحی د لائیکوسرہ او طریقہ تبلیغ او پیدے مثال درجل مومن او یو بس اعتراضات پہ توحید د طرفہ د منکرینو

(شاہے خبرے بل ختہ او گورہ)

او دھغے جو ابونہ۔

(۱) یاد ساتے چہ اسورۃ تفریح کو لے شی یہ نکلے سورتو نو باندے لکہ شنگہ چہ سورۃ الرعد تفریح شوے دو۔ پہ نکلے سورتو نو باندے۔ اسورۃ الانبیاء تفریح دو پہ نکلے سورتو نو باندے۔ سورۃ یونس کے باند مقاصد راجحہ دو سورۃ ہود کے ہفتہ ٹلور مسکے بیان دے لکہ۔ العباد للہ وجہہ + نفی و شرک فی العلم + ترغیب فی التبلیغ + تسلی نو سورۃ یوسف کے بیان کڑے شوے دو دتے نو سورۃ الرعدے پرے تفریح کڑو چہ ہر کلمہ ٹول عاجزہ دی نو لہ دعویٰ الحق

(۲) دشان سورۃ الانبیاء ہم دو۔ لکہ سورۃ الکہف کے نفی و علم غیب وہ چہ انبیاء او اولیاء نہ دی خبر نو سورۃ مریم کے عجز المصطفین بیان کڑو پہ طے کے اے اوے چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب تکالیف پرے ہم رانگے دو۔ نو سورۃ الانبیاءے پرے تفریح کڑو۔ چہ فلم تمدحون نو بیاد لے ورنہ ادا زونہ / چنے وٹے چہ اور سے او رآمد شے۔

(۳) نو ہم دغے اسورۃ المؤمن تفریح دے پہ نکلے سورتو نو باندے لکہ سورۃ سہا کے نفی و شفاعت قہری وہ او عجز و انبیاء او اولیاء ذکر و نو سورۃ فاطر کے پہ دفعہ عجز باندے یونس (۱۱) دلائل عقلیاً و سرہ دغے مسئلہ ثابتہ کزلہ بیاسورۃ یس کے دلیل نقلی دصاحب یس نہ پرے پیش کڑو چہ اعتقاد امن دون اللہ الہیتہ ان یردن الرحمن بضر..... نو سورۃ طافات کے پرے ترقی پیش کزلہ چہ عجز و انبیاء او نور و مخلوقات توے ذکر کڑو۔ چٹول عاجزہ دی سورۃ ض کے وائی چہ صرف عاجزہ نہ بلکہ ابتلاء بالمصائب نو سورۃ الزمر کے دغے نکلے سورتو نو خلاصہ وہ دعویٰ و توحید او ۸ بار دلائل عقلیہ دے ذکر کزل۔ او ۸ بار ترغیب الی القرآن دو۔ نو اسورۃ المؤمن پچھنے نکلے سورتو نو تفریح کو لے شی۔ چہ ہر کلمہ وائول مخلوقات عاجزہ دی نو ایت ۱۴ فدعو اللہ مخلصین لہ الدین پہ فادعہ کے دا فا تفریح دپارہے راوڑے دے۔

(۴) نو مقصد سورۃ نفی و شرک فی الدعا اثبات و توحید او طریقہ تبلیغ بالقران

(۵) بلکہ خبر یاد ساتے چہ ددے زانے ندا دریم باب و آخری حصے شروع دے آخری حصہ و قران شروع وہ۔ سورۃ سہانہ چہ اثبات و آخرت کوئی۔ پہ دے دریم باب کے ۷ سورتو نہ دی چہ دے تہ حوامیم سیخ وائی یعنی ہفتہ اووہ سورتو نہ چہ تم سرہ شروع کیگی۔ دے حوامیم تہ لباب القرآن ہم وائی حضرت ابن عباس فرمائی چہ لکل شیء لباب و لباب القرآن حوامیم دے تہ و لے لباب و قرآن وائی زکہ چہ قران اصل مسئلہ چہ ہفتہ بیان و توحید دے نو چہ پہ دفعہ مسئلہ و توحید کو ماعتراضات دی نو دے حوامیم سیخ کے دھنے ۱۱ اعتراضو جو ابونہ ذکر دی نو پہ دے و جدے حوامیم سیخ تہ لباب القرآن دے کیگی۔ لکہ شنگہ چہ سورۃ یس تہ قلب القرآن وینکلے کیگی۔

سورة فصلت / حم سجدہ کی (ترتیباً ۳۱ بعد از مؤمن - نزولاً ۶۱ بعد از مؤمن)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة المؤمن	شمار	سورة حم سجدہ
۱-	چہر کلمے دے سورة کے دامسکہ ثابتہ کڑلہ پہ عقلی، نقلی، اور وحی دلا کیلوسرہ چلا آئیں دیکھنے صرف یواللہ دے بل ٹوک نشہ۔	۲-	نودلے رد و شبہا تو شور و کیگی۔ زکہ چدا دہا بل پرستوہ خوائے طریقہ چکلہ مسئلہ بیان شی پہ دلا کیلوسرہ نودوی نور شبہات پیدا کڑی او اعتراضونہ کوی۔
۲-	ایت ۳۰ کے اووے چہ تاسو یروم دعذا یونونہ	۲-	ایت ۱۵ کے تفسیر ددغے عذابونہ کوی۔
۳-	ایت ۴-۵ کے اووے چہ کافر بہ ہمیشہ حق خلاف جگہ کوی۔	۳-	ایت ۲۶ کے ہفتہ طریقہ ددوی دجگہ بے بیانوی چدوی وائی چہ شور جوڑ کڑے واللہ یہ کتاب کے۔ وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغو فیہ
۴-	ایت ۸۳ کے زجر ہونو مایا نونہ دو۔ چہ ہونوی وائی چہ مونگ لہ نہ چل علم کانی دے۔ قرآن تہ شہرہ کیونہ۔ فرحوا بما عندہم من العلم نہ چل علم نازیل	۴-	ایت ۵ کے زجر وروکوی امیا نونہ چد وائی چہ مونگ یہ قرآن نہ پوہیکو نو شہرہ قرآن تہ کیونہ۔ وقالوا قلوبنا فی اکریمہ مما تدعون الیہ
۵-	ایت ۱۶ کے اووے یوم ہم ہمزون پدغہ روز کے بدوی اللہ تہ جناح وی پٹ پٹی	۵-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ پیدل شکوے چہ ددوی اندامونہ بہ پدوی گواہی کوی۔
۶-	شروع کے ترغیب الی القرآن دو۔	۶-	نودلے ہم شروع کے ترغیب الی القرآن دے۔
۷-	ترتیباً او نزولاً برابر دے یعنی یو بل پے دی۔	۷-	ترتیباً او نزولاً یو بل پے دی۔
۸-	جگہ ادا کافر و ذکرہ پ ایت ۴ کے مایا چلا فی ایت اللہ الذین کفروا	۸-	وجہ جگہ ذکر کوی ایت ۵ کے وقالوا قلوبنا فی اکنہ
۹-	ایت ۳۱ کے اووے چہ ما عادیان او ثمودیان ہلاک کڑل۔	۹-	ایت ۱۵ کے علت دہلاکت خانی فاما عاد فاسکمر وا فی الارض او ایت ۷ کے واما ثمود۔ فاستحو العمی...
۱۰-	ایت ۷ کے اووے فرشتے قرآن والود پارہ دعا مغفرت غواڑی۔	۱۰-	ایت ۳۰ کے فرمائی چہ دے قرآن والونہ فرشتے رازی اولی وروکوی۔

انتیازات دسورة (۱) سورة ممتاز دے پہ شبہا توابع بعد البیان باندے

- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۱ باندے چہ اسان نہ تے تعبیر او کڑو پدخان سرہ یعنی نشہ دو شہم کڑو۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۶ باندے چہ قرآن والا بہ ہلہ کزورے کڑے شی چہ تاسو دھونوی پدورسونو/بیا نونو کے شور جوڑ کڑے۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۰ باندے چہ بشارت پہ استقامت بی الدین باندے۔
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۲ باندے چہ اللہ پہ یوچدا نشان سرہ فرمائی چہ زہ بددے قرآن حفاظت کووم سورة حجر ایت ۹ کے پہ چدا نشان سرہ دیکھے دو۔
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۹ باندے چہ کافر بہ وائی جنم کے۔ چہ یا اللہ مونگ تہ او خانی ہفتہ دودہ قسمہ خلق چہ زچو لاندے دے دل دول کڑو۔
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۳ باندے چہ قرآن سرہ دشمن دوست کیگی۔ لکہ شنگہ چہ ال عمران ۱۰۳ کے دیکھے دو۔ مگر دل نہ پہ چدا نشان سرہ وائی۔
- (۸) سورة ممتاز دے پہ ایت ۶-۷ مشرک یو ہفتہ دے چہ زکوٰۃ نہ وروکوی۔

مقصد سورة: نفی وشرک فی الدعا او دفع و شبہا توابع اور بجاؤ (دے حوا میسول یو مقصد دے چہ ہفتہ نفی وشرک فی الدعا دے او دفع دعوہ نکلے سورة مؤمن کے درے وارے تیرہ شہہ لکہ ایت ۱۳ اللہ فدو اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ وقال رکم الدعوی استجب لکم.... ایت ۶۵ کے حوا لکی لا الہ الاہو فدعوہ مخلصین لہ الدین نودے سورة کے پرے شبہات منکرینو بدغے دعوہ بیان کڑل نودھے جو ابونہ ورسرہ بیانگی۔

(خلاصہ د سورة بل مخ تہ او گورہ)

خلاصہ مختصر: سورۃ کے غلو و شہادت دطرزہ مشترکینو اودھنے جوابونہ ذکر دی۔ یہ شروع کے ڈوبے ترغیب الی القرآن او زجر منکرینو دقرآن تہ ذکر دے۔ بیایہ ۵ نہ شہادت شروع دی۔ نو

(۱) ڈوبے شہید/اعتراض ایہ ۵ وقالوا قلوبنا فی اکنہ استاچہ جزہ مونگ نہ پوہیگو۔ بتاخرے زمونگ د سمجھ نہ بالاتردی۔ لک چہن ایمان والی چہ مونگ قرآن تہ شہادہ کیونہ۔ زکہ

چہ دے لہ ۱۴ علوم ضروری دی۔ داشہیدہ دتخوانہ راروان دہ۔

نواہت ۶ کے جواب دے۔ چہ قرآن ہم داخبرہ کوی چہ قل انما انما بشر منکم زہ ہم ستاسو پیرنگ انسان ہم نو چہ زما پہ سمجھ کے رازی دقرآن نو ستاسو سمجھ کے ولے نہ رازی۔

یوہی الی فرق زما وستاسو مابین کے دادے چہ ماتوہی کیگی اوتا سوتہ نہ کیگی۔ دشوہی کیگی؟ انما الہکم الہ واحد دادو حید مسئلہ اسانہ مسلدہ اخرو لے ستاسو سمجھ کے نہ رازی۔

(۲) دویمہ شہید/اعتراض مونگ ستاخرہ زکہ نہ منو چہ شیپے بابا/ولی پہ خوب کے راعلے وو۔ اوکوٹھی یے راتہ نیغہ نیغہ کولہ چہ کہ زما پہ نوم دے نذر سختہ بند کڑلہ نو نقصان بدرکزم۔ لہذا

مونگ ہفتہ زور دین پے زو۔

نواہت ۲۵ کے جواب: وقصینا لہم قرآنآء... دابابا/ولی اللہ نہ بلکہ ستاسو ہفتہ دوست ابلیس دے چہ پتاسو مقرر دے اوستاسو دوست دے۔ اولیاء خوستاسو دحال نہ

بے جزہ دی۔

(۳) دریمہ شہید/اعتراض چہ ہرہ دا کتاب واللہ کتاب نہ دے ورنہ دا پہ ضرور بلہ جبہ کے راعلے دے۔ تہ ہم عربی یے او دقرآن ہم پہ عربی کے دے لہذا دا نہ چلہ لگ لگ جوڑوے پہ

چلہ جبہ کے اویاے خلقتو نہ بیانوے۔ کہ داد اللہ کتاب وونو بلہ جبہ کے پہ راعلے وو۔

نواہت ۳۳ کے جواب ء اُحییٰ و عَزَّی ک قرآن بلہ جبہ کے راعلے وو نو بیابا دے دا اعتراض کو چہ قرآن عجیبی جبہ کے دے اور رسول عربی دے۔ مونگ نہ منو دقرآن۔

(۴) غلو رمہ شہید/اعتراض: چہ کہ دقرآن رشتیا اللہ طرفہ دے نو پہ یوزل پہ راعلے دے۔ دا خو چہ لگ لگ بیانوے لشی۔ نو مطلب داشو چہ دا رسول د زانہ جوڑوی۔

نواہت ۴۵ کے جواب چہ موسیٰ تہ پہ یوخت او پہ یوزل راعلے وو۔ ہفتے کے ہم تاسو اختلاف جوڑ کڑو۔ ہفتہ ہم تاسو اواز نہ منو۔ یعنی تاسو بنی اسرائیلونہ پہ ضد او عناد کے کم نہ

ے۔

نوداعلو شہیدہ منکرینو دتہ سورۃ کے بیان دی۔ بیانورے دے شہیدہ منکرینو الشوری کے بیانیگی۔

سورة الشورى کی

(ترتیباً ۴۲ بعد از حم سجدہ - نزولاً ۶۲ بعد از حم سجدہ - دعویٰ مسیح ترتیب یوشان چلیگی)

رابطہ مابین سرہ

شمار	سورة حم سجدہ	شمار	سورة الشورى
۱-	ژوبے ربط دادے چہ دائرہ سورتونہ ترتیباً او نزولاً یوں پے دی۔	۱-	دفعہ نکلے کے ژوبے ربط شو۔
۲-	سورة مؤمن کے دعوہ دتوحید ذکر کر لے۔ ایت ۱۴ کے فاعل اللہ تخلصین لہ الدین نوسورة حم سجدہ کے ادوے چہ ان الذین قالوا ربنا اللہ ثم استقاموا اتقوا اللہ علیہم الا تخافوا دغے موحدینوتہ فرشتے تسلی درکوی	۲-	ایت ۱۰ کے دا دتوحید مسئلہ نورہ ہم پہ نکلے بوزی چہ ذالکم اللہ ربی علیہ توکلت والیہ انیب
۳-	سورة حم سجدہ کے دشمن کیوں طرفہ شورشے دے پے دعوہ دتوحید باندے۔ ادھنے جو ابونہ دو۔	۳-	نودلہ نور درے اعتراضونہ پے دعوہ دتوحید ادھنے جو ابونہ بیانیگی
۴-	ایت ۶ کے ادفرماں چہ انما الھکم الہ واحد فاستقیموا لیہ پدے مسئلہ کلک شہ۔	۴-	ایت ۱۵ کے فرمائی چہ واستقم کما امرت ولا تتبع اھواھم پدے دعوہ دتوحید کلک شہ او ددے مشرکانو دخواہشا تو پے نشے۔ او گورہ اھواھم دے دیکلے دے دشمن دے ندے دیکلے
۵-	ایت ۱۲ کے ادوے واوحی فی کل سماء امرھا اللہ ہر زائے کے چیک او امر مقرر کر ل۔	۵-	ایت ۵۲ کے فرمائی وکذا الھ او حیبا الیک روحا من امرنا داستا ینبیر کول ہم زم د او امر و نہ یوا مردے۔
۶-	ایت ۳۰ کے ادوے چہ والہشروا بالجمیع الھی کلتم تو عدون فرشتے موحد تہ دجنت زیری درکوی	۶-	ایت ۲۲ کے پدے غے ترقی دہ فی روضت الجنت لھم ما ینشاءون عند ربھم نہ صرف باغیچے دجنتونو بلکہ پورا جھکیل دخواہشا تو بندے ہلنہ براہرشی اے موعہ
۷-	دقران ددہ نومونہ ذکر شول ایت ۴۴ کے ہڈی و شفاء	۷-	ایت ۱۷ کے ددہ نور نومونہ دقران حق او میزان ذکر کیگی اللہ الذی انزل الکتب بالحق والیمیز ان
۸-	ایت ۵ کے ادوے وقالو لولم یاتنا کنہ مشرکین وائی چہ مومگ زڑے نہ ستاد مسئلہ نہ کوڑگی	۸-	ایت ۱۳ کے فرمائی چہ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ دتوحید مسئلہ پدے مشرکانو ڈیرہ خندہ او بدہ گئی۔

انتیازات (سورة: ۱) سورة ممتاز دے دوجی در یواقسا مو سرہ ایت ۵۱ کے: اللہ نہ کوئی خبرے انسانانو کے چاسرہ گر پدے در یو پریقو یو قحیا الہام (زڑے کے خبرہ اچول لکہ دعویٰ موربی بی تہ)

دویم: اومن ورا عجاب لکہ موسیٰ سرہ پیکوہ طور باندے دریم: اویرسل رسولاً رایکل دفرشتے پیغمبر تہ

(۲) سورة ممتاز دے پدے در یو اعتراضونو دمنکرینو طرف نہ چہ دارنگ اعتراضات نورو سورتونو کے نشند۔

(۳) سورة ممتاز دے پے ایت ۴۹-۵۰ باندے بمھب لمن ینشاء اناھا و بمھب لمن ینشاء الذکور او یزودھم ذکرانا واناھا.....

(۴) سورة ممتاز دے پے لفظ میزان سرہ چہ قران تہ اللہ میزان ویکلے دی۔ ایت ۱۷

(۵) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۱ کے پے الفاظو لیس کملہ سرہ چہ اللہ ینشان کے مثالونہ میانوہ زکے چہ اللہ مثال نشند۔ دشرک دے۔

(۶) سورة ممتاز دے پے ایت ۱۳ باندے چہ مشرکانو باندے دتوحید مسئلہ بدہ گئی۔ کبر علی المشرکین ماتدعون الیہ

مقصد سورة: نفی دشرک فی الذعا (دا ڈولو حوا میمو مقصد دے) اودفع دنورو در یوشہا تو دمنکرینو طرف نہ پے مسئلہ دتوحید باندے۔

(خلاصہ سورة بلح تا او گورہ)

خلاصہ مختصر: حواہم سبع دسورۃ مؤمن نہ شروع دی۔ حملتہ دلو لوجواہم سبع دعوہ ذکر شوہ۔ چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین صرف واللہ ندعا غواڑہ بل چاندہ غواڑہ دادعوہ درے دارے ذکر شوہ۔

ایت ۱۴ کے ایت ۶۰ کے او ایت ۶۵ کے

نوسورۃ حم سجدہ کے پرے تلوراعتراضونہ ذکر شول پیدغہ دعوہ باندے اودھنے جوابونہ اشول۔ چہ ہف دا دو۔

(۱) مونگ ستا پیرہ نہ پوہیکو ایت ۵ کے اودے وقالوقلوبانی اکنت ایت ۶ کے ورتہ جوات وکوی چیزہ انسان ہم شہ بل مخلوق خونہ ہم چیز ما پیرہ نہ پوہیکے قل انما انابشر مملکم

(۲) مونگ ستا خبرہ زک نہ منوچہ دشتہ مہ بابا/ولی یروی چہ درہ خبرہ مہ منہ نوجواب ایت ۲۵ کے وودچہ ابابا نہ بلکہ شیطان دے چتا سوری۔ چہ قرآن نہ لرے نوشیطان پیدے ملگرنے

دی لکسورۃ الزخرف ۳۶ من یعیش عن ذکر الرحمن نقیض لہ شیطانا فھولہ قرین

(۳) چہ قرآن د خدائے کتاب وے نوبلہ جہ کے ولے نہ راتلو۔ نوجواب ایت ۴۴ کے وء اعجمی و عربی راشداتماشا او گورہ چہ قرآن عجمی جہ کے دے او رسول عربی دے۔

(۴) داتقرآن پو یو دارے ولے رانغے چہ لگ لگ رازی۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ موسیٰ تورات پو یو دارے رانغے نو ہف دے کوم اومنو۔

نواوس دے سورۃ الشوری کے درے نور اعتراضونہ ذکر کوی۔

(۱) دے ڈومی اعتراض دوہ شاخونہ دی یو شاخ: دا خبرہ دو حید چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نہ زانہ کوی بل شاخ: دا خبرہ ستانہ نکلے پیغمبر انونہ کڑے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۳ کے کذا لک یوحی الیک والی الذین من قبلك دا خبرہ نہ درانہ نہ کوی بلکہ پیدے تاتہ دہی کیگی اوصرف تاتہ نہ بلکہ ہنخو انو پیغمبر انونہ ہم دہی کڑے شوہ۔

دوے مسئلے چہ فادعواللہ مخلصین لہ الدین نودواڑو شاخونہ دے اعتراض جواب اوشو۔

(ب) ایت ۱۳ کے تفصیلی جواب کوی۔ چہ تاتہ کوم دین دہی کیگی ددغے دین دہی نوح تہ ابراہیم تہ او موسیٰ تہ اودغے عیسیٰ تہ ہم شوہ۔ نوچہ میز کے کوم پرینخول ہف

ہم دیکے راغلل

(۲) دویم اعتراض: ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوی دا کومہ چہ تہ کوی چہ ویلے شتہ۔ ادا بابا نہ راری اودھنے ستا پیرہ حال خبر نہ دے۔ بلکہ نور ملیان خودائی چہ ویلے شتہ

ولے آدم دہی وسیلہ نہ دہ نیولے۔

دوہ جوابونہ کوی:

(الف) ایت ۴ کے وما تفرقوا الا من بعد ما جاء ہم العلم بنیاد اللہ باغیان دی چہ وائی چہ اللہ پیرہ ویلے سوال نہ قبولی۔

(ب) بل جواب ایت ۲۱ کے ام لھم شرکاءو شرعوا ہم من الدین ایادوی بل خدائے شتہ چہ خدائے ورتہ دین رالیگے وی اودھنے کے داوی چہ ویلے دذوا توشتہ۔ اود اللہ نہ براہ

راست غوستورہ سوال نہ کیگی۔

(۳) دریم اعتراض: ہنخوئی ٹول کتابونہ ستادغے مسئلے خلاف دی۔ کتابونہ کے ویلے ذکر دی۔ تہ دھنے کتابونہ لیکو کونہ غٹ سڑے خونہ۔

نو ۵ جوابونہ کوی

(الف) ایت ۱۰: وما تخلقتم فیہ من شیء فھمہ الی اللہ ستاسو اختلاف والا مسئلہ اللہ پیرہ کتاب یعنی پیرہ قرآن سرہ حل کڑہ۔ زکہ چہ اسوئی دہ۔

(ب) ایت ۱۵: قل امنک بما انزل اللہ من الکتاب ما پیرہ قرآن ایمان راوڑے دے پیرہ بل کتاب نہ۔ کہ ستاسو کتابونہ دذوا تو ویلے دی نو نہ منم

(ت) ایت ۱۷: اللہ الذی انزل الکتاب بالحق والمیزان راوڑہ ستا دا خبرہ اوقیہہ چہ پیرہ قرآن اے اولو چہ ویلے شتہ او کہ براہ راست دغوستو تعلیم وکوی قرآن۔

مومہن ۶۰ وقال ربکم الدعویٰ اجعلکم پیرہ کے راتہ وسیلہ دذوا تو ثابت کڑہ یا لجیب دعوۃ الدارح اذا دعان دیکے راتہ وسیلہ ثابت کڑہ

(ث) ایت ۴۷: استجبوا لربکم دعقیدے باب کے نور و کتابونہ پیرہ نہ زہ۔ بلکہ دچیل رب کتاب پیرہ لاڑش۔

(ج) ایت ۵۲: وکذا لک اوصینا الیک روحا من امرنا ما کنف تدری ما لکتاب ولا الایمان لکن جعلنہ نوراً نھدی بہ من یشاء من عبدنا دا ایمانیا تو دپارہ قرآن کریم کافی کتاب

دے دہل کتاب ضرورت تختہ دعقیدے زده کولود پارہ۔

یادساتے داٹول اودہ اعتراضات/شہادت شول دسکرینو طرف نہ پیدعوہ دو حید باندے۔ نکلے پیرہ ہم بیانیگی پیرہ نور و سورتونو کے۔

سورة الزخرف کی (ترتیباً ۴۳ بعد از شوری - نزولاً ۶۳ بعد از شوری)

رابطہ مابین سوره (اگرچہ بعضے علماء دوسے نوردخوا میسبج ربط نہ بیانوی۔ زکہ چرٹو لو جو ایمو یومقصد دے۔ مگر بعضے علماء دا شاعت نے بیانوی۔ نومونگ نے زکہ بیانوی۔)

شمار	سورة الشوری	شمار	سورة الزخرف
۱-	دشکرا نوڈلورواعتراضونو جوابونہ پہ ہم سجدہ کے او درپو اعتراضونو جوابونہ پہ شوری کے اوشول	۱-	نودے سورة کے دشکرا نوڈبل (یعنی اتم) اعتراض جواب کیگی۔ پہ ایت ۸۶ کے
۲-	خاتمہ پہ ترغیب الی القرآن اوشوہ ایت ۵۲ وکذا لک اوحینا الیک روحامن امرنا....	۲-	نودے سورة افتتاح کیگی یہ ترغیب الی القرآن باندے ادبیا ایت ۴۳-۴۴ کے خصوصی ذکر د قران پاک د فریضیت کو لے شی۔
۳-	اجمالاً د جنت بیان دو۔ پہ ایت ۲۲ کے	۳-	نودے سورة کے تصفیلاً د جنت بیان کو لے شی ایت ۶۸-۷۳ پورے
۴-	ایت ۵۲ کے اوے چقران رزواہ۔ وکن جعلتہ نوراھدی بہ من نشاء من عبادنا	۴-	نودے سورة کے ایت ۴۴ کے فرمائی چہرہ بددے قران اثور بارہ کے تپوس کووم وانبذ کرک ولقوک و سوف تسلون
۵-	ایت ۳۳ کے اوے چہ کشتی م دررہ پیدا کڑی دی پسمندر کے پشان دغر (کہ بحری جہاز)	۵-	ایت ۱۲-۱۳ کے فرمائی جعل لکم من الفلک وانا نعام ماترکون (نوشکر یہ ادا کڑہ کہ دے اللہ)
۶-	ایت ۲۸ کے اوے ان الانسان لکفور	۶-	ایت ۱۵ کے ترقی وہ فرمائی ان الانسان لکفور مبین
۷-	ایت ۲۸ کے اوے چہ غلغولنا او میدو نردستو باران کووم	۷-	ایت ۱۱ کے فرمائی چہ باران سرہ زکہ تازہ کوو۔

امتیازات دسورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پہ بیان دعا د سورائی ایت ۱۳-۱۴ سبحان الذی ترناھذا واما کنالہ مقربین وانا الی ربنا لمظلمون
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ایت ۲۸ باندے چہ ابراہیم کلمہ دو توحید پہ چیل پشت کے مسلسل گرزولے وہ۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۱ باندے چہ دشکرا نوبہ وکیل چہ د قران دے کے یاد طائف پہ یومالدارسوی ولے نہ راتلو۔
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۳۶-۳۷ باندے دمن لعش عن ذکر الرطن فیض لہ شیطاناھو لوقرن و انھم یصدونھم عن السبیل و یحسبون انھم مھتدون
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۴۳ چہ اللہ فرمائی چقران ستا او ستا دووم امت دپارہ شرف دے۔

مقصد دسورة: نفی دشکرا فی الدعاء (د او و اژدوسو تو نو۔ مومن نہ احتاف پورے۔ ہم دا یوہ دعوہ/مقصد دے) او پیدے سورة کے داتے شہبہ/

اعتراض رد کو لے شی ہنہ داچہ مشرک وائی چہ نیک وہ مونگ خودی نہ شہ خدایان نہ واپو۔ مگر داچہ دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ او زمونگ دپارہ د اللہ نہ سوال کوی مونگ خودی نہ خدایان نہ واپو۔ نہ مونگ تھے مشرکان وائے۔ مونگ دوی نہ سوال کوو۔ دوی زمونگ دپارہ اللہ نہ سوال کوی او اللہ دوی سوال نہ رکوی۔ لہذا دوی مونگ خلاصوی د اللہ نہ۔

نوایت ۸۶ کے جواب کوی۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة دا اتمہ شہبہ او دھنے جواب دے۔

دے نہ علاوہ شہبہ نورے شہبہ پدے سورة کے ہم بیانیگی۔ چہ ہنہ دادی۔

شہبہ ۱: ایت ۱۵: چہ دا د اللہ نازولے دی۔ زکہ نے رامد کوو۔ و جعلوا لمن عبادہ نجونا

شہبہ ۲: ایت ۲۰: دامونگ چہ دوی نہ رامد شے واپو۔ نو پدے اللہ خوشحالگی۔ وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدھم

شہبہ ۳: ایت ۲۲: چہ دا زمونگ زور دین دے۔ چہ علماء داسکے مونگ نہ بیان کڑے دی۔ قالوا انا وجدنا آباءنا علی امہ وانا علی الخیرم مستدون

شہبہ ۴: ایت ۳۰: دا رسول جادو گردے دزانہ لکیا دے او چہ خلق ورتہ ناست دی۔ نو پدے دوی نے جادو چلیدے دے۔ ولما جاء ہم الحق قالوا لھذا سحر وانا بہ کفرون

شہبہ ۵: ایت ۳۱: چہ کہ د قران د خدائے کتاب دے نو پدے یولوے عالم ولے نہ راتلو۔ دا پیدائی تہیم او فریب او امی باندے ولے رائے۔ دے رات لوے سڑے شو۔

شہبہ ۶: ایت ۶۰: چہ اللہ فرشتہ ولے نہ رالیگلہ بطور پیغمبر پزائے دے انسان۔

مگر اصل شہبہ چہ حوامیودعوہ (فدو اللہ مخلصین لہ الدین مومن ۱۴) سرہ متعلق وہ ہنہ داچہ ۸۶ کے چہ مونگ دوی نہ چہ دا راور سے رامد شے واپو۔ نومونگ خودی نہ

خدایان نہ دی ویکلے۔ بلکہ دوی اللہ نہ زمونگ سوال پیش کوی او مونگ خلاصوی اللہ نہ نو جواب: چہ اللہ دا اختیار ہے چہ نہ دے وکرے۔ ولایملک الذین یدعون من دونہ الشفاعة

سورة الدخان کی

(ترتیباً ۴۴ بعد از زخرف - نزولاً ۶۴ بعد از زخرف)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة الزخرف	شمار	سورة الدخان
۱-	شروع سورة پي ترغيب الى القرآن سره شوع ده۔	۱-	نودا سورة هم پي ترغيب الى القرآن سره شروع كيگي۔
۲-	دشركي نود شيعه جواب ايت ۸۶ كے او شو چه سفار شيان ندي۔	۲-	ايت ۶ كے فرمائي چه ستا سوال صرف اللہ ادري / قبولي بل شك نہ۔ يعني تقي پہ ما سبق ده۔
۳-	دني خبره ايت ۸۸ كے ذكر شوع ان طوع لاء قوم لا يوع منون	۳-	ايت ۲۱ كے دموي خبره: وان لم توع منوا لي فاعتر لون۔ كز ما خبره نہ منے نولرے شے رانہ۔
۴-	مومنانو نہ بشارت اخروي۔ و۔ ايت ۷۰-۷۳ پورے: اذ خلوا الجحيم اتم وازوا حكم تحمرون	۴-	ايت ۵۱-۵۷ هم بيان د بشارت اخروي۔ چه صرف نچلے بيہيانے نہ بلکہ وزو جھم بخور عين
۵-	دفعون د هلاکت ذكرا شو اجمالاً مختصراً پ ايت ۵۵ كے	۵-	نودے سورة كے تفصيلاً ذكر كولے شي۔ دفعون د هلاکت۔
۶-	ايت ۴۴ كے اووے۔ انہ لذكر لك ولقوكم....	۶-	ايت ۳ كے فرمائي چه انا انزلناہ في ليالي المبارك
۷-	ايت ۶۷ كے اووے چه متقيا نودوتي چه آخرت كے هم دي۔	۷-	ايت ۴۱ كے فرمائي چه كافران يودوست بہ بل تہ چه آخرت كے هيٹ فائدہ نشي در كولے۔
۸-	ايت ۳۰ كے كافرو قرآن تہ جادو ويجلے دے۔	۸-	ايت ۱۴ كے رسول تہ مجنون والي۔

انگيزات د سورة: (۱) سورة ممتاز دے پ ايت ۴ باندے فيھا يفرق كلن امر حكيم (پد نغے شپے كے فيصلے دكارونو جدا جدا كولے شي۔)

(۲) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۰ باندے يوم تاتي السماء بدخان بين آسمان پہ لوگے شي او يعط الناس دا خلق پہ پت كڑي۔

(۳) سورة ممتاز دے پ ايت ۱۴ باندے چه ابناء دافردہ۔ در رسول متعلق: معلم مجنون ڈير پوھ ليونے دي۔ (پدے خبره سوچ اكرے پوھ او ليوے)

(۴) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۴ واخر ك البحر هو خشك / ولا لا درياب پريده

(۵) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۵-۲۷ پي نمتونود دنيا فرعون لہ۔ چه بانو نہ، چنے، مقام كريم دغيرہ دو۔

(۶) سورة ممتاز دے پ ايت ۲۹ فنا بكت عليهم السماء آسان اور كے دفعون تانو پہ هلاکت اونہ بزل۔

مقصود سورة: بيان د نھيے شيعه پد دعوه د حواميموسج چه هغه دعوه پ سورة مومن كے درے وارے بيان شوع ده۔

(ايت ۱۴ كے فدو اللہ مخلصين لہ الدين ايت ۶۰ كے وقال ركب الدعوي اتجب لكم... او ايت ۶۵ كے هو الحى لا اله الا هو فدعوه مخلصين لہ الدين)

سورة تم جده كے پد نغے دعوه باندے ثلور شيعه اودھے جوابونہ بيان شول چه هغه دا دو۔

(۱) ايت ۵: مونگ ستا پي خبرو نہ پوھيگو جواب ايت ۶ كے: زه هم ستا سوپشان انسان بم۔ ولے نہ پوھيگي زما پي خبرو۔

(۲) مونگ ستا خبره / مسلكه زك نہ منو چه دشپے خوب كے باہام يروي جواب ايت ۲۵ كے چه باہانہ بلکہ شيطان دے يروي

(۳) كہ قرآن د اللہ كتاب وے نوبلہ جب كے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۴ كے غ انجي وعربي

(۴) كہ د قرآن رشتيا د اللہ كتاب وے نو پي دارے بہرا غلے وے۔ جواب ايت ۴۵ كے چه تورات تانوكوم اومنو حالانكہ هغه پي يودارے را غلے دو۔

بيادرے اعتراضات اودھے جوابونہ او شو پ سورة شوري كے:

(۵) دا خبره دتوحيد (فدو اللہ مخلصين لہ الدين) تہ دزانہ كوے۔ اودا خبره نھيے پي خبر انونہ كڑے۔ نو جوابونہ ايت ۳ + ۱۳ كے او شو۔

(۶) ٹول مليان ستا خلاف دي هغوي خودا خبره نكوي بلکہ هغوي دائي چه سيلے شتہ۔ بابا گان رارسيد شي۔ ولے آدم دني پ وسيلہ نہ وود خلاص شوع۔ جواب ايت ۱۴+۲۱ كے

(۷) پخواني ٹول كتابونہ ستاد نغے مسلكه خلاف دي۔ نو جوابونہ ۵ او شو ايت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۷، او ۵۲ كے

(بل طرف تہ هم او گورہ)

بیا بلہ شہبہ پہ سورۃ الخرف کے وہ۔ ہنہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خور تہ خدا یان نہ وایو۔ تہسے مونگ تہ مشرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ او دوی ز مونگ د پارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا ز مونگ ویلے دی۔ ددوی پہ شفاعت سرہ اللہ

ز مونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولا یمک الذین یدعون من دونہ الشفاعۃ

نواوس دے سورۃ الدخان کے نہمہ شہبہ:

(۹) اصل کے دا د ہنغے اتے شہبہ دویم شق دے۔ ہلتیہ نئے جواب اوکڑو۔ چہ نہ دوی سرہ د شفاعت اختیار شتہ اونہ اور یدیشی۔ نو دا مشرک وائی کیدیشی چہ و اوری۔

نوایت ۶ کے جواب کوئی انہ السبح العظیم صرف یو اللہ ستاسو سوال اوری بغیر غوگو نو۔ (پہ سمج بانڈے الف + لام د پارہ د تخصیص دی۔ چہ دا صفت صرف دا اللہ

دے) او یقیناً چہ صرف دا یو اللہ بغیر غوگو نو اوری چہ دا اتفاق مسلدہ۔ او قبولتیا ہم کوئی۔ بل ہیٹ ٹوک نہ اوری بغیر غوگو نو۔ ز کہ چہ دا باغوگو نہ ختم دی۔ او کہ فرض کہ

شتہ ہم نو قوت سماعت پکے نشتہ۔ د قوت سماعت د پارہ نوح اول شرط دے ددہ پہ جسم کے۔ اونہ قبولتیا کو لے شی۔ اعراف ۱۹۵: اللهم ارسل یمشون بھما.. اللهم

اذان یمشون بھما.. نو چہ ددغے اللہ پہ اوری د وکے ہیٹ شک نشتہ نو بیا د ہنغے ذات نہ و لے نہ غواڑے۔

سورة الجاثية

(ترتیباً ۲۵ بعد از دخان - نزولاً ۶۵ بعد از دخان)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الدخان	شمار	سورة الجاثية
۱-	شروع دسورة پہ ترغیب الی القرآن سرہ۔	۱-	نودا سورة هم شروع پہ ترغیب الی القرآن سرہ دے۔ نوپدے وجہ متصل راڈو۔
۲-	نہم شہبہ وہ دحوامیسو سج پہ دے سورة کے: چہ مونگ خودرتہ خدا یان نہ دایو۔ مگردورہ دہ چہ زمونگ سوال اوری۔ او الثرتہ وژانڈے کوی۔ نو جواب ادشوا بیت ۶ کے اندسج العلمیم	۲-	لسبہ شہبہ پیدے سورة کے ایت ۱۸ کے۔ چہ زمونگ دین پخوانے دے old is gold نودے سورة کے ددغے شہبہ دفع کو لے شی۔ نوپدے وجہ متصل راڈو۔
۳-	فرعون دموسیٰ مزاق اژاد کرو نو غرق م کڑو ایت ۲۳	۳-	ایت ۹ کے فرمائی چہ ٹوک زما تینو پورے ٹوٹے کوی ہغہ عرق کو دم۔
۴-	مومنو دپارہ جنت ایت ۵۱ کے ذکر دے۔	۴-	ایت ۳۰ کے ترقی پہ ماسبق وہ ذالک هو الفوز الیمین
۵-	ایت ۳۲ کے افرمائی چہ بنی اسرائیل م اوچت کڑے دو پہ چلہ زمانہ کے ولقد انزلنہم علی علم علی العلمین	۵-	ایت ۱۶ کے ترقی دہ پہ ماسبق وفصلنا ہم علی العلمین
۶-	ایت ۳ کے فرمائی چہ قرآن م دجیر او برکت شہ کے نازل کڑے دے۔	۶-	ایت ۲۰ کے فرمائی چہ لھذا بصائر الناس وھدی ورحمۃ لقوم یوقنون
۷-	ایت ۳۵ کے دقیامت نہ دکافرو انکار ذکر دو۔	۷-	ایت ۳۳ کے ددغے مگر یونہی قیامت والود پارہ سزا ذکر دے۔ وما واکم النار

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پہ دے بیان چہ ہر امتی پہ چلے اعمال نامے تہ راغوتے شی ایت ۲۸ کل لہتہ تدعی الی کتابہا

(۲) سورة ممتاز دے دکافر و پدے دائینا چہ مونگ ٹوک نشی ہلاک کو لے لگر زمانہ ایت ۲۳ وما یھلکنا الا اللہ

(۳) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چہ فرمائی چہ کلہ پوھشی پہ حقہ مسکہ یا قرآن نو ہلہ دے مزاق اژادوی۔ ایت ۹ واذا علم من ایئنا ہیما ان اتخذھا مھو وا

(۴) سورة ممتاز دے پدے خبرہ چہ قرآن پدے بل دا سے کوم کتاب دے چہ دی پرے ایمان راڈوی یعنی تہ بل ایمان والا کتاب ہاں جہنم دے دہ لہرہ۔ ایت ۶-۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ برترے دینی اسرائیلو دچلے زمانے پہ خلقوباندے پہ چہ ۵ دجو ہاتو (۱) کتاب (۲) حکم (۳) نبوت (۴) رزق (۵) نور فلیتو نہ پہ خلقوباندے ایت ۱۶

مقصد دسورة: بیان دے شہبہ دمنکرانو او جواب ددغے شہبہ ہغہ دا چہ:

ستاسودین نو دے دے اوز مونگ دین پخوانے دے۔ لہذا مونگ زور دین پے زو۔ چہ ہغہ تابعداری زمونگ دشترانودہ۔ چہ پدغہ دین کے غوثان او ابدالان دی۔

اودغہ متفق علیہ دین دے۔ لہذا مونگ ستاسودانو دے دین نہ منو۔

جواب: ایت ۱۸: ثم جعلک علی شریح من الامر ولا تتبع اھواء الذین لا یعلمون۔ دین ہغہ دے۔ چہ واللہ طرفہ دے۔ اودین ہغہ نہ دے چہ پوخواہشا تو مینی دی۔

یعنی دامنکرین ددین نہ بلکہ دچلو خواہشا تو تابع دی۔ دین بہ منقول وی دینبرانو نہ علی شریح من الامر واضح دین دچو انو پینبرانو چہ ہغہ فدعو اللہ مخلصین

لہا دین دے یعنی نوروالفاظو کے ہغہ لا الہ الا اللہ دے چہ دہر پینبر دین دے۔

﴿دے دحوامیسو سج ترتیب وار تفصیل او گورہ دسورة اھتاف (چہ آخری دحوامیسو سبوعون دے) دخلا سے بل طرف تہ﴾

سورة الاحقاف کی

(ترتیباً ۲۶ بعد از جاثیہ - نزولاً ۶۶ بعد از جاثیہ)

رابطہ ماسبق سرہ

شمار	سورة الجاثیہ	شمار	سورة الاحقاف
۱-	ترغیب الی القرآن سرہ سورة شروع شوے ود۔	۱-	نودا سورة هم پہ ترغیب الی القرآن سرہ شروع شو۔
۲-	شروع دسورة هم پہ من اللہ العزیز الیکیم اذخاتمہ ہم پدغے سرہ اوشوہ۔	۲-	نوددے سورة شروع کے ہم من اللہ العزیز الیکیم ے راوڑو۔
۳-	ایت ۲۲ خلق السموات والارض بالحق	۳-	ایت ۳ کے ترقی پہ ماسبق دہ۔ ما خلقنا السموات والارض الا بالحق
۴-	ایت ۲۳ کے ود۔ وختم علی سمعہ وقلبہ... زکہ چر دوی ددے نہ چل مقصد وانہ غسٹو	۴-	ایت ۲۶ فرمائی وجعلنا لهم سمعاً والبصائر وانفذنا فما غشی سمعهم والبصائر ولا انفذهم من غشی
۵-	ایت ۲۸ کے دیکھے ود۔ انا باری داجرمان پہ قیامت کے (پہ شلور بوڑی ہدی۔)	۵-	ایت ۲۶ کے وائی چہ صرف پہ شلور بوڑی نہ بلکہ کاثرہ او ژانده بہ ہم دی۔
۶-	دے سورة الجاثیہ کے لسمہ شبہہ وہ دحوا میسوح اودھنے جواب	۶-	نوددے سورة الاحقاف کے یو لسمہ شبہہ پہ دعوہ دحوا میسوح اودھنے جواب دے۔

امتیازات دسورة

- (۱) سورة ممتاز دے پہ واقعہ جنا تو چر دا ویدو قرآن ایت ۲۹ وغیرہ
- (۲) سورة ممتاز دے پہ ادا بود قرآن و طرفہ جنا تو نہ ایت ۲۹ قالوا انصوا لکہ شنگہ چہ قرآن فرمائی چہ واذ اقرء القرآن فاستمعوا وانصوا لعلکم ترحمون۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ تبلیغ جنا تو ایت ۲۹ ولوالی تو هم منذرین اور ایت ۳۱ ایسی واداعی اللہ وامنوا بہ...
- (۴) سورة ممتاز دے پہ تصدیق قرآن دجنا تو طرف نہ ایت ۳۰ انزل من بعد موسیٰ مصداقاً لما بین یدیه یحدی الی الحق والی طریق المستقیم
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ثلاثون شہر باندے چہ موردے پچی نہ ۳۰ میا پشنتے پی در کڑی
- (۶) سورة ممتاز دے پہ نصیحت دسور پلار زوی نہ ایت ۱۷ وھما یستغثن باللہ ویکل امن ان وعد اللہ حق
- (۷) سورة ممتاز دے پہ بیان ددوہ قسمہ اولاد نیک عملہ اولاد او بد عملہ اولاد ایت ۱۷

مقصد دسورة: بیان دیو لسمے / آخری شبہے پہ مرکزی دعوہ دحوا میسوح (قد عو اللہ مخلصین لہ لدین) باندے۔ اودھنے جواب پہ ایت ۲۸ کے

داسورة آخری دحوا میسوح نہ دے شبہہ دادہ چہ مونگ خور نہ خدایان نہ دایو۔ بلکہ ددوی پہ سنگ / جولائے کے نجات دے۔ اذخیر و برکت دے۔ نو جواب کوی پہ ایت ۲۸ کے چہ کہ ددوی پہ سنگ کے نجات دے۔ نو قلولوا نصرهم الذین اتخذوا من دون اللہ قرباناً لہم دغے عادیانولرہ ولے ددوی بابا گانوی نہ کڑے شو۔ داللہ عذاب نہ۔

﴿ خلاصہ شہادتوں و دعویٰ مسموع ﴾

دعویٰ مسموعِ دعویٰ ذکر وہ ہے سورۃ مومن کے درے وارے:

(ایت ۱۳ کے فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین ایت ۶۰ کے وقال ربکم الدعویٰ استجب لکم... او ایت ۶۵ کے ہوا لکی لا الہ الا ہو فدعویٰ مخلصین لہ الدین)

چہر کلہ دعویٰ ذکر شوہ نو منکرینو پے در پے اعتراضات / شہادت شروع کر ل چہ ہفتہ دادی:

سورۃ تم سجدہ کے پدغے دعویٰ باندہ سگور شہبے اودھنے جوابونہ بیان شول چہ ہفتہ دا دو۔

(۱) ایت ۵: مونگ ستا پیرو نہ پوہیگو جواب ایت ۶ کے: زہ ہم ستا سو پشان انسان ہم۔ ولے نہ پوہیگی زما پیرو۔

(۲) مونگ ستا خیرہ / مسئلہ زک نہ منو چہ دھنے خوب کے بابام پڑوی جواب ایت ۲۵ کے چہ بابانہ بلکہ شیطان دے پڑوی

(۳) کہ قرآن دا اللہ کتاب وے نوبلہ جہ کے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۴ کے اء عجی و عربی

(۴) کہ قرآن رشتیاد اللہ کتاب وے نو پے یو وارے برا غلے وے۔ جواب ایت ۴۵ کے چہ تورات تا سو کو م اومنو حالانکہ ہفتہ پے پوارے را غلے وے۔

بیاد رے اعتراضات اودھنے جوابونہ اوشو پے سورۃ شوری کے:

(۵) دا خبرہ و تو حید (فدعوا اللہ مخلصین لہ الدین) نہ دزانہ کوے۔ اودا خبرہ ٹکے پیغمبر انونہ دہ کڑے۔ نو جوابونہ ایت ۳ + ۱۳ کے اوشو۔

(۶) ٹول ملیان ستا خلاف دی ہغوی خودا خبرہ نہ کوئی بلکہ ہغوی دائی چہ ویلے شتہ۔ بابا گان رار سیدیشی۔ ولے آدیم دنی پے وسیلہ نہ و خلاص شوے۔

جواب ایت ۱۳ + ۲۱ کے

(۷) چوانی ٹول کتابونہ ستا دغے مسئلہ خلاف دی۔ نو جوابونہ ۵ اوشو ایت ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲ کے

بیا بلہ شہبہ پے سورۃ الخزرف کے وہ۔ ہفتہ دا چہ:

(۸) ٹیک دہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ تہ سے مونگ تہ شرکان وائے۔ مونگ دوی تہ سوال کوو۔ اودوی زونگ دپارہ اللہ تہ سوال کوئی۔ نو دا زونگ وسیلے دی۔

ددوی پے شفاعت سرہ اللہ زونگ کار کوئی۔ نو جواب ایت ۸۶ کے ولایم لک الذین یدعون من دونہ الشفاعتہ

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الدخان کے

(۹) کیدیشی چہ زونگ سوال وادری۔ نو جواب ایت ۶ کے وو چہ انہ لسمیع العلمیم

بیا بلہ شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الجاثیہ کے:

(۱۰) چہ مونگ زور دین پے زو۔ اوستادین نوے دے دانہ منو۔ نو جواب ووپا ایت ۱۸ کے چہ دین ہفتہ دے چہ پیغمبر انونہ منقول وی۔ اودین دخواہشا تو شے نہ

دے۔

بیا بلہ آخری شہبہ ذکر دہ پے سورۃ الاحقاف کے:

(۱۱) چہ مونگ خودرتہ خدایان نہ وایو۔ بلکہ ددوی پے سنگ کے یا لمن کے نجات دے اوجیر و برکت دے نو جواب ایت ۲۸ کے چہ قوم عادلرہ ولے ددوی بابا گانوفج

نہ کڑے شو۔ چہ تا سو ددوی پے سنگ کے نجات گنڑے۔

سورة محمد مدنی

(ترتیباً ۲۷ بعد از احقاف - نزولاً ۹۵ بعد از حدید)

رابطہ مابین سورہ

شمار	سورة الاحقاف	سورة محمد
۱۔	مسئلہ ثابتہ کفر لہ پیدائیلو عقلیہ نقلیہ او وجیہ سرہ	نودے سورة کے ترغیب الی القتال چہ کہ اوس ہم نہ منی نوقال ورسرہ او کثرہ فاضرب الرقاب ایت ۴
۲۔	ایت ۵ کے اووے چہ مشرک غٹ گمراہ دے۔	نودت ایت انکے فرمائی چہ اعمال او عقیدہ دواڑہ نے برباد دی۔
۳۔	بیان دجنت مختصراً او شو	نودت ایت ۵ کے تفصیل ددنے جنت کوی۔
۴۔	بیان دشہما تو دشراکانو او جو ابو نہ او شول۔	نودت بیان دحالا تو دشرفاقو کوی چہ دشہما نہ صرف مشرکان پیدا کوی بلکہ منافقان ہم پیدا کوی۔
۵۔	ترغیب الی القرآن و مبلغ ایت ۳۵ (داقران رسول دی خلقوتہ)	نودت حالات انکار یا نودقران ذکر کوی۔
۶۔	قوم عاد دینبیر و حضرت ہود خلاف او کفرل نونجاہ م کفرل	نودت ایت ۳۳ کے فرمائی چہ ہر شوک چہ دینبیر خلاف کوی عمل نے تباہ کگی۔

انتیازات دسورة:

(۱) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ پدیکے دندے د روایت بیان نے کڑے دے۔

(۲) سورة ممتاز دے پایت ۱۲ چہ دینا پرست کپے د غوی سرہ مشابہ کڑے شوے دے۔

(۳) سورة ممتاز دے پایت ۱۵ چہ ہغہ خلوت قسمہ و لے انہر و نہ ذکر کولے شہ دجنت چہ ہغہ پی، او بہ، شات او جنتی شراب دی۔

(۴) سورة ممتاز دے پایت ۲۳ افلا نجد یرون القرآن ام علی قلوب انفاھا۔۔۔

(۵) سورة ممتاز دے پایت ۱۹ فاعلم انہ لا الہ الا اللہ چہ ایمان پیکلہ زان پوہ کڑہ زان نہ طولی مہ جوڑوہ۔

(۶) سورة ممتاز دے پایت ۳۲ باندے چہ درے قسمہ خلق برباددی (الف) کافر (ب) چہ خلق بندوی دلارے/دین واللہ نہ (ت) چہ کوم دینبیر خلاف کوی۔

(۷) سورة ممتاز دے پایت ۳۷ چہ کہ اللہ تاسو نہ تاسو نول مال غوستے دت نونجل بہ ذکر کولے دت۔

(۸) سورة ممتاز دے پایت ۲۷ چہ کافر و سرہ ترہغہ و ختہ پورے جہاد کوہ چہ ترشو ہتھار او غور زوی/شکر پریدی۔

مقصد دسورة: ترغیب الی الجہاد و الانفاق (چہ بدنی او مالی قربانی دواڑہ و کڑہ اللہ دپارہ) او ورسرہ ورسرہ احوال و منافقانو ہم ذکر کوی۔

تقسیم دسورة: سورة دوہ حصے دے: (۱) ایت ۱ - ۱۹: پدیکے ترغیب الی الجہاد او آخر کے پرے مسئلہ تفریع کوی فاعلم انہ لا الہ الا اللہ ایت ۱۹ چہ جہاد بہ دے مقصد لہ کوے۔

(۲) ایت ۲۰ - ۳۸: پدیکے ترغیب الی الانفاق او احوال و منافقانو چہ ہمیشہ بہ دوی ٹال مشول کوی بہ جہاد کے ہم او انفاق کے ہم

اودوی بہ چرے ہم ددین کار خلوص سرہ نہ کوی۔

دا قران طریقہ دہ۔ چہ مسئلہ دتوحید او رسالت بیان کڑی۔ نوورپے مسئلہ دجہاد او انفاق راوڑی۔ زکہ چہ دغہ مسئلہ دتوحید قران او سنتو جہاد

او انفاق نہ دینبیر نشی خوریدے۔ یعنی صرف دغلے کار نہ بلکہ جان او مال بہ ہم لگوے۔

سورة الفتح مدنی (ترتیباً ۳۸ بعد از محمد - نزولاً ۱۱۱ بعد از جمعہ)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورة محمد	سورة الفتح
۱-	پہلے سورة کے بیان درغیب الی الجہاد الی القتال دو۔	نودے سورة الفتح کے بشارت و رکوی نفعی۔ چہ جہاد و اکڑو نو خوشخبری دفتے داخلہ۔
۲-	پہلے سورة کے یعنی آخری آیت کے اوے۔ چہ کہ تا سو جہاد او انفاق اونہ کڑو۔ نو	نودے سورة کے پرے مثال بیانوی و صحابا و سپاہیت ۲۹ کے چہ ہنوی بہادران دو۔ او پہلے دینے زاو نہ قربان اللہ بہ بل قوم راوی چہ ہنوی بد اللہ پیدین جانثاران وی۔
۳-	زجرو دے سورة کے منافقا نو لہرہ چہ جہاد او انفاق نہ کوئی۔	نودلہ آیت ۱۷ کے جہاد نہ کو کو نہ سے شخلق مستثنیٰ کڑل چہ ہنہ معذورہ خلق دی۔ یعنی دوی دے زجر نہ نفع دی۔
۴-	آیت ۱۷ کے اوے چہ ٹوک دھد آیت طلب گاردی نو ہنہ توفیق دھد آیت درکو و والذین استمدوا زادہم ہدی و انہم تقوہم	نودے سورة کے مثال دھنہ خلق چہ طلب دے دھد آیت او کڑو نو ہد آیت در نصیب شو۔ چہ ہنہ صحابہ دو۔ آیت ۲۶ کے اوے زما نیل چہ و انہم کلمۃ التقوی صحابا و سرہ کے کلمہ تقوا اولگولہ۔
۵-	آیت ۱۵ کے بیان درجنت نہر نو او شو۔ چہ ٹلو قسم نہر نہ ہوئی۔	آیت ۵ کے فرمائی پڑو غے جنت کے بہ مومنان سڑی او خزے اوی۔
۶-	آیت ۱، ۲۸، ۳۲ کے اوے چہ منافقین او مشرکین عمل بر باد دے۔	نودے سورة آیت ۶ کے فرمائی چہ پدوی دالہ لنت دے او دوی دوزخیان دی۔
۷-	آیت ۲۵ کے اوے چہ منافقین بہ تا سو نہ تنہی پہ شاگانو۔	آیت ۱۰ کے فرمائی چہ صحابا او مومنا بہ دسرہ بیعت کوئی۔ ددین پہ کارونو کے

انتیازات و سورة: (۱) سورة ممتاز دے پہ آیت ۱۸ چہ بیان کوئی دھنہ اونے چہ دکو لاندے بیعت (بیعت رضوان) شوے دو۔ (۲) سورة ممتاز دے پہ بیان و صلح حدیبیہ باندے

(۳) سورة ممتاز دے پہ زید فحقو لکہ فتح مکہ فتح خیبر فتح فارس وغیرہ

(۴) سورة ممتاز دے پہ خواب پیغمبر آیت ۲۷

(۵) سورة ممتاز دے پہ صفا تو صحابا و جہان دصفا توے شوے دے پہ انجیل او تورات کے آیت ۲۹

مقصود سورة: البشارة للمؤمنین

تفسیر دایت (۱) انفتح لک فتحا مینا مونگ فتح در کڑہ تا فتح نکارہ۔ کو فتح ترے مراد دہ۔ کہ فتح دے ترے مراد و انہنہ شی نو ہنہ پہ ۸ ہجری کے شوے وہ او صلح حدیبیہ پہ ۶ ہجری کے شوے

وہ۔ چہ ہنہ پہے فوری داسورة نازل شوے دے۔ نو بعضے خلق ترے فتح مکہ مراد اٹلی او بعضے ترے صلح حدیبیہ۔ چہ کہ فتح مکہ ترے مراد شی نو مطلب دا صلح حدیبیہ سبب او گر زید و فتح کے۔

پہ شگم کال دھرت رسول خوب اولیدو چہ مونگ کے ٹوک دیت اللہ شریف طواف کوئی ٹوک سرد نہ خرابی او ٹوک دے واڑہ کوئی۔ چہ کو نہ پیغمبر خوب وحی وی چہ صابانے صحابا و نہ بیان ددے خوب

او کڑو۔ نو صحابا پہ پوہ شول چہ او خود مونگ تہ اللہ طرف نہ اشارہ دہ عمرے کولو۔ مگر نہ نبی او نہ صحابا پورا پوہ شول پہ تعبیر دے خوب چہ کال پس بہ دا خوب پہ تعبیر سرہ پورا کیگی۔ نو پند و لکیدہ چہ نبی عالم الغیب

نہ دو تعبیرے بل کال تہ برابر کیگی مگر نبی دے کال تہ عمرے تیارے او کڑو۔ او سرہ سولہ سترہ سو صحابا ہم عمرے تیارے کوئی۔ چہ کلمہ دھد پنے مقام تہ اور سیدل نو کافر ورتہ نکلے شو چہ تا سو کے تہ

نشے راتے۔ نو نبی حضرت عثمان بطور سفیر اولیگلو چہ سرداران دے راضی کڑی پہ عمرہ کولو چہ مونگ جنگ لہ نہ بلکہ عمرے لہ رانگلے یو۔ سردارانو دے ورتہ او دے چہ کہ تہ عمرہ کول خواڑے نو اڈرہ مگر نور

ٹوک بہ نہ کوئی۔ عثمان او دے چہ رسول پہ عمرہ نہ کوئی نوزہ شگم او کڑم نکلے رسول نہ۔ دا آداب او محبت و دوحابا و رسول سرہ۔ پہ دھنہ حدیبیہ کے چہ رسول و وضو کوئی نو صحابا و رسول دچا راند ام او پہ نپیل

خ اپوی۔ حالانکہ مدینہ کے دے داخل نہ دو کڑے۔ داوے۔ زکہ چہ دلہ کفارو لیدل ددوی دا حالت چہ صحابا و رسول سرہ دو دھنہ وضو او ہم لاندے زکے تہ پریدی نو دودہ وینہ تویدو

تہ بہ شگم پریدی۔ نو داخل دپارہ درعب او چولو دپہ کافر و باندے۔ لکہ شگم چہ دیت اللہ شریف طواف دوران کے وحی او شوہ چہ کہ دا صحابا ہنہ نور او بیماران و لے نہ وی۔ مگر طواف دوران کے دے

نچلہ بہادری نکارہ کڑی۔ دائرہ جنگ و صحابا و دو دے کفارو چہ دا حال و صحابا و اولیدو کے تہ نے خبر و کڑو چہ خیال کوے چہ دوی سرہ جنگ اونہ کڑے۔

بحر حال عثمان ہنہ لگ لیت شودلہ شیطان او از او کڑو چہ عثمان ہنہ شہید کڑے شو۔ پہ دے خبر سرہ رسول دؤرخہ شواو غصہ شو۔ او نے لاندے دیو یو صحابی نہ دا بیعت اٹلی چہ تر مرگہ مرگہ پورے

بہ دوی عثمان بدلہ اٹلی۔ او گورہ رسول عالم الغیب نہ دو۔ ورتہ عثمان خوشہید نہ دو۔ او پدے کیے مونگ دپارہ دا ہم سبق شو۔ چہ زہل ملگری پہ سر صحابا و نومرہ غیرت کوو۔

نودے واقعے او بیعت تہ دیکھ کیگی بیعت رضوان چہ پہ ۶ ہجری کے شوے دو۔ اگر چہ دے معاہدہ کے دکارو طرف نہ شدا سے شراہیط ہم دو چہ ظاہراً دمسلمانا نو دکرورے نشانی وہ۔ او عمرہ

پرے بار بار نفع شوے ہم ددے مگر رسول بار بار منع کڑے دے اوتلی دے وکڑے دہ۔ آخر دا چہ کافر و ددے معاہدے نچلہ خلاف ورزی پہ ۸ ہجری کے او کڑے۔

دا معاہدہ صلح حدیبیہ او ددے خلاف ورزی سبب او گر زید ددے کئے چہ پہ ۸ ہجری کے شوے دہ تقریباً دس ہزار صحابا کے مجاہدین دو۔

سورة الحجرات مدنی

(ترتیباً ۳۹ بعد از الفتح - نزولاً ۰۶ بعد از مجادلہ)

رابطہ مابقی سہ:

شمار	سورة الفتح	سورة الحجرات
۱-	چہر کلہ دلنہ بیان رفتے او شو۔	نوادس نئے سورة کے بیان دامور منظماء دے۔ (اشارہ دے کپے دے خبرے تہ چہرے بدے عمل نصیب کیگی چہرے امور و خیال اوسانے)
۲-	ایت ۲۶ افر مائیل چہ صحاباؤ سرہ داکلمہ و تقوا لکید لے دہ یعنی دوی ٹول پیدے عمل کوی۔	ایت ۱۳ کے فرمائی ان اکرم عند اللہ انکم (چہر توحید کلمہ دے عمل نصیب شی نوعہ تمند بہ شے)
۳-	خاتہ پہ امنوا او شوہ ایت آخری: و صد اللہ الذین امنوا و عملوا الصلحت۔۔۔۔۔	شروع دے سورة پہ امنوا کیگی۔ یا للہ الذین امنوا۔۔۔۔۔
۴-	دے سورة کے کافر و سرہ جنگ بیان دو۔	نودلنہ باغیانوسرہ جنگ بیان دے۔
۵-	آخر کے افر مائیل محمد الرسول اللہ	نودلنہ فرمائی چہ ٹوک در رسول بے ادبی کوی۔ نودھنہ عمل بر باد دے۔

مقصد سورة: بیان د آداب سیح لاصلاح المعاشرہ (دعاشرے د اصلاح د پارہ او دہ آداب چہ سہ سہرہ ستا جماعت مضبوط کیگی)

دائل آداب پہ یا للہ الذین امنوا سرہ شروع کیگی۔

- ادب (۱) ایت ۱: اللہ او پیغمبر نہ منگے کیگی۔ مطلب د اچہ اللہ حکم او در رسول طریقہ موجود دہ۔ نوجیل پیمر، خواہش او رسم رواج دگی او طریقہ دشرا نو پریدہ ورنہ معاشرہ تباہ کیگی۔
- ادب (۲) ایت ۲: جیل اواز د پیغمبر پہ اواز نہ اوچتوے یعنی رسم رواج در رسول طریقے نہ مہ اوچتوہ۔ ترجیح در کڑہ طریقے در رسول تہ۔
- ادب (۳) ایت ۶: در کن بارہ کے کمل تحقیق او کڑہ دانہ چہ ٹوک در تہ در رخ او دوائی او دپور کن پارہ کے بلا تحقیق فیصلہ او کڑے نو جماعت بدے گڈ ووشی۔
- ادب (۴) ایت ۹: کہ جماعت ارکان چلو کے پہ شہرہ و در ان شی صلحے او کڑہ۔ او کہ پوتنجا د وہ کپے صلح نہ کوی نو ہنہ بل سرہ امداد او کڑہ چہ بوج راشی بہ ہنہ سڑی صلح نہ کوی۔
- ادب (۵) ایت ۱۱: ایزر کن ۲ ذیل رکن تحقیر نہ کڑی۔ در نہ ملگری بہ تہ نس شی۔
- ادب (۶) ایت ۱۲: ایزر کن ۱۲ گمان باندے پہ عمل نہ کوی۔ گمان کول دانسان چیل اختیار کے ندی۔ مگر گمان باندے عمل کول خوا اختیار کے دی۔ ورنہ جماعت ملگری بہ دے تہ نس شی۔
- ادب (۷) ایت ۱۳: عزت و تکریم او کڑے دھنہ چا چہ ہنہ تہی دی۔ اگر چہ عمرے ڈیر کم ولے ندی۔

بیار دستونو روا تہ نو کے فرمائی چہ منافق بہ چہ ہم دے ادب او لحاظ نہ کوی۔ د حاصل د صورتہ دو باقی ترجمہ اسانہ۔

انتیازات د سورة:

- (۱) سورة ممتاز دے پدے اوو ادب و معاشرے چہ دے بل سورة کے نشہ۔
- (۲) سورة ممتاز دے پایت ۴ باندے چہ ٹوک در رسول تہ درے نہ یاد کور د شطرف نہ اواز نہ کوی نو دوی زناور یعنی بے عقلہ دی۔
- (۳) سورة ممتاز دے پہ ایت ۷ باندے چہ اللہ خو ش کڑے دے تا سورہ ایمان او نہ دے خو ش تا سورہ کفر جب الیکم الایمان و کرہ الیکم الکفر و فسوق و الحصیان
- (۴) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۰ انما المؤمنون اخوة
- (۵) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۳ چہ اللہ فرمائی چہ و جعلکم شعوبا و قبائل لتعارفوا
- (۶) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۴ قالت الاعراب امانا قل لہم تو منوا و لکن قولوا لاسلمنا و لم یدخل الایمان فی قلوبکم
- (۷) سورة ممتاز دے پہ ایت ۱۷ باندے یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمون علی اسلامکم بل اللہ یمن علیکم ان ھدکم للایمان

سورۃ ق

(ترتیباً ۵۰ بعد از حجرات - نزولاً ۳۳۶ بعد از مرسلات)

رابطہ سابق سرہ

شمار	سورۃ الحجرات	سورۃ ق
۱-	آیت ۱۳ کے اوڑے ان کریم عند اللہ انکم	نور لہ آیت ۳۱-۳۲ اللہ تعالیٰ دمشق منزل خانی چہ ہفتہ جنت دے۔
۲-	آیت ۱۸ کے اوڑے چہ اللہ پوہ دے پے پٹو او پے نکارو	آیت ۶ کے فرمائی چہ سزا ہرزہ پے دوسوہ ہم پوہ دے و نعلم ما تو موس پے نفسہ و نحن اقرب الیہ من جبل الوریڈ
۳-	دے سورۃ کے معاشرے اصلاح دپارہ ۷ آداب بیان کرل	نور دے سورۃ کے اثبات دقیامت کوی (اشارہ دہ پکے دے تہ چہ معاشرہ سدوی نوقیامت کے ہر دے اجرد رت نصیحت کوی۔)
۴-	آیت ۲: چا چہ دنیا بڑے ادبی او کڑہ نو عملے بر باد دے۔	آیت ۱۴: چا چہ دنیا بڑے تکذیب او مخالفت کڑے دے نو ہفتہ لہ اللہ تبارہ کڑے دے۔

امتیازات و سورۃ: (۱) سورۃ ممتاز دے پے تعجب دکافر و پے اثبات دقیامت آیت ۲

(۲) سورۃ ممتاز دے پے بیان د جبل الوریڈ باندے (دزڑہ رگ) آیت ۱۶

(۳) سورۃ ممتاز دے پے دے بیان چہ قیامت کے بہ انسان نہ پردے لے کر شی - آیت ۲۲

(۴) سورۃ ممتاز دے پے ہونو فرشتو چینی او گس طرف تہ تاتے دی - آیت ۱۷

مقصد سورۃ: اثبات دقیامت او دلائل عقلیہ پے قیامت باندے۔

فرمائی چہ نبی کریم پے داختر پے ورز داسورۃ ق پے مانزہ کے ڈیروستو۔ کذا لک الخروج داوے؟ زکہ چہ داختر پے ورز ہر سڑے دچیل دس مطابق پے چیل جبل لباس کے راوتے وی دکورنہ۔
نور دے قیامت کے بہ چیل عمل او عقیدے مطابق انسان دز کے نہ راوی۔

مختصر خلاصہ قرآن کریم پے اعتبار دہم سرہ تلور حصہ دے: (۱) فاتحہ - ماندہ آخرہ پورے: الخالق لکل شیء ہوا اللہ (۲) انعام - بنی اسرائیل پورے: المرئی لکل شیء ہوا اللہ (۳) کہف - احزاب پورے: الباری لکل شیء ہوا اللہ (۴) سبا - ناس پورے: اثبات دقیامت + نفی دشفاعت تھری کوی۔

دا اوسہ پورے چہ تلور حصہ کے دسباند واخلمہ تر حجرات پورے کوم سورۃ نہ بیان شول۔ پے ہفتے کے نفی دشفاعت تھری اوشوہ۔ اودا نکلے سورۃ نہ (ق ذاریات طور) اثبات دقیامت کوی بالترقی لکہ ق کے دانی کذا لک الخروج نو ذاریات ۵-۶ کے فرمائی انما تو عدون لصادق وان الدین لواقع طور ۷-۸ کے فرمائی مالہ من دافع نو پے دے سورۃ نو کوی۔
اثبات دقیامت دے بالترقی۔

دقران دا تلور حصہ پے دولس (۱۲) بابو تقسیم دہ:

باب (۱): سورۃ سبا + فاطر + یس (درے سورۃ نودی)

باب (۲): سورۃ الصافات + ص + زمر (درے سورۃ نودی)

باب (۳): سورۃ مؤمنین + حم سجدہ + شورا + زخرف + دخان + چاشیہ + احقاف (اودہ سورۃ نودی)

باب (۴): سورۃ محمد + فتح + حجرات (درے سورۃ نودی)

باب (۵): سورۃ ق + ذاریات + طور (درے سورۃ نودی)

باب (۶): سورۃ نجم + قمر + رحمن + واقعہ (تلور سورۃ نودی۔)

باب (۷): سورۃ حدید + مجادلہ + حشر + ممتحنہ + صف + جمعہ + منافقون + تنہان + طلاق + تحریم (لس سورۃ نودی)

باب (۸): سورۃ ملک + قلم + حاقہ + معارج + نوح + جن (ہیک سورۃ نودی)

باب (۹): سورۃ مزمل + مدثر (دوہ سورۃ نودی)

باب (۱۰): سورۃ قیامتہ + دھر + مرسلت + نبا + نازعات + عبس + تکویر + انفطار + مطففین + انشقاق + جرود + طارق (دولس سورۃ نودی۔)

باب (۱۱): سورۃ الاعلیٰ + غاشیہ + فجر + بلد + شمس + لیل (ہیک سورۃ نودی)

باب (۱۲): سورۃ ضحیٰ + انشراح (دولس سورۃ نودی) چہ سورۃ نہ بیان دہ مقاصد اربہ روز شہا تو اوتہد من الدینا اور تغیب الی الآخرة کوی۔

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**